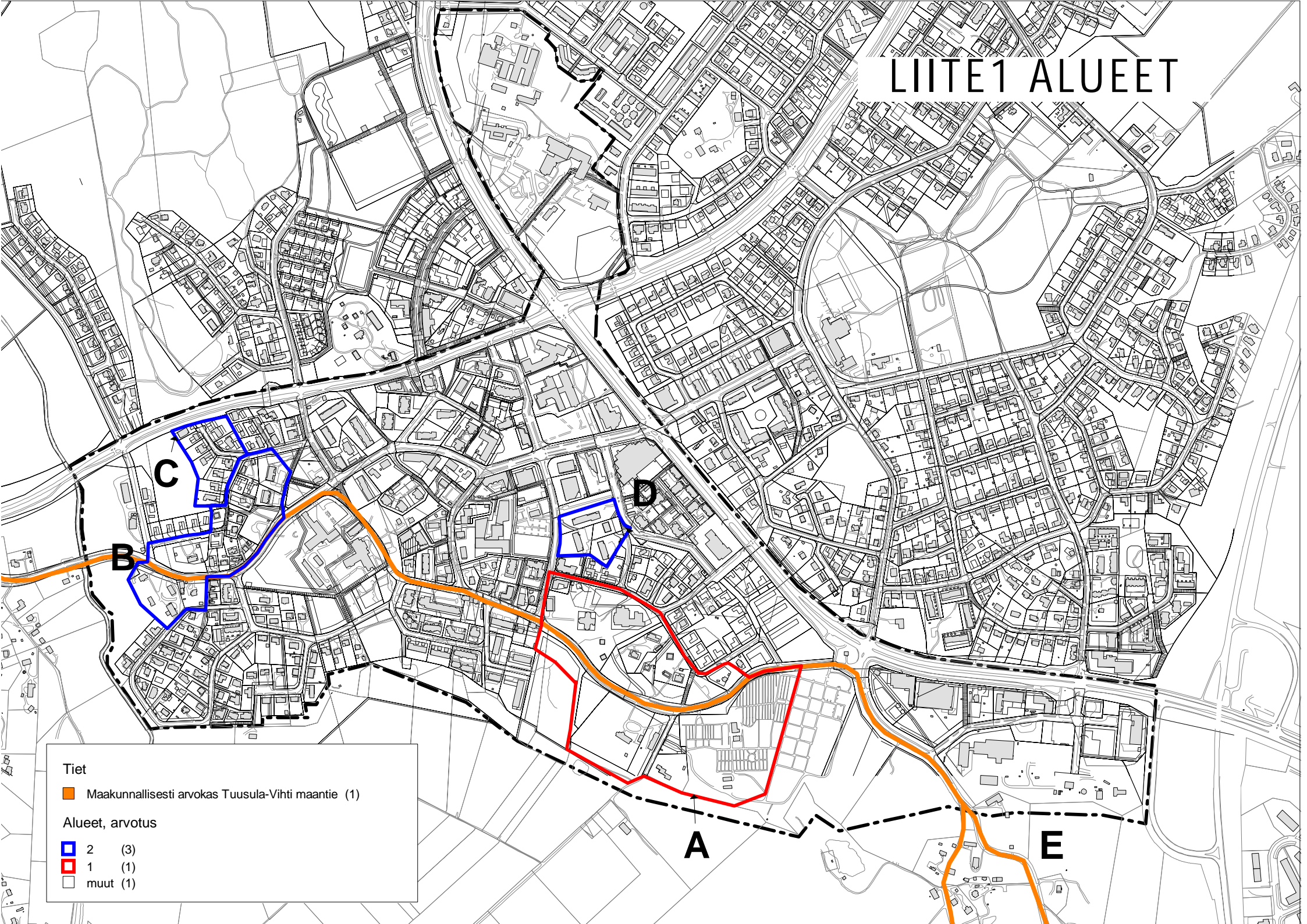

Lähteet tulossa

LIITE1 ALUEET

Tiet

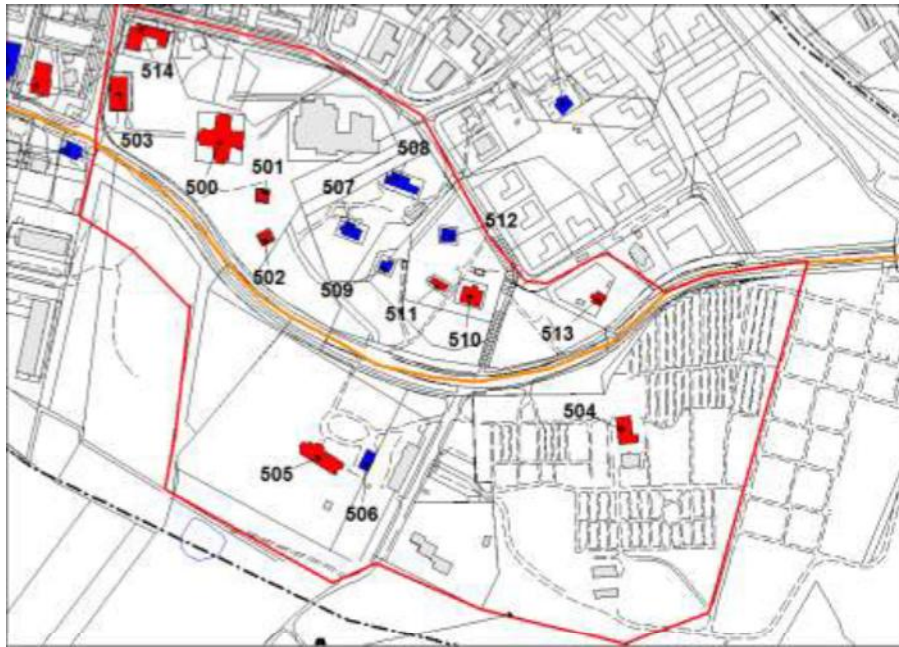
- Maakunnallisesti arvokas Tuusula-Vihti maantie (1)

Alueet, arvotus

- 2 (3)
- 1 (1)
- muut (1)

A NURMIJÄRVEN KIRKONMÄKI

501 Kellotapuli

500 Nurmijärven kirkko

Arvotus 1

Huom: Osa RKY 2009 Nurmijärven kirkonmäki-alueetta, osa Maakuntakaava. Maakunnallinen inventointi 1. Nurmijärven kirkonmäki ja kirkkoherranpappila-alueetta.

Säilyneisyys Alue on pääosin säilynyt hyvin perinteisenä. Tielinjauus vanha, kirkonmäellä uudisrakentaminen vähäistä. Pappila ja siunauskappeli edustavat sotaa edeltänyttä aikaa.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. arkkitehtuuri korkeatasoista, omaleimainen, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Osa RKY 2009 aluetta. Erittäin arvokkaan alueen muodostavat kirkonmäki rakennuksineen, mm. rakennussuojelulailta suojeltu Malakias Costianderin talo, puurivien reunustama maantie, kirkkoherran pappila puistoineen sekä hautausmaan siunauskappeli, hautausmaa, seurakuntatalo sekä lukkarila. Kirkonmäkeä ja sen lähiympäristöä on aiemmissa inventoinneissa pidetty Nurmijärven historiallisesti arvokkaimpana maisemakokonaisuutena.

Kirkonmäki kohoaa sotien jälkeen lopullisesti kuivatun Nurmijärven vanhalla pohjoisrannalla. Se jää myös alueen halkovan, vanhan, Kuninkaankartastoonkin merkityn tielinjauksen (nykyinen Aleksis Kiven tie) pohjoispuolelle. Se on osa vanhaa kylänraittia ja liittyy edelleen taajamarakenteeseen, vaikka varsinaisen keskustan painopiste onkin Nurmijärven kirkonkylässä siirtynyt pohjoisemmaksi torin ja vanhan linja-autoaseman tuntumaan.

Kirkon vieressä sijaitsee 1820-rakennettu pitäjänmakasiini (köyhäinmakasiini). Aleksis Kiven opettajan Malakias Costianderin rakennussuojelulain nojalla suojeltu asuinrakennus on 1840-luvulta. Kirkonmäellä on lisäksi lukkarin virkatalo Granbacka 1900-luvun alusta. Tien eteläpuolella sijaitsevat

504 Siunauskappeli

505 Kirkkoherran pappila

513 Mäntylä, suojeltu rak.suojelulailal

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, alueet

puolestaan kirkkoherran pappila, hautausmaa sekä Rafael Blomstedtin alkujaan suunnittelema siunauskappeli. Alueeseen sisältyneen, teollisuushistoriallisesti mielenkiintoisen Koposen lääketehaan rakennukset on purettu. Kirkonmäen ja etenkin pappilan sekä hautausmaan maisemalliseen ilmeeseen on vaikuttanut Nurmijärven kuivaaminen 1920-luvulla.

Itsenäisen seurakunnan perustamistahtumaksi Nurmijärven historiassa mainitaan itsenäiseksi erottamista koskeva anomuskirje vuodelta 1579. Erikoiseksi mainittu saarnahuone oli ollut Nurmijärvellä jo tätä aiemmin, keskiajan loppupuolelta alkaen. Ensimmäinen kirkko rakennettiin jo 1400-luvun lopussa, toinen, Pyhälle Martille nimetty, todennäköisesti kappeliseurakunnaksi muotoutumisen aikoihin 1500-luvun puolivälissä. Kolmas kirkko rakennettiin 1692, mahdollisesti samalle paikalle. Nykyinen, järjestykseltään neljäs puukirkko rakennettiin alkuaan vihtiläisen kirkonrakentaja Märten Tolpon laatimien, intendenttikonttorissa korjattujen piirustusten mukaan vuonna 1793. Kirkon rakensi oriveteläinen mestarirakentaja Matti Åkerblom. Hän myös laati kirkon vieressä sijaitsevan hirsirakenteisen kellotapulinn piirustukset. Hänen sisarenpoikansa Matti Raukola (Åkergren) kuitenkin täydensi suunnitelmia ja johti kellotapulinn rakentamista 1794-95.

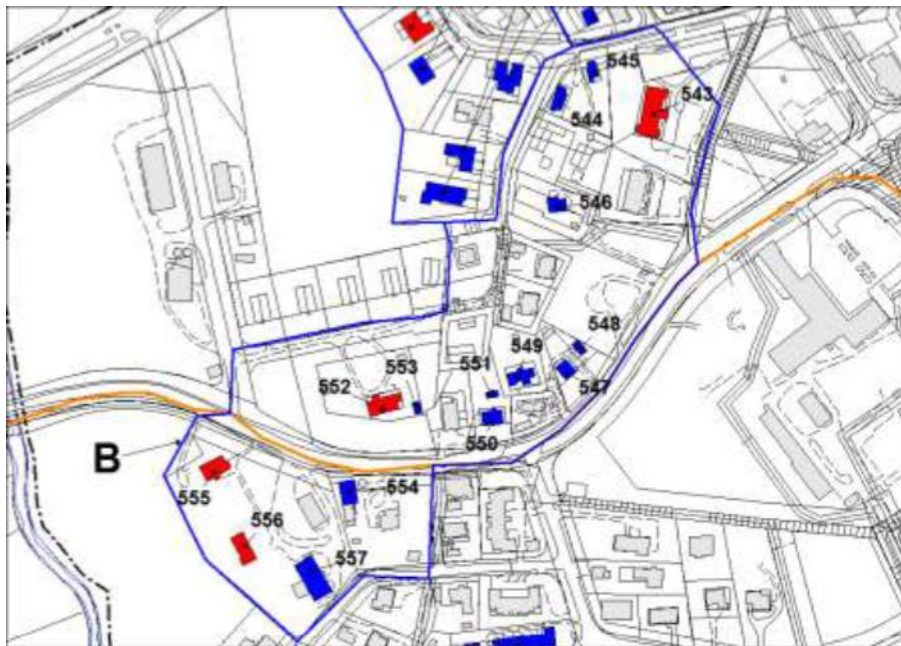
Tapulinn vieressä on hirsinen viljamakasiini 1820-luvulta. Kirkon länsipuolella on Nurmijärven vanhempi, vuosien 1943-1980 välisen ajan seurakuntatalo, joka rakennettiin alkujaan rukoushuoneeksi vuonna 1923 arkkitehti Yrjö Sadeniemen laatiman suunnitelman mukaan. Sittemmin rukoushuonetta laajennettiin ja sen käyttötarkoitus muutettiin Heikki Siikosen suunnitelmien mukaan.

Aleksis Kiven tien toisella puolella sijaitseva Nurmijärven kirkkoherran pappila valmistui 1846. Pitkän, komean empiretyylisen rakennuksen suunnittelijaa ei tunneta. Pappilaa on myöhemmin jatkettu ja siihen on myös liitetty arkisto-osa. Pappilaan johtaa kirkolta jalopuukuja. Rakennusta ympäröi puisto. Läheisyydessä on Nurmijärven vanha hautausmaa, jota on laajennettu useaan otteeseen. Hautausmaalla sijaitsee myös arkkitehti Rafael Blomstedtin suunnittelema siunauskappeli. Tyyliiltään pohjoismaista klassismia edustava kappeli on arkkitehtuuriltaan laadukas ja hyvä esimerkki aikansa rakentamisesta.

Kirkonmäen maat kuuluivat kirkolle sekä kirkkoherran pappilalle. Kirkko siirtyi nykyiselle paikalleen vuonna 1793. Sen yhteyteen rakennettiin kellotapulinn lisäksi kaksi pitäjänmakasiinia sekä kirkkotallit. Kirkkotallit sekä toinen pitäjänmakasiineista on purettu. Kirkon itäpuolelle rakentui useita kirkon virkailijoiden asuinrakennuksia. Näistä vanhin on Lukkarila eli Granbacka, joka näkyy paikallaan jo vuoden 1749 pitäjänkartassa on jokseenkin nykyisen kanttorilan paikallemerkitty Klochar gård, suomeksi Lukkarin talo. Lukkarin tila, joka kulki Granbackan nimellä muodostettiin kuitenkin myöhemmin 1780-luvulla. Nykyinen päärakennus on vuodelta 1906. Se sijaitsee näkyvällä paikalla kirkkoherran pappilaa vastapäätä en toisella puolella. Vanhempi Granbackan rakennus purettiin 1960-luvulla. Sitä on pidetty Aleksis Kiven kuvaman lukkarilan esikuvana. Kanttorilasta itään, hautausmaata ja siunauskappelia vastapäätä on rakennussuojelulla suojeltu Aleksis Kiven opettajan Malakias Costianderin Mäntylä. Lännessä puolestaan mäellä on Jalavana tunnettu Suntion virkatalo. Tämän kirkkoherran pappilaan kuuluneen entisen suntion torpan nykyinen päärakennus on valmistunut vuonna 1928. Suntion ja kanttorien virkatalojen väliin jää opettaja Adam Latun asuinrakennus.

Säilytettävä siten, että RKY 2009 kuvatut arvot säilyvät. Erikseen mainittu hautausmaa; kellotapuli; kirkko; kylä; lainamakasiini; pappila; puisto; seuratalo; siunauskappeli

B PUONTILANMÄKI

554

543 Ahjola

Arvotus 2

Huom: RKY 1993 5.4.89. Puontilan pappila

Sailyneisyys Alue on säilyttänyt perinteisen luonteensa. Puontilan pappila säilynyt, kylärakenne säilynyt.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. omaleimainen, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Osa vanhan maantien kokonaisuutta Nurmijärven Kirkonkylässä. Alueen tärkein jäljellä oleva historiallinen rakennus oli arvokkaaksi kohteena luetteloitu (RKY 1993 5.4.89) Puontilan pappila.

Puontilanmäen alue muodostaa kulttuurihistoriallisesti tärkeän, pitkään asutun ja perinteisenä säilyneen kokonaisuuden, joka sijaitsee historiallisen tielinjauksen ympärillä laajahkon, maisemallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman laidalla. Se ryhmitty vanhan historiallisen tien molemmin puolin. Alue kuuluu myös Uudenmaan liiton Uudenmaan maakuntakaavan liitekartalla arvokkaiksi rajattuihin kulttuuriympäristöihin.

1770-luvulla juuri Puontilan – Reinikkalan – Einolan tilojen ympäristö muodosti erään Nurmijärven kirkonkylän asutuskeskittymistä. Nurmijärven kappalaisen virkatalo Puontila saattaa olla maamme vanhin säilynyt pappilarakennus. Se perustettiin 1696. Nykyisessä, 1880-luvun peruskorjauksessa nykyasunsa saaneen pappilarakennuksen sanotaan sisältävän kapeamman hirsikehikon, joka on peräisin vanhemmasta, heti perustamisen jälkeen rakennetusta kappalaisen pappilasta. Pappilaa ympäröi puistoalue. Puontilan mäen itäreunalla sijaitseva kaksikerroksinen kivirakenteinen Ahjola liittyy puolestaan monin tavoin Nurmijärven taloudelliseen ja sosiaaliseen historiaan. Ahjola valmistui alun perin nahkatehtaaksi noin 1917. Myöhemmin se on toiminut mm. seurantalona, suojelukuntatalona ja sairaalana ja sillä on laajempaa kulttuurihistoriallista merkitystä.

552 Puontilan pappila

546 Haavisto

547 Rihipiha

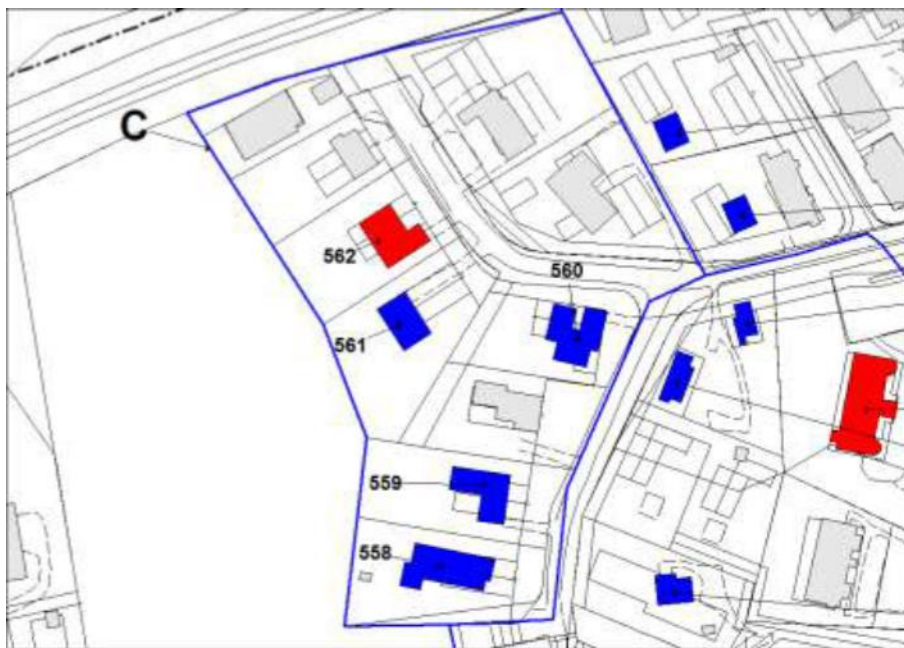
Nurmijärven rakennusperintöselvitys, alueet

Tien eteläpuolella sijaitsevat Reinikkalan ja Einolan alkutalot. Valtaosa Puontilanmäen kohdalla tietä reunustavista vanhoista asuinrakennuksista on sijoittunut Einolaan alkujaan kuuluneille maille.

Historiallinen tielinjaus lähiympäristöineen, historiallinen rakennuskanta pihapiireineen, kylärakenne sekä suurmaisemallinen ilme säilytettäviä.

C PUONTILANMÄEN PIENTALOT

559 Puontilankaari 5

558 Liisankallio

Arvotus 2

Huom:

Sailyneisyys

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, kaavahistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

1960-70-lukujen taitteessa rakennettu tiilisten omakotitalojen kokonaisuus Puontilanmäen pohjoisosassa. Talot edustavat hyvin aikansa pientaloihanteita, kukin omalla tavallaan. Kokonaisuuteen kuuluu tyyppitaloja, tyyppitalon pohjalta itse suunniteltu ja toteutettu omakotitalo sekä arkkitehdin suunnittelema talo. Rakennusosien toimittajina käytettiin paikallisia rakennustarvikealan toimijoita, kuten esimerkiksi Myllykosken puusepäntiikettä ikkunoide ja ovien toimittajana. Lähiympäristössä ja pihaoissa on vaikutteita sekä alueen perinteisistä puutarhakasveista 1960-70-lukujen suosikkikasveista ja pihaelementeistä, joita esimerkiksi Nahkurintie 12 uima-allas edustaa. Taloista muodostui oma samassa elämänvaiheessa olevien perheiden naapurusto, joista joitakin yhdisti myös työpaikka läheisissä kouluissa.

1960-luvulla ja 1970-luvun alussa Nurmijärven seurakunta myi Puontilanmäen koillisosan metsäalueelta, Puontilan pappilaan kuuluneista maa-alueista yhdeksän omakotitalotonttia. Näiden Nahkurintien itäpäähän ja Puontilankaaren itäpuolen tonttien lisäksi yksi, Puontilan Pappilaa lähinnä oleva tiilitalo, oli rakennettu jo 1960-luvun alussa. Tontit Nahkurintien ja Puontilan kaaren itäpuolella olivat kapeita ja ne neuvoteltiin seurakunnan kanssa hieman leveämmiksi levittämällä tontteja yhteensä 10m kohden Perttulantietä.

562 Nahkurintie 14

561 Nahkurintie 12

560 Puontilankaari 1

D MAHLAMÄEN KERROSTALOT

536, länsisivu

Arvotus 2

Huom:

Sailyneisyys

Peruste A,H,Y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, kaavahistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

Mahlamäellä, Kirkonkylän keskustassa Keskustien ja Mahlamäentien välissä sijaitsevat neljä kerrostaloa ilmentävät aikansa kaavallisia suunnitteluihanteita. Rakennukset sijoittuvat loivan mäen laelle, näkyvään paikkaan. Ne on sijoitettu suorakulmaiseen koordinaatistoon, 1960-luvun rationalismille ominaiseen tapaan, mutta kuitenkin niin, että maaston muodot pääsevät oikeuksiinsa. Rakennusten väliin muodostuu suojaisan oloinen kerrostalopiha, joka mukautuu paikan ja ympäröivän luonnon asettamiin lähtökohtiin, huolimatta siitä, että pihalle on tuotu myös autoja. Rakennuksista kolme edustaa 1960-70-lukujen modernismia, neljäs, eli itäisin on rakennettu hieman muita aiemmin vuonna 1967 ja liittyy satulakattoineen ja katon siroine räystäälistoineen kerrostaloarkkitehtuurin aiempaan vaiheeseen. Kaikissa on kuitenkin nauhaikkunat sekä nauhamaiset parvekejulkisivut. Ensimmäiseen kerrokseen on sijoitettu autotalleja, muttei varsinaisia asuintiloja.

538, eteläsivu

537, länsisivu

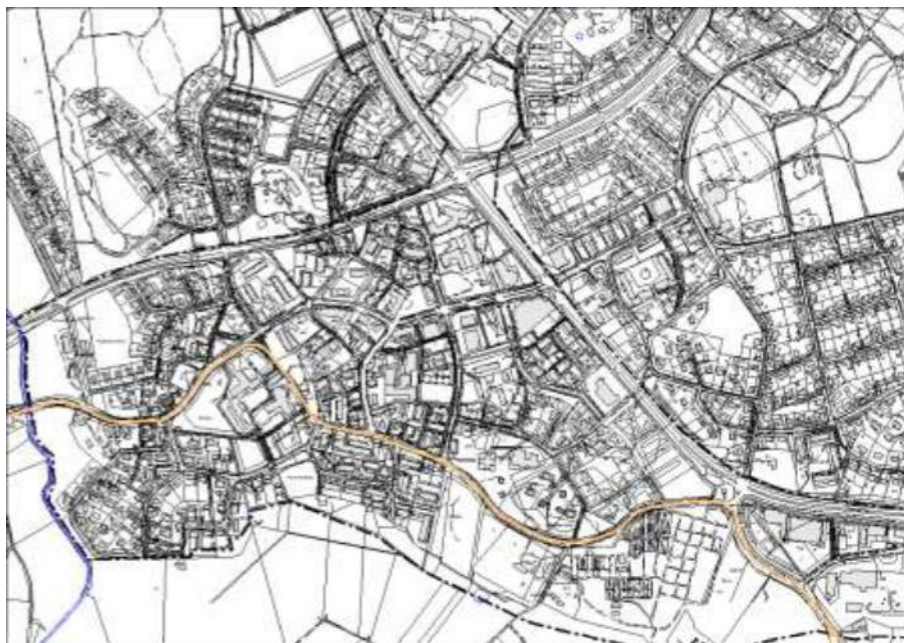
538 pohjoissivu

538 pihaa etelästä

E TUUSULA-VIHTI MAANTIE

Nurmijärven kirkko

Siunauskappeli

Arvotus 1

Huom: Maakunnallisesti alueellisesti merkittäväksi arvioitu säilynyt tieyhteys.

Sailyneisyys Kylänraittimiljöö säilynyt, lisäksi keskustassa muita vanhempia kirkonkylän rakennuksia uudemman rakentamisen joukossa.

Peruste h,y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, maiseman kannalta tärkeä, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Osa vanhan kylänraitin kokonaisuutta Kirkonmäen ja Puontilan alueiden lisäksi. Vanha tielinjaus on ollut Aleksis Stenvallin entinen kirkkotie ja samalla vanhaa, maakunnallisesti arvokasta Tuusula-Vihti maantietä. Säilynyt raittimiljöö sekä muualla vanhempaa rakennuskantaa.

Maakunnallisessa inventoinnissa Tuusula-Vihti-maantie kuvaillaan hyvin säilyneeksi. Tuusulasta Nurmijärven ja Nummenpään kautta Vihtiin kulkeva tie rakennettiin maantieksi 1770- ja 1780-lukujen vaihteessa Maaherra Anders de Brucen määräyksestä Tie tulee Kirkonkylälle idästä nykyistä Ojakkalantietä. Tätä ennen maantie ohittaa valtakunnallisesti arvokkaan Palojoen kylän, joka oli jo 1500-luvulla yksi suurimmista kyläyhteisöistä Nurmijärvellä. Sieltä tie vie Nurmijärven kirkolle. Ensimmäinen Nurmijärven kirkoista pystytettiin jo myöhäisellä keskiajalla. Tästä päätellen kulkuyhteydelle kyläkeskusten välille oli tarvetta jo varhain. Nurmijärvellä tie ohittaa rakennussuojelulla suojellun Mäntylän, Kirkon, kirkkoherran pappilan seuraten Aleksis Kiven tietä ja jatkaa 1925 valmistuneen kansakoulun ohi länteen Punamullantietä Puontilan mäen etelärinteellä, ohi Puontilan pappilan. Lännessä tie ylittää Kyläjoen vanhaa siltaa pitkin.

Historiallinen kylänraitti lähiympäristöineen sekä raitin erikseen inventoitu rakennuskanta säilytettäviä. Raitin miljöötä muodostava mittakaava, rakeisuus ja sijoittelu vaalittavaa.

Puontilan pappila

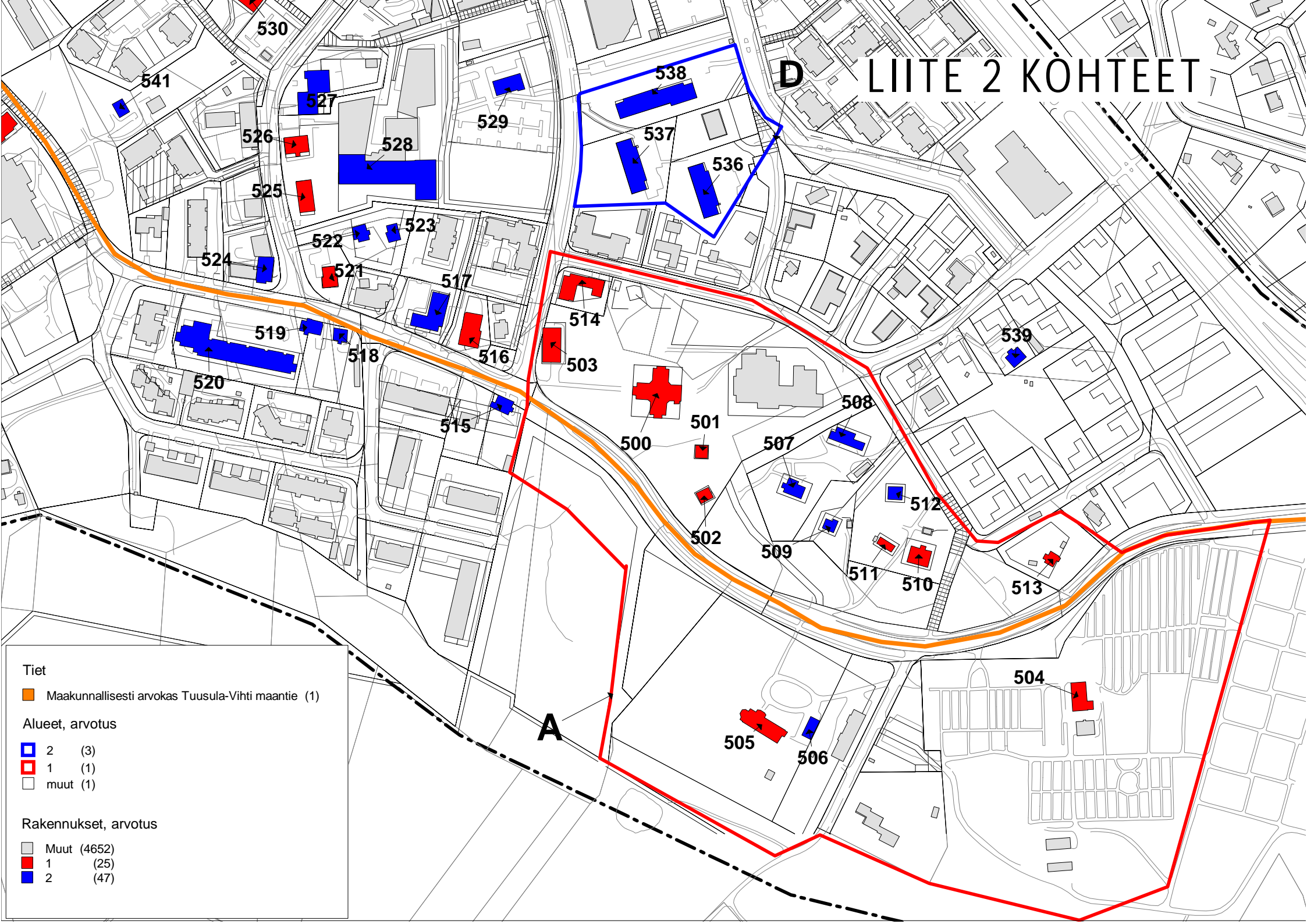
Seurakuntatalo

Punamullantietä länteen

D LIITE 2 KOHTEET

Tiet

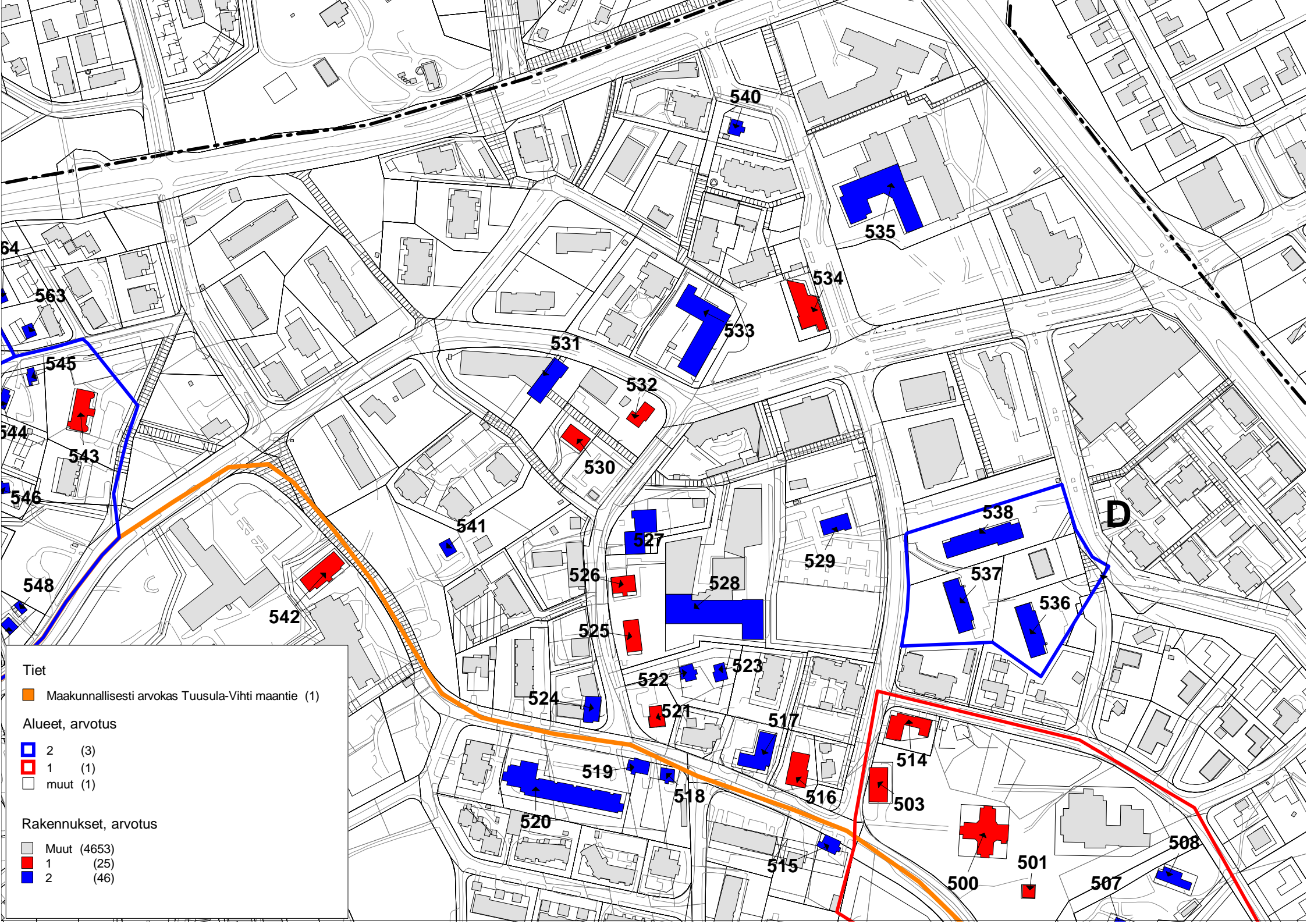
Maakunnallisesti arvokas Tuusula-Vihti maantie (1)

Alueet, arvotus

- 2 (3)
- 1 (1)
- muut (1)

Rakennukset, arvotus

- Muut (4652)
- 1 (25)
- 2 (47)

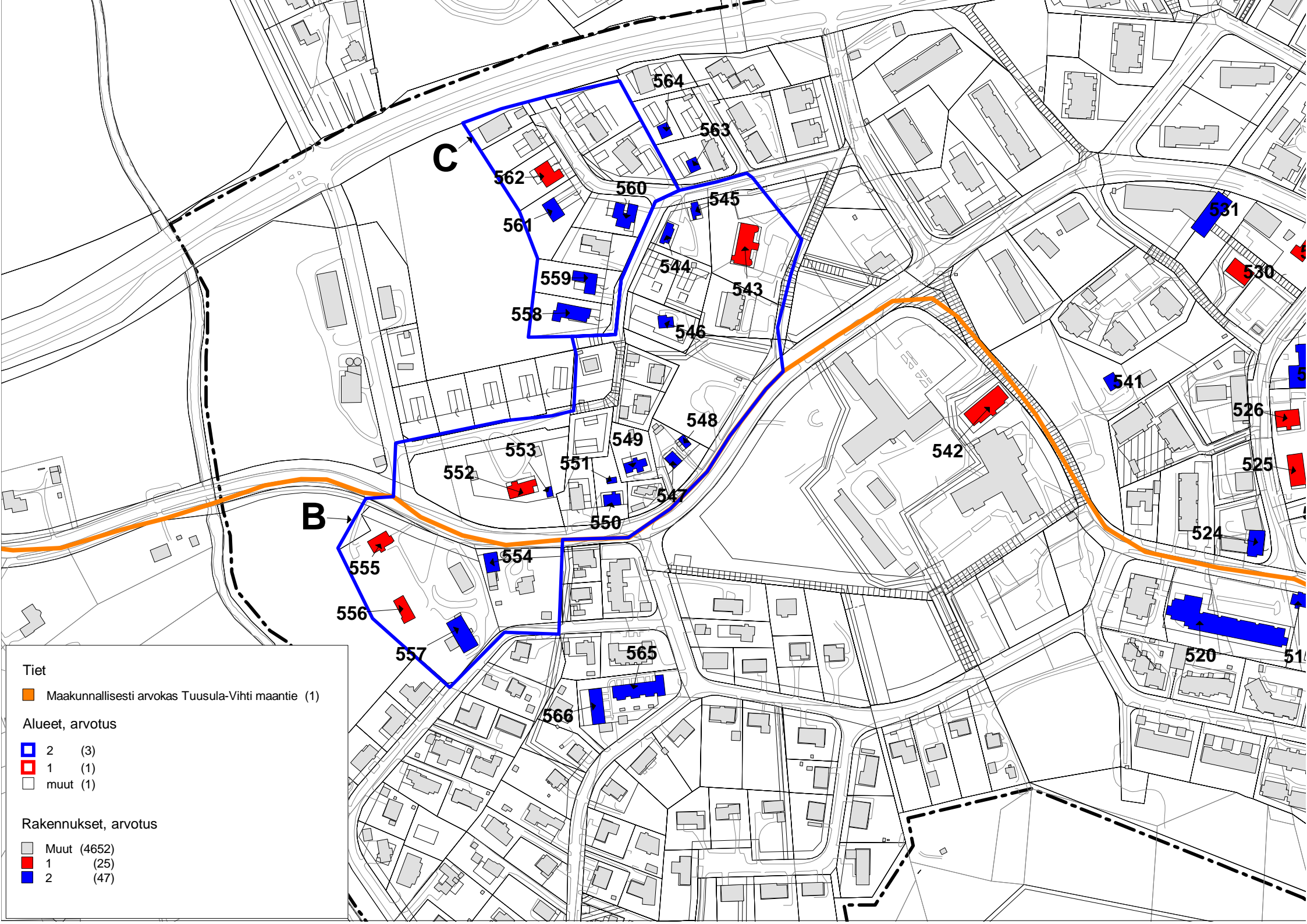
Tiet
 ■ Maakunnallisesti arvokas Tuusula-Vihti maantie (1)

Alueet, arvotus
 ■ 2 (3)
 ■ 1 (1)
 □ muut (1)

Rakennukset, arvotus
 ■ Muut (4653)
 ■ 1 (25)
 ■ 2 (46)

D

Tiet

Maakunnallisesti arvokas Tuusula-Vihti maantie (1)

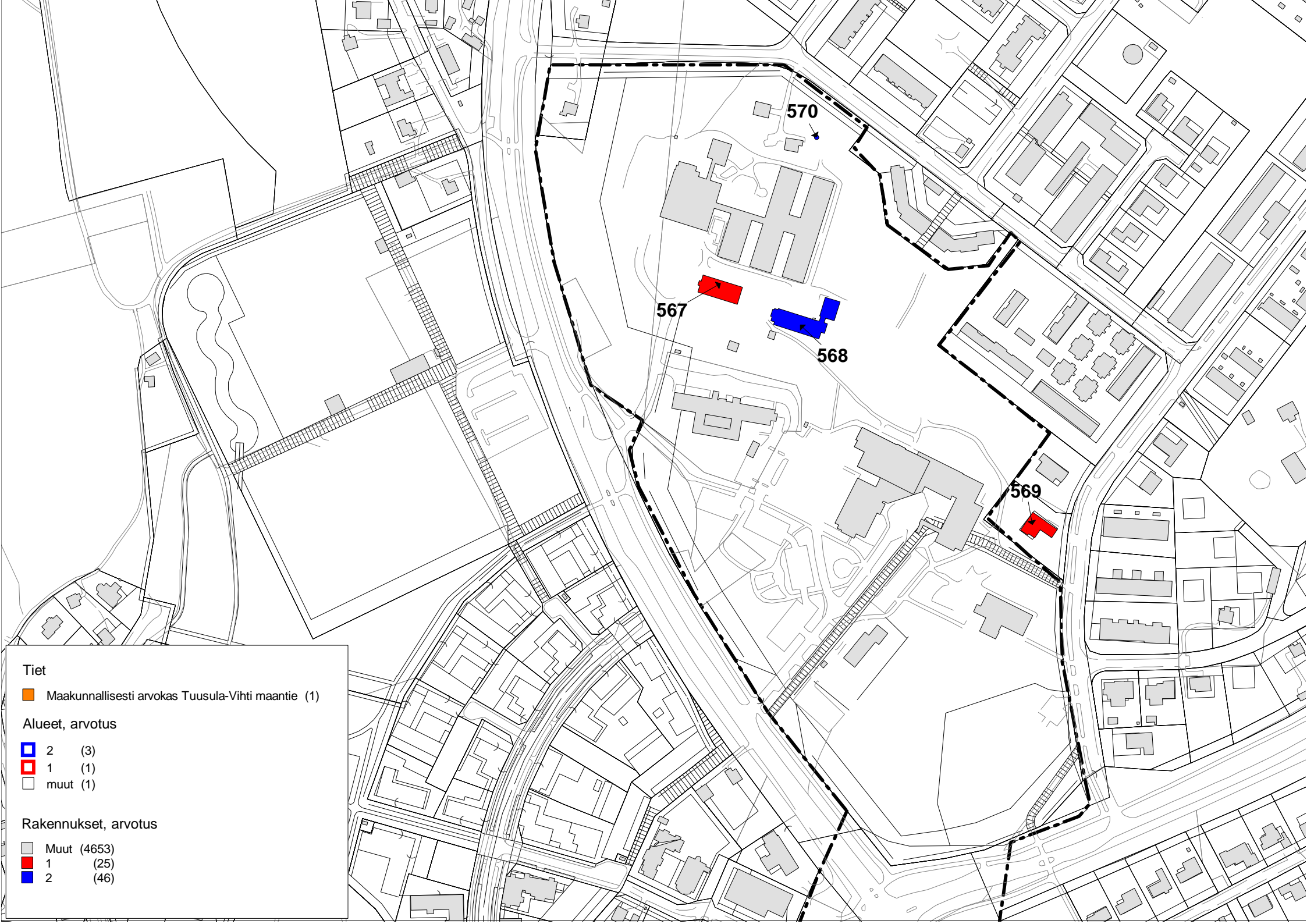
Alueet, arvotus

- 2 (3)
- 1 (1)
- muut (1)

Rakennukset, arvotus

- Muut (4652)
- 1 (25)
- 2 (47)

Tiet

Maakunnallisesti arvokas Tuusula-Vihti maantie (1)

Alueet, arvotus

- 2 (3)
- 1 (1)
- muut (1)

Rakennukset, arvotus

- Muut (4653)
- 1 (25)
- 2 (46)

500 NURMIJÄRVEN KIRKKO

Kirkko tounaasta nähtynä

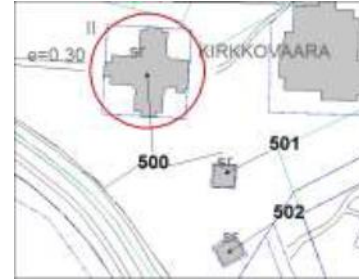
Kirkko kaakosta

Sisätila parvelta

Pohjoinen sisäänkäynti.

1920-l ennen korjausta, NMA

Osoite Keskustie 16, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Kirkkolaki. Asemakaava /s sr-1. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne YK/s/sr-1 Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1793
Suunnittelija Märten Tolpo, rak. mest. Matti Åkerblom
Tyyli 1700-luku, 1920-l:n klassismi

Alkup. käyttö Kirkko
Nyk. käyttö Kirkko

Kerrosluvu
Perusta Luonnonkivi, lohkare
Runko Hirsi
Kattomuoto Aumakatto
Katemateriaali Paanu
Vuoraus Puu, vaakapontti
Ulkovärit Keltainen, valkoinen
Ikkunat Pieniruutuiset, puiset, ulosaukeavat.

Säilyneisyys Kirkko on säilynyt, sitä on kunnostettu ja muutettu 1815-16, 1822, 1830-l, 1845, 1870-80, 1896, 1932-34 sekä restauroitu 1993. Puusto lisääntynyt mäellä.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. arkkitehtiuri korkeatasoista, rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Nurmijärven kirkko on lähtökohtainen osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Kirkkolain ja asemakaavan suojeluma. Nykyinen kirkko on todennäköisesti neljäs kirkkorakennus Nurmijärvellä. Kirkko perustuu Märten Tolpon suunnitelmaan, jota intendenttikonttori ja kirkonrakentaja Matti Åkerblom muuttelivat. Kirkko on valmistunut vuonna 1793. Se on puinen, tasavartinen ristikirkko, jonka sisäkulmat ovat viistetyt. Ristivarsien paanukatto on aumattu ja ristikeskuksen päällä on matalahko, nivelikäs torni, jonka päättää ristiin päättyvä piikki. Etelä- ja pohjoissakaroiden päädyistä on päätykolmioiden kattamien eteishuoneiden kautta sisäänkäynti kirkkotilaan. Altari sijaitsee itäisessä sakarassa. Matti Åkerblom laati myös kirkon vieressä sijaitsevan hirsirakenteisen kellotapulin suunnitelmat. Tapulin vieressä on hirsinen viljamakasiini 1820-luvulta. Kirkkoa kiertää kiviäitä, joka on rakennettu vuonna 1851. Kirkonmäki lähiympäristöineen on luokiteltu

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

valtakunnallisesti arvokkaaksi RKY 2009 alueeksi.

Nurmijärven ensimmäinen, muodoltaan omaperäiseksi mainittu kirkko oli rakennettu jo 1400-luvun loppupuolella. Seurakunnan syntyvuotena pidetään kuitenkin vuotta 1558, jolloin se mainitaan Helsingin pitäjän seurakunnan kappelina. Nurmijärven toinen, Pyhälle Martille nimetty kirkko rakennettiin todennäköisesti noihin aikoihin. Seurakunta itsenäistyi 1600-luvun alussa.

Nurmijärven kolmas kirkko rakennettiin 1692, mahdollisesti samalle paikalle vanhan hautausmaan lähelle, millä edellisenkin kirkko sijaitsi. Uuden kirkon rakentamiseen päädyttiin 1700-luvun lopussa, sillä vanha kirkko oli huonokuntoinen ja vaarallinen. Koska paikkakunta oli köyhä, myönnettiin Nurmijärvelle lupa rakentaa kirkkonsa puusta, vaikka Kustaa III:n vuoden 1776 määräyksen mukaan kirkot olisikin tullut rakentaa kivestä. Nykyinen, järjestykseltään neljäs sisäkulmiltaan viistetty puinen ristikirkko rakennettiin vihtiläisen kirkonrakentaja Märten Tolpon vuonna 1783 laatimien, intendenttikonttorissa korjattujen piirustusten mukaan vuonna 1793. Tolpon suku oli kotoisin Turusta ja tuli tunnetuksi kirkonrakentajistaan, sillä Märten Tolpon poika ja pojanpoika jatkoivat ammattia. Tolpon puoliso Maria Elisabet Labbart oli kokoisin Nurmijärven Lepsämän kylästä. Muita Tolpon suunnittelema tai rakentamia kirkkoja olivat mm. Hausjärven, Vesilahden, Karkkilan, Urjalan ja Lopen kirkot.

Tarkemmin tuntemattomista syistä Tolpo ei kuitenkaan saanut kirkkoa rakennettavakseen, vaan sen rakensi oriveteläinen mestarirakentaja Matti Åkerblom. Hänen rakentamiaan muita kirkkoja ovat mm. Pihlajaveden erämaakirkko sekä Teiskon, Kuoreveden, Ruoveden, Kurun ja Tyrvännön kirkot. Åkerblomin uskotaan poikenneen hyväksytyistä suunnitelmista rakennustöiden edetessä. Työt alkoivat huhtikuussa ja jo syyskuussa kirkko oli valmis.

Kirkko oli aluksi vuoraamaton hirsirakennus. Sisustusta ja muutakin ilmettä tosin kohennettiin moneen kertaan myöhemmin. Katto paanutettiin vuosina 1815-1816 ja ulkokuorauksen kirkko sai vuonna 1822, joka myöhemmin punamullattiin. Lehterien peilit saivat 1830-luvulla Eric Broströmin ja Jacob G. Wickmanin maalaamia raamattuaiheisia kuvia. C.P. Elfström maalasi saarnatuolin evankelistat.. Myös alttaritaulu on tuolta ajalta, se on on C.P. Elfströmin Taivaaseenastuminen vuodelta 1832. Ristikeskus varustettiin pienellä kattoratsastajalla vuonna 1845. Ensimmäinen perusteellisempi korjaus kirkkoon tehtiin 1800-luvun lopussa. Vuonna 1896 kirkon ulkoasu muuttui uusgoottilaiseksi. Myös väri vaihtui, sillä 1830-luvulla päätetystä punamultauksesta luovuttiin ja kirkko maalattiin vaaleansävyiseksi. Lehterin koristemaalaukset peitettiin vaalealla maalilla. Lämmityslaitteina toimivat kamiinat kirkkoon asennettiin ja kirkon sisäseinät vuorattiin vuonna 1896.

Vuosien 1932-34 aikana kirkkoa kunnostettiin perusteellisesti ja ulkonäköä jälleen muutettiin. Työt tehtiin arkkitehti Rafael Blomstedtin (1885-1950) suunnitelmien mukaisesti. Rafael Blomstedt valmistui Polyteknillisestä opistosta vuonna 1908. Hänen pääasiallinen elämäntyönsä keskittyi sakraalirakennuksiin. Hän suunnitteli seurakuntataloja, pappiloita ja sankarihautoja. 1930-luvulla Blomstedt suunnitteli useita kirkkojen korjauksia, myös Nurmijärven kirkkoon. Tämän korjaustyön rakennustaiteen museo mainitsee erääksi Blomstedtin parhaista.

Nurmijärven kirkon 1930-luvun korjaustyöt kokivat joitain viivästyksiä, sillä käynnissä oli samaan aikaan Blomstedtin myös suunnitteleman hautausmaan kappelin suunnittelu ja rakentaminen. Aiemmat kamiinat korvattiin keskuslämmitysjärjestelmällä. Saarnastuolin yläpuolelle pystytettiin katos, lehterin koristemaalaukset löydettiin ja otettiin esiin taiteilija hannes Maliston johdolla ja kuorin sivuikkunat varustettiin Gunnar Forströmin 'Hyvä Paimen' ja 'Elonkorjaaja' lasimaalauksin. Kirkon

nykyinen sisävärvitys on peräisin näiden korjausten suunnitelmista. Ulkopuoli oli jo aiemmin uusklassistinen ja nyt klassismia korostettiin 1920-luvun hengessä vaihtamalla ristikeskuksen päällä sijainnut aiempi pieni kattoratsastaja niveltävään, piikkiin päättyvään korkeampaan ja näyttävämpään torniin.

Kirkon paanukatto huollettiin ja tervattiin 1950-60-luvulla. Tuolloin etelänpuoleisten lappeiden paanut uusittiin. Kirvesmiehet Sulo Pesonen ja Reino Kortelaine suorittivat työt. Viimeisin restaurointi ja peruskorjaus tapahtui vuonna 1993 kirkon 200-vuotisjuhlien kunniaksi vuonna 1993. Suunnitelmat laati arkkitehtitoimisto Touko Saari.

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/rapea/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=200423

Arno Forsius: Tolpo –suvun kirkonrakentajien sukupolvet.

<http://www.saunalahti.fi/arnoldus/tolpkirk2.htm>

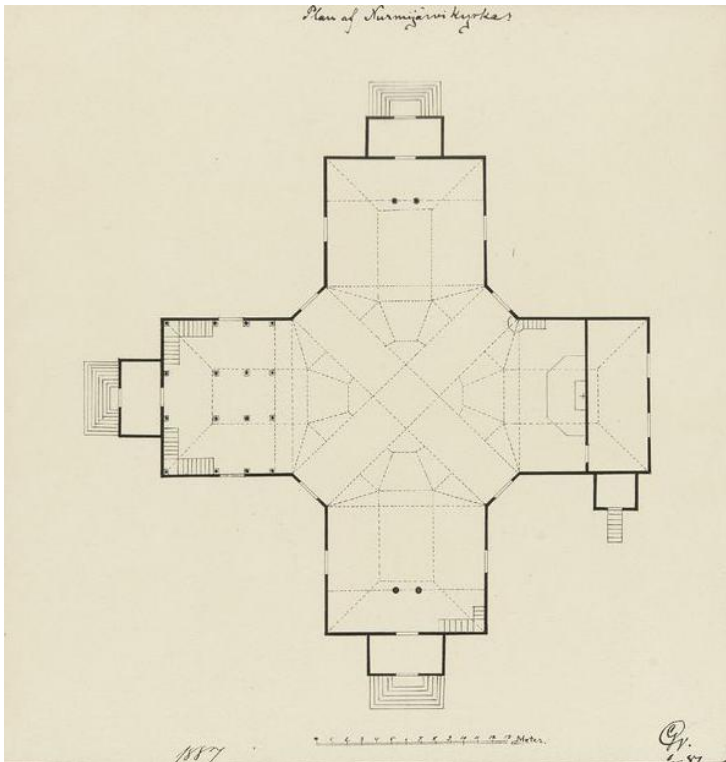
https://fi.wikipedia.org/wiki/Matti_%C3%85kerblom

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/hae_liite.aspx?id=123910&ttyppi=pdf&kansio_id=543

Nurmijärven kirkko
sisäkuva alttarin
suuntaan. Kuva liittyy
mahdollisesti kirkkoherra
Karl Alfred Sadeniuksen
hautajaisiin. MVA

Reinholm, Agathon 1887
Nurmijärven kirkko. MVA

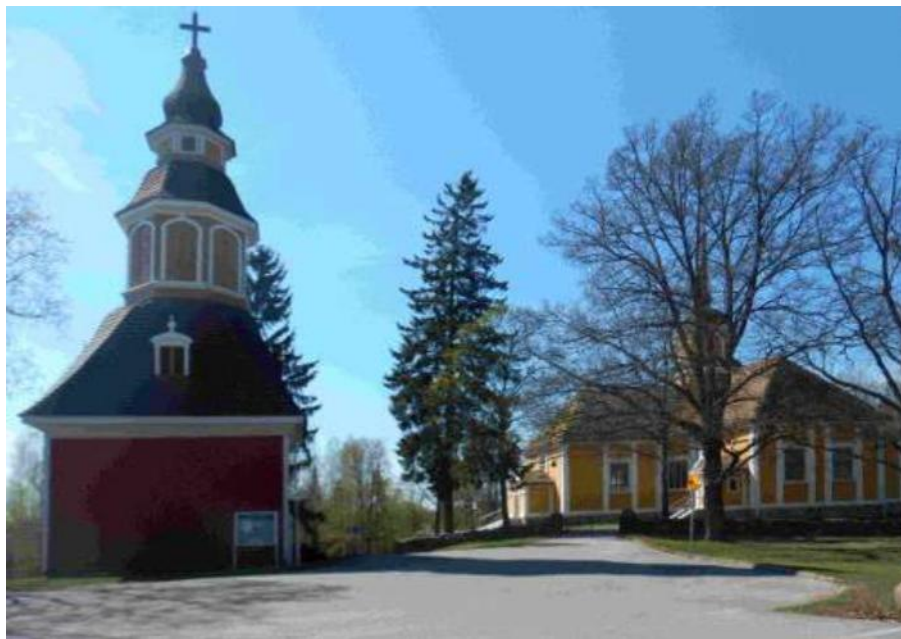

Nurmijärven kirkko 1920-30-luvun taite, Rafael
Blomstedtin uudistusten jälkeen. Kuva Reino Kostia.
MVA

Nurmijärven kirkko ja kellotapuli Aleksis Kiven tieltä
päin, 1920-luvun loppu ennen Rafael Blomstedtin
peruskorjausta. MVA

501 KELLOTAPULI

Kirkkoki ja tapuli idästä

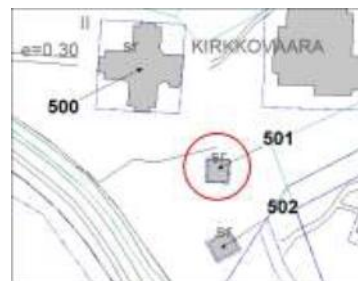
Tapulin itäjulkisivu

Etelä ja länsijulkisivut

Pohjois ja länsijulkisivut

Tapuli 1920-l, NMA

Osoite Keskustie 16, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Kirkkolaki. Asemakaava /s sr-1. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne YK/s/sr-1 Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1795
Suunnittelija Matti Åkergren
Tyyllilaji 1700-I

Alkup. käyttö Kellotapuli
Nyk. käyttö Kellotapuli
Kerrosluku
Perusta Luonnonkivi, lohkare
Runko Hirsi
Kattomuoto Säteri
Katemateriaali Paanu
Vuoraus Puu, pysytylauta
Ulkovärit Punamulta, keltainen, valkoinen
Ikkunat

Säilyneisyys Tapuli on säilynyt on säilynyt, sitä on kunnostettu 1815-16, 1822, ulkovooraus 1832, 1845, 1870-80, 1896, 1932-34 sekä restauroitu 1993.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. arkkitehtuuri korkeatasoista, rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Nurmijärven kirkon tapuli on osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Nurmijärven kirkkolain ja asemakaavan suojelema kellotapuli sijaitsee kirkon eteläpuolella. Tapuli on suorakaiteen muotoinen ja kahdesti porrastuva. Tapulin kuusikulmaisessa kellotorniosassa on kuusi luukuin suljettua aukkoa. Alapuolisissa katonlappeissa on jokaisella neljällä sivulla pieni ikkuna. Tapulin alaosassa on pieni kamari, joka toimii museona. Katon lappeet ovat paanusta ja aumattuja. Tapulissa on iso, pieni ja niin kutsuttu "patakello". Viimeksi mainitun on aikoinaan lahjoittanut Numlahden kartano. Kelloja on jouduttu uusimaan, suurin kello vaihdettiin 1952 ja alkuperäinen on sijoitettu nykyisin Nurmijärven museoon. Keksikokoinen kello uusittiin vuoden 1993 restauroinnin ja peruskorjauksen yhteydessä.

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

Nurmijärven kirkon rakennustöistä vastannut Matti Åkerblom laati myös kirkon vieressä sijaitsevan hirsirakenteisen kellotapulin suunnitelmat. Hänen sisarenpoikansa Matti Åkergren kuitenkin täydensi suunnitelmia ja johti kellotapulin rakentamista 1794-95. Åkergreniä pidetään tapulin suunnittelijana. Rakennustarpeet saatiin itse kirkonrakentamisesta ylijääneestä tavarasta. Tapulin vuoraus ja väritys on todennäköisesti seurannut kirkon väritystä. Ulkovuorauksen tapuli sai samaan aikaan kirkon kanssa vuonna 1832. Väri oli aluksi punamultaa, mutta tapuli maalattiin vaaleaksi 1800-1900-luvun taitteen kunnostuksen yhteydessä. Nyt alaosa on punamullan värinen ja yläosa keltainen, vuorilaudat ja koristelistat valkoisia. Paanukatto on tervattu.

*Ilmakuva, 1920-l. Kirkko,
tapuli, etualalla rukoushuone,
ylhäällä kirkkoherran pappila.
NMA.*

502 VILJAMAKASIINI

Koillis- ja kaakkosjulkisivut

Osoite Keskustie 16, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava /s sr-1. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne YK/s/sr-1 Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1793
Suunnittelija
Tyyllilaji Perinteinen

Alkup. käyttö Viljamakasiini
Nyk. käyttö Kahvila
Kerrosluvu 1
Perusta Luonnonkivi, lohkare
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Punamulta, valkoinen
Ikkunat

Kaakkois- ja lounaisjulkisivut

Sailyneisyys Muutettiin makasiinikäytöstä museo- ja kesäkahvilatilaksi 1950-luvulla. Uudehko peltikatto. Ulkovuorauksen vuorilautoja osin uusittu.

Peruste h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Viljamakasiini on ollut toinen pitäjänmakasiineista, joissa on varastoitu siemenviljaa esimerkiksi lainattavaksi katojen varalle. Makasiinin viereen rakennettiin myöhemmin vuonna 1847 koulumestari Malakias Costianderin suunnittelema uudempi suurempi makasiini, jonka valmistuttua vanhempi annettiin köyhäinmakasiiniksi. 1950-luvulla suurempi makasiini purettiin ja vanhempaan siirrettiin kellotapulien pieneen museotilaan varastoituja museoesineitä. Nykyisin makasiinissa on esillä lähinnä makasiinien toimintaan liittyvää esineistöä. Kesäisin makasiinissa toimii seurakunnan ylläpitämä kahvila.

Lounais- ja luoteisjulkisivut

Luoteisjulkisivu

makasiini kellotapulien takana

503 SEURAKUNTATALO

Länsijulkisivu

Pohjoispääty, itäjulkisivu

Rukoushuone (seurakuntatalo) 1920-l. NMA

Etelä- ja itäjulkisivu

Etelä- ja länsijulkisivut

Länsi- ja pohjoisjulkisivu

Osoite Keskustie 16, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava /s sr-1. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne YK/s/sr-1 Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1923, 1953
Suunnittelija Arkkitt. Yrjö Sadeniemi rukoush., rkm Heikki
Tyyliilaji Jugend

Alkup. käyttö Rukoushuone, seurakuntatalo.
Nyk. käyttö Seurakunnan rakennus

Kerrosluvu 1
Perusta Betoni
Runko Hirsi
Kattomuoto Mansardikatko
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Beige, valkoiset listat, vuorilaudat
Ikkunat Neliruutuiset

Sailyneisyys Alkujaan rukoushuoneeksi vuonna 1923 rakennettu, muutettiin seurakuntataloksi 1953. Säilynyt 1950-luvun muutosten mukaisena.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, omaleimainen, paikallishistoriallinen merkitys, rakennustyyppinsä hyvä edustaja, rakennushistoriallinen merkitys ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Nurmijärven seurakuntatalo on Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Se on historiallisesti merkityksellinen osa Kirkonkylän seurakunnallista jatkumoa ja seurakunnallisten toimintojen ja rakennusten merkitystä Kirkonkylälle ja Kirkonkylän identiteetille.

Maisemallisesti keskeisellä ja identiteettiä muodostavalla paikalla sijaitseva, eri tyylipiirteitä, niin klassismia kuin 1950-luvun ihanteitakin onnistuneesti yhdistävä, kirkonseudun sekä Kirkonkylän vanhan keskustan kokonaisuuden kannalta arvokas rakennus. Se on osa 1920-30-lukujen rakennusvaihetta, jolloin Nurmijärven kirkonkylään rakennettiin päärattien varrelle useita samaa klassisistisvaikutteista tyyliisuuntaa edustavia julkisia rakennuksia.

Alkujaan vuonna 1923 Nurmijärven Nuorten Kristilliselle yhdistykselle rukoushuoneeksi rakennettu ja

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

sittemmin vuonna 1953 seurakuntataloksi muutettu rakennus kirkon kiinteistöllä. Nurmijärven rukoushuone edusti tyyliltään jugendia. Siinä oli taitekatto ja kattoratsastaja. Rakentamisessa on osittain käytetty vanhan, vuodelta 1783 peräisin olleen vanhan pappilarakennuksen hirsiiä. Rakennuspaikka oli sahalaitokselle johtavan tien varressa, kirkonmäen luoteiskulmassa. Rukoushuone oli alkuaan vuoraamaton, vuorauksen se sai 1930-luvun alussa. Rukoushuoneen suunnitteli Nurmijärven aiemman kirkkoherran, Karl Sadeniuksen poika, arkkitehti Yrjö Sadeniemi (1869-1951). Sadeniemi toimi yleisten rakennusten ylläpidon ylijohtajana vuosina 1922-1936. Arkkitehdiksi hän oli valmistunut vuonna 1891. Sadeniemi tuli tunnetuksi erityisesti kirkko- ja koulurakennusten suunnittelijana. Rukoushuoneen lisäksi Sadeniemi suunnitteli Nurmijärvelle 1920-30-luvuilla kirkonkylään myös entisen poliisitalon sekä muualle kuntaan Nukarin, Suomiehen ja Rajamäen koulurakennukset.

Nurmijärven kristillinen yhdistys lahjoitti rukoushuoneen vuonna 1943 Nurmijärven seurakuntataloksi. Käyttötarkoitukseen liittyvät muutostyöt tehtiin rakennusmestari Heikki Siikosen suunnitelmien mukaan vuonna 1953. Tuolloin rakennuksen eteläpäätä jatkettiin ja päädyn itänurkkaan rakennettiin pilarien kannattelema, sisäänvedetty sisään tulokatos. Päätyä koristettiin pyöröikkunalla. Katoksen maanpinta päällystettiin 1950-luvulla suosiossa olleella liuskekivellä. Ullakkokerroksen valaisuksi rakennuksen pitkille sivuille lisättiin sarja kattoikkunoita. Muutoin Sadeniemen alkuperäinen rukoushuone kattoratsastajineen säilyi osana seurakuntataloa.

Rakennusmestari Heikki Siikonen (1890-1973) oli tuottelias rakennusmestari, joka tuli tunnetuksi maatalarakennusten suunnittelijana. Siikonen laati myös vuonna 1926 ensimmäiset työväentalojen tyyppiirustukset. Näitä suunnitelmia soveltaen rakennettiin useita työväentaloja. Nurmijärvellä Siikosen tunnetuin suunnitelma Seurakuntatalon lisäksi on Ahjolan seuraintalo. Lisäksi hän suunnitteli ainakin Södergårdin päärakennuksen Nummenpään kylässä. Hyvinkäälle, kotipitäjäänsä, Siikosen suunnitelmia toteutettiin n. 300 kpl.

Kun uusi seurakuntakeskus valmistui vuonna 1985 toiminta vanhassa seurakuntatalossa päättyi. Rakennusta uhkasi purkaminen 1996. Tällöin Uudenmaan ympäristökeskus harkitsi sen suojelua rakennussuojelulain nojalla. Suojelu toteutui kuitenkin kaavassa.

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/hae_liite.aspx?id=123919&ttyyppi=pdf&kansio_id=543. Ympäristöministeriö Päätös N:o 38, 40/561/98.

Rukoushuone 1920-l NMA NMA.

Rukoushuone 1920-l, etualalla takavarikoituja pirttautoja. Kuva Kalle O. Sairanen. NMA

504 NURMIJÄRVEN SIUNAUSKAPPELI

Pohjois- ja länsiulkisivut v. 2009

Osoite Aleksis Kiven tie, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu RKY 2009 alue.

Kaavatilanne H Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1936
Suunnittelija Rafael Blomstedt
Tyyliilaji 1920-I klassismi

Pohjoispääty v. 2009

Alkup. käyttö Siunauskappeli
Nyk. käyttö Siunauskappeli
Kerroslukku 1
Perusta Rapattu
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Punamulta, valkoinen
Ikkunat Vinoneliöjako

Sailyneisyys Kappeli on hyvin säilynyt ulko- ja sisätiloiltaan akakaudelleen ja tyyliilleen ominaisena.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Arkkitehti Rafael Blomstedtin (1885.1950) suunnittelema puinen siunauskappeli on arkkitehtuuriltaan korkealaatuinen ja ansiokkaasti aikakautensa ihanteita edustava. Se sijaitsee vanhan hautausmaan yhteydessä ja valmistui vuonna 1936. Tyyliiltään se edustaa pohjoismaista klassismia.

Rafael Blomstedt valmistui Polyteknillisestä opistosta vuonna 1908. Hänen pääasiallinen elämäntyönsä keskittyi sakraalirakennuksiin. Hän suunnitteli seurakuntataloja, pappiloita ja sankarihautoja. 1930-luvulla Blomstedt suunnitteli useita kirkkojen korjauksia, myös Nurmijärven kirkkoon. Tämän korjaustyön rakennustaiteen museo mainitsee erääksi Blomstedtin parhaista.

Siunauskappeli muistuttaa Tukholmassa sijaitsevaa, kuuluisaa, Gunnar Asplundin Skogskapellet -siunauskappelia Skogskyrkogårdin keskellä. Skogskapellet on muunnelma klassisesta temppelistä, sen

Itä- ja pohjoissivut

Alttariseinä

Lehteriseinä

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

esiin työntyvää frontonia, joka ei ole varsinainen frontoni, vaan aumakatto, kannattelevat neljä kolonnia kahdessa rivissä. Blomstedtin siunauskappelin katto puolestaan on jyrkkä, päätykolmio on miltei tasasivuinen kolmio ja sitä kannattelee neljä pylvästä. Kappelin länsi- ja itäjulkisivuja jäsentävät pilasterit. Pilasterien jalustat on esitetty myös rapatun sokkelin tasalla ulokkeina.

Kappeliin tullaan sisään keskeisesti pylväiden kannatteleman päädyn alta eteiskäytävään, joka johtaa kappelitilaan. Eteiskäytävän toisella puolelta nousee porras eteiskäytävän yläpuolella olevalle lehterille, toisella puolestaan on sakasti. Itse siunauskappelin sisätila on suorakaiteen muotoinen. Takaosassa on koko rungon levyinen lehteri. Kappelitilan ovien ja kaiteiden jäsennöinti sekä sisätilan koristelu on klassistista. Vaaleansinisessä katossa on kohokuvioina ristejä. Koko alttarin päätyseinä muodostaa alttaritaulun. Itse alttaria reunustaa kaksi doorilaista pylvästä. Lehterin kaiteen kaseteissa on kuvattuna Matteuksen enkeli, Markuksen leijona, Luukkaan härkä ja Johanneksen kotka.

Nurmijärven vanha hautausmaa sijaitsi nykyisellä paikallaan, vanhan kirkonpaikan ympärillä. Hautausmaata on laajennettu useaan otteeseen. 1880-luvulla vanha hautausmaa todettiin riittämättömäksi ja liian lähellä asutusta sijaitseväksi. Sille etsittiin uusi paikka Raalan tien varrelta. Hautausmaa perustettiin, mutta sen käyttö osoittautui pien mahdottomaksi pohjaveden noustua hautoihin. Nurmijärven seurakunta sai luvan laajentaa vanhaa hautausmaata. Viimeisimmät laajennus on 1990-luvun alusta ja 2000-luvulta. Hautausmaan ja hautojen ilme on vaihdellut. 1970-80-luvuilla luovuttiin hautojen reunakiveyksistä ja suosittiin yhtenäisiä hautakiviä. Uutta puolestaan on uurnahautaus sekä mahdollisuus hautaamiseen tuntemattomana.

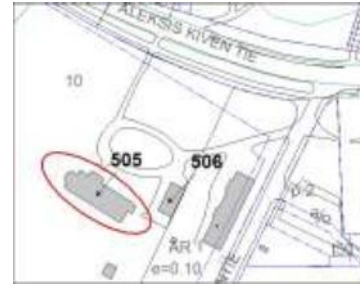

Siunauskappeli 1970-l. NMA.

505 KIRKKOHERRAN PAPPILA

Pohjoinen, sissaantulojulkisivu vuonna 2009

Pappilan pohjoissivu 1890-l. NMA

Osoite Pappilantie 3, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu RKY 2009 alue.

Kaavatilanne YK Kaava 1960-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1846
Suunnittelija Laajennus 1930-38 rkm Heikki Siikonen
Tyyli Empire

Alkup. käyttö Kirkkoherran pappila
Nyk. käyttö Seurakunnan kerho- ja juhlatila
Kerrosluvu 1
Perusta Luonnonkivi, lohkare
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, vaakapontti
Ulkovärit Vaaleanharmaa, valkoinen
Ikkunat T-ikkunat

Sailyneisyys Rakennus on kokenut joitain ulkoisia muutoksia 1930-38. Sisätiloja on myöhemmin muutettu merkittävästi. Ikkunat perinteisiä, kulmaraudallisia. Laajennusosissa muutama uusi ikkuna.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Kirkonmäen vastakkaisella puolella Aleksis Kiven tietä sijaitseva Nurmijärven kirkkoherran pappila rakennettiin vuosina 1843-46. Empire-tyylinen pappila oli aiempaa, vuonna 1783 rakennettua pappilaa kooltaan suurempi. Nurmijärvestä oli tullut yliopiston teologisen tiedekunnan palkkapitäjä. Tämän aseman vaatimuksia on pidetty syynä uuden pappilan rakentamiselle.

Pitkän ja komean rakennuksen suunnittelijaa ei tunneta. Se on satulakattoinen. Rakennus oli alkujaan täysin symmetrinen. Eteläjulkisivun keskiosa on vedetty jonkin verran sisään rakennusrungosta ja sisään vedon edessä on mahdollisesti ollut alkujaan katos. Päätykolmiossa on sahanteräinen koriste. Ulkokuorauksen leveällä vaakaponttilaudoituksella se sai vähän valmistumisensa jälkeen n vuonna

Eteläjulkisivu, itäpäätty.

Länsipäätty, pohjoissivu

Itäpäätty, eteläsivu

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

1850. Pohjoissivulla, jolta sisääntulo tapahtui, oli kaksi sisääntulokulistia. Nämä johtivat kahteen asuntoon. Kirkkoherran asunto käsitti ison keittiön, eteisen sekä neljä huonetta. Tämän lisäksi pappilarakennukseen kuului myös kirkkoherran apulaisen kolmen huoneen ja pienen keittiön muodostama asunto. Ensimmäinen uuden pappilan kirkkoherra oli Aron Gustaf Borg. Nyt nämä kустit on purettu ja tilalla on yksi, epäsymmetrisesti lähempänä länsipäätä sijaitseva, pylväiden kannatteleman parvekkeen omaava puolipyöreä sisääntulokatos. Tähän kohtaan on rakennettu myös poikkipääty, jossa sijaitsee ovi parvekkeelle. Toinen sisäänkäynti sijaitsee nykyisin rakennuksen itäpäädyssä.

Pappilaa on, ilmeisesti rakennusmestari Heikki Siikosen luonnossuunnitelmien perusteella jatkettu vuosien 1930-38 välillä itäpäästään noin ikkuna-akselin verran. Rakennuksen ullakolle rakennettiin kaksi vinttikamaria ja se sai keskuslämmityksen. Länsipäättyyn on myös liitetty vuoden 1933 lain edellytysten mukainen, tiilestä muurattu arkisto-osa. Rakennusmestari Heikki Siikonen (1890-1973) oli tuottelias rakennusmestari, joka tuli tunnetuksi mautilarakennusten sekä työväen- ja seuraintalojen suunnittelijana. Siikonen laati myös vuonna 1926 ensimmäiset työväentalojen tyyppiirustukset. Nurmijärven seurakunnalle Siikonen suunnitteli myös vanhan pappilan hirsistä rakennetun Nurmijärven Nuorten Kristillisten yhdistyksen rukoushuoneen laajennuksen seurakuntataloksi. Muutoin hänet tunnetaan Ahjolan seuraintalon suunnittelijana. Hyvinkäälle, kotipitäjäänsä, Siikosen suunnitelmia toteutettiin n. 300 kpl.

Keskuslämmitys pappilaan tuli 1950-luvulla. Tuolloin tehtiin mahdollisesti myös muitakin muutoksia sisätiloissa. Vuonna 1973 pappila muuttui virastotaloksi, jossa sijaitsi myös talouspäällikön asunto. Viimeksi rakennuksessa on tehty suurempi remontti vuonna 1988. Rakennus on ollut seurakunnan lapsi- ja perhetyön käytössä.

Kirkkoherran pappilaa ympäröi puisto ja puutarha. Aleksis Kiven tieltä pappilaan johtaa jalopuukujanne. Myös eteläpuolella kasvaa vanhoja jalopuita. Läheisyydessä on Nurmijärven vanha hautausmaa, jota on laajennettu useaan otteeseen. Vanhan pappilan rakennus jäi pihapiiriin paikalleen uuden pappilan ja tien väliin, ennen kuin se purettiin vuonna 1923. Purkamista ennen vanha pappila toimi mm. pitäjätupana. Pihapiirissä sijaitsee edelleen vanha 1800-luvulta peräisin oleva vainuvaja. Lisäksi viereen on rakennettu uudempi seurakunnan nuorisotalo.

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/hae_liite.aspx?id=115062&ttyyppi=pdf&kansio_id=0

Kirkkoherran pappila Aleksis Kiven tieltä 1920-l. Kuva Ole? Glader? NMA

Kirkkoherran pappila Aleksis Kiven tieltä 1920-l. Kuva Ole? Glader? NMA

506 PAPPILAN VAUNUVAJA

Länsisivu, eteläpäätty

Vaunuvaja koillisesta

Pohjoispäätty

Pohjoispäätty, länsisivu.

Osoite Pappilantie 3, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu RKY 2009 alue.

Kaavatilanne Kaava 1960-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1890-I
Suunnittelija
Tyyllilaji

Alkup. käyttö Varasto
Nyk. käyttö Vaunuvaja
Kerrosluku 1
Perusta Luonnonkivi, lohkare
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, pysytylauta
Ulkovärit Punamulta, valkoinen
Ikkunat

Säilyneisyys Rakennus on säilynyt tunnistettavana tyyppilleen osana kirkkoherran pappilan pihapiiriä.

Peruste h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Kirkkoherran pappilan sisääntulopihaa pappilan pohjoispuolella rajaa entinen vaunuvaja 1890-luvulta. Säilynyt, ikänsä osalta vanha vaunuvaja on palvellut seurakuntaa ja se harvinaistuvaa talousrakennuskantaa. Vaunuvajassa on satulakatto, runko osin hirttä.

507 SUNTION VIRKATALO "JALAVA"

Eteläsisivu, länsipääty

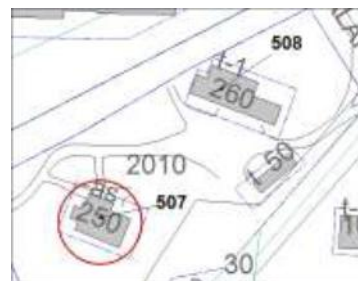
pohjoissivu, länsipääty

Pohjoissivu v. 2009

Itäpääty

Suntion talo, takana Lattu, 1950-l NMA

Osoite Malakiaksentie 1, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava /s. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AO1/s Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1928
Suunnittelija
Tyyllilaji Maalaisjugend

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluvu 1 1/2
Perusta Betoni
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Valkoinen, vuorilaudat harmaat
Ikkunat Kuusiruutuiset, puu-alumiini

Sailyneisyys Rakennus pääosin säilynyt alkuperäisen kaltaisena. Julkisivuja on kunnostettu. Ikkunat uusittu puu-alumiinisiksi. Ulko-ovi uusittu.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Kirkkoherran pappilaan kuuluneen entisen suntion torpan nykyinen päärakennus on valmistunut vuonna 1928. Se on osa kirkonmäen seurakunnan asuinrakennusten kokonaisuutta. Päärakennus on ristipäädyllinen ja satulakattoinen. Se on tehty kahdesta vanhemmasta rakennuksesta yhdistämällä. Tämä näkyy pohjoissivun länsipäässä sekä länsisivulla poikkipäätynä, rakennus on matalan L:n muotoinen. Sisäänkäynti on pohjoissivulta, poikkipäädyn vieriseltä kuistilta. Tyyliiltään rakennus edustaa vuosisadan maalaisrakennusten ja huviloiden vaatimattomampaa jugendia. Rakennustyön suoritti Svante Jalava.

Suntion tehtävä tuli tarpeelliseksi, kun lukkarin tehtäviin tuli 1600-luvulla kuulumaan myös lukutaidon opettaminen seurakuntalaisille. Tällöin osa vanhoista tehtävistä, kuten siisteydestä huolehtiminen,

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

siirrettiin osittain suntuolle. Nurmijärvellä suntuota kutsuttiin vakmestariksi eli torakaksi, jonka tehtäviin kuului herätellä kirkossa torkkuvia, sekä soittaa kelloja ja kerätä kolehtia.

Pihapiiriin kuuluu puinen vaja sekä alkujaan Granbackaan kuulunut tiilinen, taitekattoinen navettarakennus.

Postikortti 1920-30-l. Vasemmassa yläkulmassa Jalavan talo ja Granbacka. Oikeassa yläkulmassa näkymä Aleksis Kiven tielle. Vasemmassa alakulmassa viljamakasiinit ja pappila. Oikeassa alakulmassa Albin Kopsen lääketehaan rakennuksia. Alakulman kuvissa näkyy vielä taustalla kuivaamaton Nurmijärvi. NMA

508 JALAVAN TIILINAVETTA

Länsipäätty

Pohjoissivu, itäpäätty

Osoite Malakiaksentie 1, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava /s. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AO1/s Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1900-I, 1930-I
Suunnittelija
Tyyllilaji Maalaisjugend

Alkup. käyttö Navetta
Nyk. käyttö Varasto
Kerroslukku 1 1/2
Perusta
Runko Tiili
Kattomuoto Mansardikatto
Katemateriaali Tiili
Vuoraus Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit Punatiili
Ikkunat

Sailyneisyys Kaunis punatiilinen navettarakennus on säilynyt osana kirkonmäen kokonaisuutta. Eteläisivulla uudempiä parioivia ja kattoikkunoita.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Suntain entisen torpan, Jalavan pihapiiriin nykyisin kuuluva komea, punatiilinen taitekattoinen navettarakennus. Tyylliltään rakennus edustaa maalaisjugendia. Se on rakennettu useassa osassa ja sanut nykyisen muotonsa 1930-luvulla. Itäpäädyn puurakenteinen osa on vanhempaa perua. Taitekattoisissa päädyissä on kissanpenkit. Pohjoissivulla on matalampi pitkänomainen siipiosa. Osa kirkonmäen kokonaisuutta. Inventoinnin aikaan rakennuksessa oli peruskorjaus käynnissä, mm. eteläisivun katonlappeseen on puhkaistu kattoikkunoita.

Eteläisivu

Eteläisivu v. 2009

Länsipäätty v. 2009

509 LATTU

2

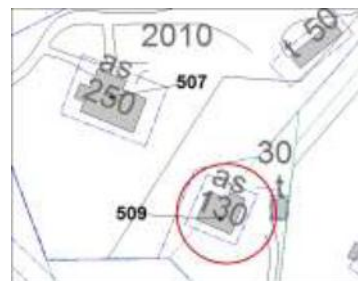
2

2

1

Lattu suntion talon takana.

Osoite Malakiaksentie 1, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava /s. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AO1/s Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1889
Suunnittelija
Tyyllilaji

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluvu 1 1/2
Perusta Luonnonkivi ja osin betoni
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Tiili
Vuoraus Puu, vaakapontti
Ulkovärit Valkoinen, tummanruskea
Ikkunat T-ikkunat

Sailyneisyys

Peruste h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Kirkonmäen asuinrakennusten kokonaisuuteen kuuluva, alkujaan kirkkoherran pappilan mailla suntion asuintalon sekä Granbackan ja kanttorilan välissä sijaitsevan Latun hirsirungosta löytyy merkintä 1889. Perimätiedon mukaan mahdollisesti jokin seurakunnan papeista on ostanut sen pastori Berghiltä. Rakennus tunnetaan siinä asuneen opettaja Adam Latun kotitalona. Lattu oli valmistunut vuonna 1884 opettajaksi Jyväskylän seminaarista ja avioitunut Malakias Costianderin Hanna-tyttären kanssa. Adam ja hanna Lattu lunastivat tontin omakseen vuoden 1920-luvun asutuslakien nojalla vuonna 1925.

Rakennusta on kunnostettu useampaan kertaan, 1990-luvulla perusteellisesti. Rakennusta on lisäeristetty, julkisivun vuoraus on uudempaa perua. Toinen eteläsivun ikkunoista on laajennettu terassin oveksi. Toisaalta muodoltaan rakennus vastaa vanhoja valokuvia. Pohjoissivun jyrkästi ulotetun katonlappen alla sijaitseva kuisti näkyy vanhemmissa valokuviissa. Pääosa ikkunoista on vanhoja kulmaraudoin tuettuja ulosaukeavia T-ikkunoita.

510 KANTTORILAN PÄÄRAKENNUS

Itäpäätty, eteläsivu

Länsipääty, pohjoissivu v. 1930. E. Laakso. NMA

Osoite Malakiaksentie 5, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava /s sr. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AO1/s/sr Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1906
Suunnittelija
Tyyllilaji Jugend-vaikutteita

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Srk toimistotilana
Kerrosluvu 1 1/2
Perusta Luonnonkivi, harkko
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Tiili
Vuoraus Puu, pystyi-vaaka-pystyponntti
Ulkovärit Sininen, valkoinen
Ikkunat T-jako, vuorilaudat keskikolmio

Sailyneisyys Rakennus on pääosin säilyttänyt perinteisen ulkoasuensa.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Pappilaa vastapäätä sijaitseva lukkarin, myöh. kanttorin virkatalo Granbacka eli Kuusela sijaitsee kirkonmäellä ja Aleksis Kiven tien maisemassa näkyvällä paikalla. Lukkarin sanotaan asuneen kirkonmäellä omassa torpassaan jo 1500-luvulla. Vuoden 1749 pitäjänkartassa on jokseenkin nykyisen kanttorilan paikalle merkitty Klockar gård, suomeksi Lukkarin talo. Tila, joka kulki Granbackan nimellä, muodostettiin kuitenkin vasta isonjaon yhteydessä 1780-luvulla. Granbackan vanhat rakennukset sijaitsivat kirkonmäellä nykyisen kanttorilan takana. Näistä navetta ja kellari säilyneet. Vanha päärakennus oli perinteinen ja tehty multapenkille ilman perustuksia. Rakennus purettiin 1960-luvulla. Sitä on pidetty Aleksis Kiven lukkarilan esikuvana.

Nykyinen kanttorilan päärakennus on vuodelta 1906. Se on satulakattoinen, siinä on tienpuoleisella pitkällä julkisivulla poikkipääty, pihan puolella kuisti. Toisessa päädyssä kuisti, jonka katto muodostaa Nurmijärvellä muuallakin tuohon aikaan suosiossa olleeseen tapaan poikkiharjan. Samanlainen kuisti

Länsipääty

Eteläsivu, itäpäätty

Pohjoissivu, itäpäätty

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

on viereisessä Mäntylän päärakennuksessa. Sama aihe toistuu ikkunoiden vuorilautoissa. Pääsisäänkäynti on rakennuksen pohjoispuolella, toinen aiemmin mainitun päätykuistin kautta.

Nykyiseen pihapiiriin kuuluu osin punatiilinen osin puuverhottu entinen karjarakennus, kaksiosainen luhtiaitta, maakellari. Nämä olivat kanttorilan ja Granbackan vanhan päärakennuksen asukkaiden yhteiskäytössä. Lisäksi myöhemmin on rakennettu uusi autokatos. Muitakin talousrakennuksia on tilaan kuulunut: pihapiirissä liiteri, jossa säilytettiin myös mahdollisesti lukakrin kiesejä sekä etäämpänä tilusten takana sauna, työkonekatos, viljavarasto, riihi ja lato. Nämä on joko purettu tai muutoin tuhoutunut.

511 KANTTORILAN JA GRANBACKAN AITTA

Lansipääty, pohjoissivu

Osoite Malakiaksentie 5, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava /s. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AO1/s Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1893
Suunnittelija
Tyyllilaji

Itäpääty, pohjoissivu

Alkup. käyttö Aitta
Nyk. käyttö Aitta
Kerrosluvu 2
Perusta Luonnonkivi, lohkaru
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Bitumi
Vuoraus Puu, pysytylauta
Ulkovärit Punamulta, valkoinen
Ikkunat

Säilyneisyys kaksirivinen luhtiaitta on säilynyt, osin ulkuvuorattu myöhemmin.

Peruste h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Kaksirivinen luhtiaitta. Toinen puoli on ollut kanttorilan uuden päärakennuksen asukkaiden, toinen Granbackan tilan vanhan päärakennuksen käytössä. Nykyisin vuorattu, itäpäädyssä luhtiosaltaan umpeen.

Itäpääty

Eteläsivu

Pohjoissivu

512 KANTTORILAN TALOUSRAKENNUS

Eteläsiivu, itäpäätty

Osoite Malakiaksentie 5, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava /s. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AO1/s Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1900-I
Suunnittelija
Tyyllilaji

Länsipäätty, eteläsiivu

Alkup. käyttö Kanttorialn talousrakennus
Nyk. käyttö Varasto
Kerrosuku 1
Perusta Luonnonkivi ja osin betoni
Runko Tiili
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus Puu, pysytylauta
Ulkovärit Punamulta, punatiili
Ikkunat

Sailyneisyys Rakennus on pääosin säilyttänyt perinteisen ulkoasunsa.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja , paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Kanttorilan talousrakennus. Osittain punatiilistä, yläosa puuverhoiltu. Osa kanttorilan vanhaa pihapiiriä. Ollut yhteiskäytössä Granbackan tilan vanhan päärakennuksen asukkaiden kanssa.

Eteläsiivu, itäpäätty

Eteläsiivu

Itäpäätty

513 MÄNTYLÄ

lounaispäätty, kaakkoissivu

Luoteissivu

Kaakkoissivu, koillispäätty

lounaispäätty, kaakkoissivu

Osoite Aleksis Kiven tie 3, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava /s. Rakennussuojelulaki, RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AO/s Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1857
Suunnittelija

Tyyli

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluku 1 1/2
Perusta Rapattu, alla luonnonkivi
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Keltainen, katto musta.
Ikkunat Kusrutuuiset, uusitut puu-alumiini-ikkunat.

Kuva vuodelta 1933, Reino Kostia

Sailyisyys Rakennus on säilynyt. Sen ulkovooraus on uusittu ja sitä on lisäeristetty, eivätkä följarit enää näy. Ikkunat puua-alumiinia, perinteisen malliset.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja , paikallishistoriallinen merkitys, henkilöhistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Rakennussuojelulain nojalla 10.11.1994 suojeltu Aleksis Kiven opettajan, koulumestari Malakias Costianderin asuintalo. Osa Kirkonmäen kirkollisten- ja seurakuntarakennusten kokonaisuutta. Tiemaisemaan näkyvä rakennus sijaitsee hautausmaan siunauskappelia vastapäätä Aleksis Kiven tien itäpäässä, kanttorilan itänaapurina. Mäntylä on kaksikerroksinen, suorakaiteen muotoinen ja satulakattoinen. Kaakkois- ja luoteissivuilla on kuistit. Kaakkoissivulla katto muodostaa poikkiharjan samaan tapaan kuin kanttorilassa. Kattovasat ovat näkyvissä rakennuksen päädissä

Vaikka Mäntylää on aiemmin pidetty Kiven kuvaaman Lukkarilan esikuvanakin, niin nykytiedon mukaan rakennuksen hirret lienee kuitenkin siirretty nykyiselle paikalleen Myllymäeltä 1857 tai 1858. Aleksis Kiven "lukkarin punaisen puustellin" esikuvana on pidetty Kanttorilan vieressä ollutta vanhaa lukkarin

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

taloa, Granbackan päärakennusta. Se purettiin 1960-luvulla. Malakias Costiander valittiin Nurmijärven ensimmäiseksi koulumestariksi heti ylioppilaaksitulonsa jälkeen vuonna 1839. Ensimmäiset vuotensa Nurmijärvellä hän lyhytaikaisen tilapäismajoituksen jälkeen asui Myllypakan tilalla sijaitsevassa rakennuksessa 2-3 km päässä kirkonkylästä. Vuonna 1857 pitäjänkokous hyväksyi Costianderin muuttosuunnitelman kirkonkylään. Costiander siirretti talonsa hirret Myllypakasta kirkkoherran virkatalon maalle, ilmeisesti paikalle, jossa talo nytkin sijaitsee. Tässä pappilan mäkituparakennuksessa uskotaan Aleksis Kiven käyneen aikuisena tapaamassa entistä opettajaansa. Costianderin loppu oli traaginen, sillä hänet murhattiin lähellä Järvenpään asemaa. Pian tämän jälkeen Mäntylän rakennukset: asuinrakennus, navetta, lato, rehulato ja sauna laitettiin myyntiin, maapohja kuului edelleen pappilaan. Ei ole tiedossa, keitä rakennuksessa tämän jälkeen asui, mutta myöhemmin 1920-luvulla kiinteistön itselleen osti silloisten maanlunastuslakien nojalla Malakias Costianderin poika Evert Kostia (Costiander). Hän oli isänsä kuollessa ollut vasta viisivuotias. Kiinteistö pysyi Kostian suvun hallinnassa aina 1990-luvulle. Tuolloin se oli ollut pitkään tyhjiin ja päässyt rapistumaan. Tämä johti purku-uhkaan, mikä torjuttiin Ympäristökeskuksen rakennussuojelulakiin perustuvalla suojelupäätöksellä. Museoviraston asiakoskevassa tarkastusraportissa todettiin, että kunto ei ollut niin huono, miltä se päällepäin näytti. Edellytykset säilyneisyyden vuoksi restauroinnille olisivat olemassa. Rakennuksen molemmissa päissä oli painumaa, ja kaakkoisseinän hirsirunko oli lahovaurion tai vaarnatappien puuttumisen vuoksi pullistunut. Lounaispäätyä oli jo aiemmin tuettu följareilla. Rakennuksessa oli ollut pärekatto, mutta se oli myöhemmin peitetty Minerit-levyillä. Ikkunapuitteet olivat huonossa kunnossa ja luoteinen kuisti oli vaurioitunut pahoin.

Mäntylän uusi omistaja kunnosti rakennuksen ulkotilat alkuperäisen kaltaisiksi ja sisätilat asumisen nykyvaatimuksia vastaavaksi. Alapohja ja vesikatto uusittiin, vesikatto peltisenä. Ulkoverhous ja ikkunat uusittiin entisenkaltaisina, ikkunat sisäänpäin aukeavina puu-alumiini-ikkunoina. Aiemmin esillä olleet följarit jäivät lämmöneristyksen vuoksi uuden ulkoverhouksen alle piiloon. Sokkelissa oli jo ennen korjaustöitä rappaus luonnonkivien päällä. Korjauksessa talo kengitettiin ja rappaus uusittiin.

Itkonen, Pirjo - Koskela, Leena - Yli-Paavola, Jaakko 2006. Nurkkakiviä. Kulttuurikuvia Nurmijärveltä. Nurmijärven kunta.
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/hae_liite.aspx?id=123915&ttyppi=pdf&kansio_id=543

Malakias Costianderin suvun talo (Mäntylä) Nurmijärven kirkonkylässä kalliisella nurmella, kesä 1924. Talon pääty, alakerrassa kaksi kuusiruutuista ikkunaa, ylhäällä harjakaton alla yksi kuusiruutuinen ikkuna, talon pitkällä sivulla oleva kuisti näkyy vasemmalla. Pihamaalla kasvaa nurmea ja lehtipuita. Oikealla taaempänä näkyy vaaleaksi maalattu harjakattoinen puurakennus, Sivenin talo. Kuva Reino Kostia. NMA

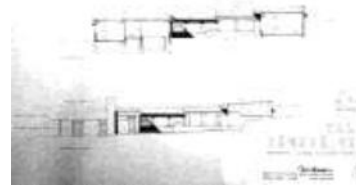
514 KIRKKORINNE

Itäpäätty, pohjoissivu v. 2009

Pohjoissivu

Eteläjulkisivu, leikkaus NRVA

Osoite Kirstaantie 1, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu RKY 2009 alue.

Kaavatilanne AL Kaava 2000-I
Sis. alueeseen A Nurmijärven kirkonmäki
Valm. vuosi 1969
Suunnittelija Arkkitehti Risto Kärkkäinen
Tyyllilaji 1960-luvun modernismi
Alkup. käyttö Asuinrakennus, toimisto
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluvu 1
Perusta Betoni
Runko
Kattomuoto Lapekatto
Katemateriaali
Vuoraus Tiili, vaakapontti
Ulkovärit Valkoinen, t. ruskea
Ikkunat Jaottomat, tuuletusikkunalliset

Säilyneisyys Rakennus vaikuttaa säilyneen aikaudelleen ja tyyllilleen ominaisena.
Peruste a, h, y
Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Kirkonmäen luoteiskulmassa, Keskustien ja Kirstaantien kulmassa sijaitseva arkkitehti Risto Kärkkäisen modernistinen, matala omakotitalo. Rakennus on yksikerroksinen ja lapekattoinen. Räystäslistaa ovat kerrattuja patjamaisen vaikutelman aikaansaamiseksi. Rakennus ilmentää 1960-luvun suunnitteluihanteita. Sijaitsee vapaasti kirkkoa ympäröivän puiston laidalla, teiden kulmauksessa. U:n muotoisen raketin etelään suuntautuva piha on suojaista, rakennus aukeaa pihalle maisemaikkunoin.

Arkkitehti Risto Kärkkäinen suunnitteli talon perheensä asunnoksi ja siinä olivat tilat sekä Kärkkäisen omaa arkkitehtitoimistoa että vaimon hammaslääkärin vastaanottoa varten. Kärkkäinen suunnitteli myös Puontilanmäelle asuinrakennuksen. Molemmat ovat aikaakudelleen ominaisia ja julkisivuiltaan ansiokkaasti sommiteltuja.

Nurmijärven rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 206/68 myönnetty 19.7.1968. Suunnittelija Arkkitehti Risto Kärkkäinen/Arkkitehtitoimisto Risto Kärkkäinen.

Itäpäätty

Piha, eteläjulkisivut

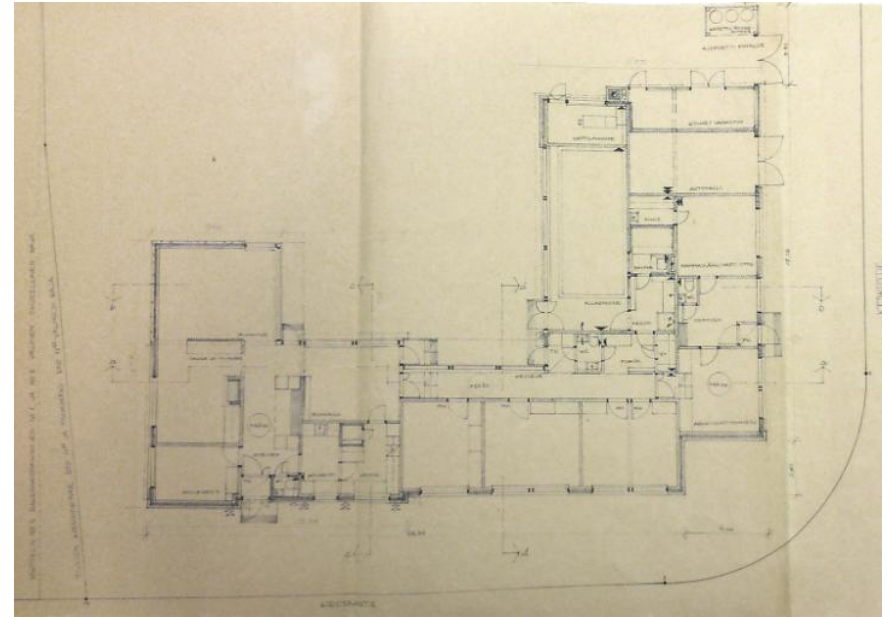

Länsisivu

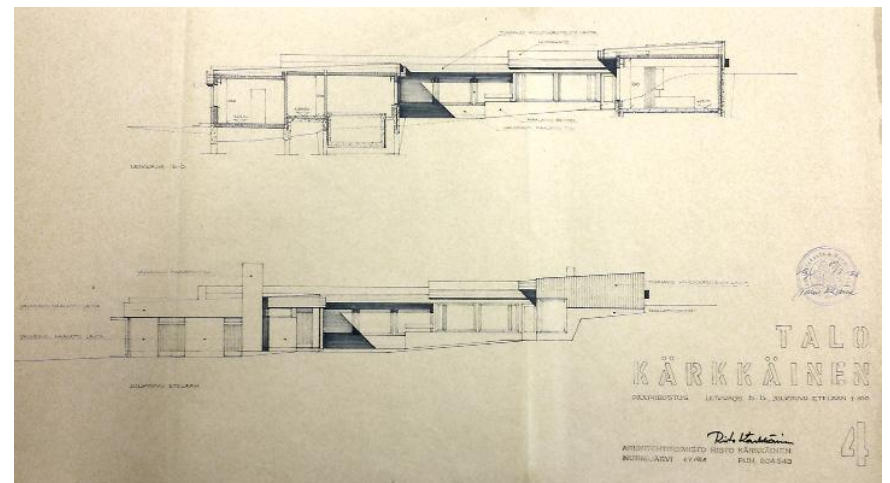

Talo Kärkkäinen. Pääpiirustukset 1.7.1968. Asemapiirustus. Arkkitehtitoimisto Risto Kärkkäinen. NRVA

Talo Kärkkäinen. Pääpiirustukset 1.7.1968. Pohjapiirustus. Arkkitehtitoimisto Risto Kärkkäinen. NRVA

Talo Kärkkäinen. Pääpiirustukset 1.7.1968. Leikkaus ja julkisivu etelään. Arkkitehtitoimisto Risto Kärkkäinen. NRVA

515 RAKELA, "Valkoinen huvila"

Itäpääty, pohjoissivu Aleksis Kiven tielle.

Osoite Aleksis Kiven tie 4, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne ALK Kaava 1970-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1800-I
Suunnittelija
Tyyllilaji

Koposen huvila 1950-59.NMA

Alkup. käyttö Asuinrakennus, kauppa
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluvu 2
Perusta Luonnonkivi, harkko
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, vaakapontti
Ulkovärit Valkoinen, katto vihreä
Ikkunat T-ikkunat pohjoisj, modernit eteläj.

Sailyneisyys Eteläsivun ikkunat on uusittu.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja , paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Valkoiseksi huvilaksi kutsuttu rakennus on Kirkonkylän vanhimpia asuinrakennuksia. Kirkonkylän 1800-1900-luvun taitteen kyläkuvausta kertovana se on olennainen osa historiallista kylätiemaisemaa. Sijaitsee näkyvällä paikalla Aleksis Kiven tien risteyksessä.

Rakennuksen on esitetty liittyneen nyt jo kokonaan hävinneeseen, valtakunnallisesti arvokkaaseen Albin Koposen lääketehaan vuonna 1899 rakennettuun rakennusryhmään. Se on kuitenkin toiminut Artur Robert Nymanin kauppana ja todennäköistä on, että Nyman on sen myös rakentanut jo hieman ennen Koposen lääketehaan perustamista. Nymanin kolme vanhinta lasta syntyivät talossa vuosien 1897-1901 välillä. Lääketehaan Albin Koposen perhe asui naapurissa. Nymanit muuttivat Palojoelle 1908 ja seuraava kaupanpitäjä rakennuksessa oli Juho Oskar Lehto perheeseen.

Rakennuksessa toiminut kauppa oli tyyppillinen maalaispuoti. Talousrakennuksissa pidettiin karjaa. Kaupanpito lakkasi kuitenkin taloudellisten vaikeuksien takia jo muutaman vuoden jälkeen, mutta

Eteläsivu, itäpääty.

Eteläjulkisivu

Länsipääty

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

pappilasta rakennukseen vuonna 1902 siirtynyt pankki jatkoi kuitenkin toimintaansa aina vuoteen 1916 saakka. Tämän jälkeen Valkoinen huvila siirtyi osaksi Koposten lääketehdaan rakennusryhmää, sillä Koposet ostivat rakennuksen vuonna 1916. Ylläpito yhtenäistettiin. Koposen lääketehdaan talonmies hoiti myös "Valkoisen huvilan" huolto- ja pihatyöt.

Koposen lääke tehdas lakkasi olemasta perheyrittäjä 1950-luvun alkupuolella ja siitä muodostettiin osakeyhtiö Albin Koponen Oy, joka myöhemmin liitettiin Orion Oy:n: Tuotannosta vastasi ulkopuolelta palkattu proviisori. Valkoinen huvila puolestaan jatkoi toimimista omana itsenäisenä apteekkirakennuksenaan. Apteekkari Pentti Porthan oli saanut Nurmijärven apteekkioikeudet. Hän osti valkoisen huvilan itselleen ja asui siinä aina vuoteen 1963. Tänä aikana huvila sai nimen Rakela. Porthanit kunnostivat talon ja lisäsivät sen asuintiloja. Itäpäädyssä olleen sisäänkäynnin ja portaiden sijoittelua järjesteltiin. Kauppaan – tai huvilaan oli aiemmin ollut sisäänkäynti suoraan itäpäädyssä, eikä kuistia. Suurempi lisäys oli kahden lisähuoneen järjestäminen ullakolle kahden jo olemassa olevan asuinhuoneen lisäksi. Tuolloin rakennettiin myös järven puolelle sittemmin jo purettu parveke. Rakennus sai öljykeskuslämmityksen. Länsipäätyyn oli jo Koposten aikana rakennettu koristeellinen vilpola. 1960-luvun peruskorjauksen jälkeen asunto käsitti viisi huonetta alakerrassa ja neljä huonetta yläkerrassa. Taloa maalattiin kahteen kertaan, värityksenä pysyi Koposen lääketehdaissa käytetty vuosisadan vaihteen uusrenessanssille ominainen väritys, jossa itse ulkokuorauksella oli vaalea, miltei valkoinen ja vuorilaudat ja koristelistat tummanpunaisia. Rouva Eyvor Porthan perusti ja hoiti pihalla laajaa hyötykasvipuutarhaa. Pihapiiriin kuului tuolloin myös vielä kaksi ulkorakennusta. Porthanien jälkeen apteekki sekä valkoisen huvilan omistajuus siirtyi apteekkari Lars Holmqvistille. Huvila toimi apteekkarin perheen kotina aina rouva Barbro von Essen-Holmqvistin kuolemaan saakka. Tämän jälkeen perikunta vuokrasii sitä, kunnes rakennus myytiin sen nykyiselle omaistajalle. Huvilaa on myynnin jälkeen peruskorjattu, öljylämmitys on vaihdettu kaukolämpöön, sisätiloissa on tehty joitain muutoksia ja ulkopuolelta rakennus on maalattu jälleen valkoiseksi sen oltua joitain vuosia vihertävä ja vuorilautojen valkoisia.

Kauppaan – tai huvilaan on aiemmin ollut sisäänkäynti suoraan itäpäädyssä, eikä kuistia. Siinä on tyyllillisesti ollut uusrenessanssivaikutteita. Tienpinnan kohottamisella on useassa kirkonkylässä toistuneita seurauksia: aiemmin tavanomaisesti tiehen nähden sijainneet rakennukset on pudotettu ikään kuin kuoppaan, jolloin käynti tontille sekä valumavesien ohjailu on muodostunut haasteelliseksi. Rakennuksen ikkunat on vaihdettu. Eteläjulkisivulla on suurehkot jaoltaan modernit ikkunat, tien puolella puolestaan on säilytetty alkuperäisenkaltaiset T-ikkunat. Länsipäädyn koristeellinen kuisti on vaikuttaa aiheiltaan jugendhenkiseltä. Kuisti lienee rakennettu Koposten aikana 1900-luvun alkupuoliskolla.

516 ELANNON MYYMÄLÄ

Eteläisivu, länsipääty

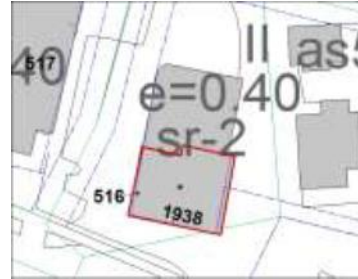
Eteläisivu

Länsi- ja eteläisivut

Pihasiiven pohjoispääty

Elanto 1970-luvulla. NMA

Osoite	Aleksis Kiven tie 7, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	1
Suojelu	Asemakaava sr-2.
Kaavatilanne	AL/sr-2 Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1938, 1962
Suunnittelija	
Tyylilaji	1930-luvun klassismi
Alkup. käyttö	Liike- ja asuinrakennus
Nyk. käyttö	Liike- ja asuinrakennus
Kerrosluvu	2
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Aumakatto
Katemateriaali	Tiili
Vuoraus	Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit	
Ikkunat	Uusittu

Sailyneisyys Rakennuksen Aleksis Kiven tien puoleinen julkisivu pääosin säilynyt. Erikoistavarasiipi rakennuksen pohjoispuolelle rakennettu todennäköisesti vuonna 1962.

Peruste h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

Kirkonkylän keskustassa sijaitseva kaksikerroksinen kaupparakennus, entinen osuusliike Elannon kauppa. Alkuperäinen vuonna 1938 rakennettu osa merkityksellinen.

Punatiilinen, aumakattoinen rakennus valmistui vuonna 1938 paikalle, jossa oli sijainnut aiemminkin Nurmijärven osuuskaupan Kirkonkylän kauppa. Alakerrassa oli myymälä- ja varastotilaa, yläkerrassa myymälänhoitajan keittiön ja kaksi huonetta käsittävä asunto sekä kolme huoneen ja keittokomeron kokoista asuntoa. Piharakennuksessa, joka sijaitsi myöhemmän Säästöpankkirakennuksen rajalla oli varastotilaa sekä myös sauna.

Nurmijärven Elantoa kutsuttiin osuusliikkeen piirissä kutsumanimellä "seka 120". Se oli osuusliikkeen kaksiosaista myymälätyyppiä, toinen puoli oli varattu lihan leivän ja maidon myyntiin, toisella puolella myytiin puolestaan sekatarvikkeita. Tämä jako näkyy rakennuksen symmetrisesti jaotellussa julkisivussa:

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

sisäänkäynti on keskeltä, oven molemmin puolin on suuri näyteikkuna. Sisään käytiin pienen eteisen kautta, josta pääsi molempiin osastoihin. Näitä erottava väliseinä oli osittain lasia. Molemmilla puolilla oli L:n muotoinen tiski. Myyjät pääsivät tiskin takana sijaitseva välioven kautta vastapuolelle.

Alakerroksessa näyteikkunat, yläkerrassa vaakajaolla olevat puitteet. Sisäänkäyntiovi lienee alkuperäinen. Pihan puolella lisäsiipi, joka rakennettiin vuonna 1962 erikoistavaroiden kauppaa varten. Osa Aleksis Kiventien vanhaa kylätien kokonaisuutta samoin kuin kirkonkylän vanhempaa rakennuskantaa.

Elanto-lehti 1977: Elanto Nurmijärvi 40-vuotta.

Näkymä Nurmijärven kirkonkylän keskustasta 1960-l.
Liikerakennuksia Aleksis Kiven tiellä. Etualla oikealla tiilinen Elannon
kaupparakennus ja sen vieressä vasemmalla apteekki. NMA

517 NURMIJÄRVEN SÄÄSTÖPANKIN ENT. TOIMITALO

Eteläsiivu Aleksis Kiven kadulle

Itäpääty, eteläsiivu v. 2009

Osoite Aleksis Kiven tie 9, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AL Kaava 1990-I

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1958

Suunnittelija

Tyylilaji 1960-luvun modernismi

Alkup. käyttö Liike- ja asuinrakennus

Nyk. käyttö Liike- ja asuinrakennus

Kerrosluvu 2

Perusta Betoni

Runko Betoni

Kattomuoto Aumakatto

Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit

Vuoraus Betonielämentti

Ulkovärit Valkoinen, beige, t. ruskea

Ikkunat Tuuletusikkunalliset, alkuperäiset.

Sailyneisyys Rakennus on pääosin säilynyt aikakaudelleen ominaisena.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, y3

Kirkonkylän keskustassa, Aleksis Kiven tien kokonaisuuteen kuuluva entinen Nurmijärven säästöpankin vuonna 1958 valmistunut toimitalo. Rakennus on L:n muotoinen ja kaksikerroksinen. Ensimmäisessä kerroksessa liiketilan näyteikkunat. Toinen kerros on eteläjulkisivulla jäsennöity nauhaikkunoin, sisäpihalla puolestaan on tuuletusikkunalliset ikkunat molemmissa kerroksissa. Rakennus on aumakattoinen, kuten useat muut Kirkonkylän keskustan liikerakennukset. Yhdessä ne muodostavat Kirkonkylän keskustalle oman tyyllisesti yhteenliittyvän kerroksensa.

Paikalla toimi ennen sotia Granbergin leipomo-kahvila omissa maantiensuuntaisessa rakennuksessaan. Sen edestä lähtivät linja-autot Hyrylän kautta Helsinkiin. Granbergin sisarusten lopetettua liiketoimintansa rakennukseen sijoittui sota-aikana Jenny Pirkkalanniemen ruokala-kahvila. Entinen Granbergin kahvilarakennus purettiin Säästöpankin tieltä. Itse tontti oli kuulunut Heikkarin

Länsipääty, eteläsiivu v. 2009

Pohjois- ja itäsiivut sisäpihalla.

Pohjoispääty

518 VÄLIMAA, STENVALLIN ENTINEN KAUPPA

Pohjoissivu, länsipääty

Itäpääty, pohjoissivu

Itäpääty v. 2009

Eteläsivu, varaston pääty

Eteläsivu, itäpääty

Osoite Aleksis Kiven tie 10, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne ALK Kaava 1970-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1800-l:n loppu
Suunnittelija
Tyyllilaji 1920-30-luvun klassismi

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Liike- ja asuinrakennus
Kerrosluvu 2
Perusta Betoni
Runko Puu
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Luonnonvalkoinen/kerma
Ikkunat Risti-ikkunat, kulmaraudalliset

Sailyneisyys Rakennusajankohta ei ole tiedossa. Alkujaan mahdollisesti 1800-luvun lopusta. Tyyllillisesti n. 1930-lukulainen, tällöin rakennettiin toinen kerros.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Aleksis Kiven tien varrella sijaitseva, Kirkonkylän vanhan keskustan kokonaisuuteen kuuluva, perinteinen, entinen liike- ja asuinrakennus, Stenvallin kauppa. Kuuluu Kirkonkylän klassististen rakennusten kokonaisuuteen ja on harvoja aikakauden puisia klassistisia rakennuksia Kirkonkylällä.

Korotettiin kaksikerroksiseksi 1930-luvulla. Alakerrassa pidettiin sekavarakauppaa, yläkerta oli asuinkäytössä. Rakennus toimi mm. kirjakauppana vielä Stenvallien luovuttua siitä vuonna 1968.

Pihanpuolella, eteläjulkisivulla sisääntulokuisti ja yläpuolinen parveke. Päädyssä lunetti-ikkuna ja kissanpenkit. Puurakenteinen, ulkovuoraus peiterimaa. Pääjulkisivun puoleiset ikkunat kapealla pystyjaolla, pohjakerroksessa näyteikkunat. Pihalla säilynyt varastorakennus.

519 AHOMAA

Pohjoissivu Aleksis Kiven tielle

Eteläsivu, länsipääty

Itäpääty, pohjoissivu v. 2009

Länsipääty

Eteläsivu, piha.

Osoite Aleksis Kiven tie 12, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne ALK Kaava 1970-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1930
Suunnittelija
Tyyllilaji Jugend, 1960-70-luvun modernismi.

Alkup. käyttö Asuin- ja liikerakennus
Nyk. käyttö Asuin- ja liikerakennus

Kerrosluvu 1 1/2
Perusta Betoni
Runko Hirsi

Kattomuoto Päädyistä aumattu katto"

Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, vaakapontti

Ulkovärit Vaalean harmaa
Ikkunat T-ikkuna, yläosa pieniruutuinen, uudet näyt

Sailyneisyys Uusi tiilinen lisäsiipi rakennuksen itäpäädyssä. Alkuperäinen osa pääsoin säilynyt. Kuistin ikkunat uudet. Kunto tarkastettava.

Peruste h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

Kirkonkylän keskustassa sijaitseva asuinrakennus Aleksis Kiventien vanhassa kylänraittimaisemassa. Rakennus on monimuotoinen, tyyliään pääasiallisesti jugendia edustava kohde. Tämä näkyy poikkipäädyn katon osittaisessa aumauksessa, ikkunatyypissä sekä listoituksen yksityiskohdissa. Yleisilmeeltään huvilamainen, lukuun ottamatta kylkeen rakennettua tiilistä 1960-70-luvun lisäsiipeä.

Ahomaa tontti on Krannilasta erotettu entinen mäpituपालasipalsta, jonka paikalla asunut Kalle Aho lunasti itselleen 1920. Hän piti rakennuksessa - tai sen edeltäjässä - ruumisrakkuliikettä. Nykyinen jugend-tyylinen, tai jugend tyyliksi tuolloin laajennettu päärakennus on 1930-luvulta. Siinä on vuokralaisena asunut 1930-luvulla mm. kunnan eläinlääkäreitä. 1940-luvulla Ahon huvilassa toimi kaksi konttoria, nimismiehen kanslia ja Kansallis Osake Pankin konttori. Osittaiseen asuinkäyttöön rakennus palasi 1950-luvulla, kun Veikko Salomaa asui perheineen yläkertaan ja piti alakerrassa kellosepanliikettä. 1960-luvulla huvilan osti hauturi Jaakko Tuomisto, joka perusti alakertaan ruumisrakkuliikkeen. Tiilinen laajennus liittyy tähän toimintaan. Rakennus on ilmeisesti ollut tyhjiään jo jonkin aikaa, viimeksi tiilisessä laajennusosassa toimi 2000-luvulla ompelutarvikeliike.

pohjoissivu

Itäpääty

Eteläsivu

Pohjoissivu, länsipääty

Pohjoissivu kohden länttä

Eteläsivu

Osoite	Aleksis Kiven tie 14 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	ALK Kaava 1970-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1974
Suunnittelija	Arkkitehti Leo Tenhunen/Arkkitehtitoimisto
Tyylilaji	1970-luvun modernismi
Alkup. käyttö	Asuinkerrostalo
Nyk. käyttö	Muut kerrostalot
Kerrosluvu	3
Perusta	Betoni
Runko	Betoni
Kattomuoto	Tasakatto
Katemateriaali	
Vuoraus	Puhtaaksi muurattu tiili, profiilipelti, rak. Le
Ulkovärit	Valkoinen, keltainen harmaa
Ikkunat	Nauha, tuuletusikkunalliset

Sailyisyys Ulkopuolen arvoinnin perusteella rakennus säilynyt aikaudelleen ominaisena. Tarkempi säilyneisyyden tutkiminen vaatii arkistotutkimusta.

Peruste a,h

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys

Pitkä, viisi porrashuonetta, kolme asuinkerrosta sekä pohjakerroksen omaava lamellikerrostalo, rakennuslupa-asiakirjoissa Asunto Oy Tuomas, sijaitsee Kirkonkylän keskustassa, Aleksis Kiven tien varrella. Länsipäädyssä liike/julkista tilaa, jossa inventointihetkellä toimi hammashoitola ja yksityinen museo. Aikakautensa suunnitteluihanteita hyvin edustava kerrostalo.

Pohjoisjulkisivua jäsentävät sisäänvedettyjen porrashuoneiden katkaisemien nauhaikkunoiden rivit. Eteläjulkisivulla parvekkeita. Länsipäädyn keskuslämmitysjärjestelmän savupiippu sekä matalampi liiketilasiipi muodostavat rytmikkään sommitelman, samoin itäpäädyn saunaosaston ikkunat ritilöineen.

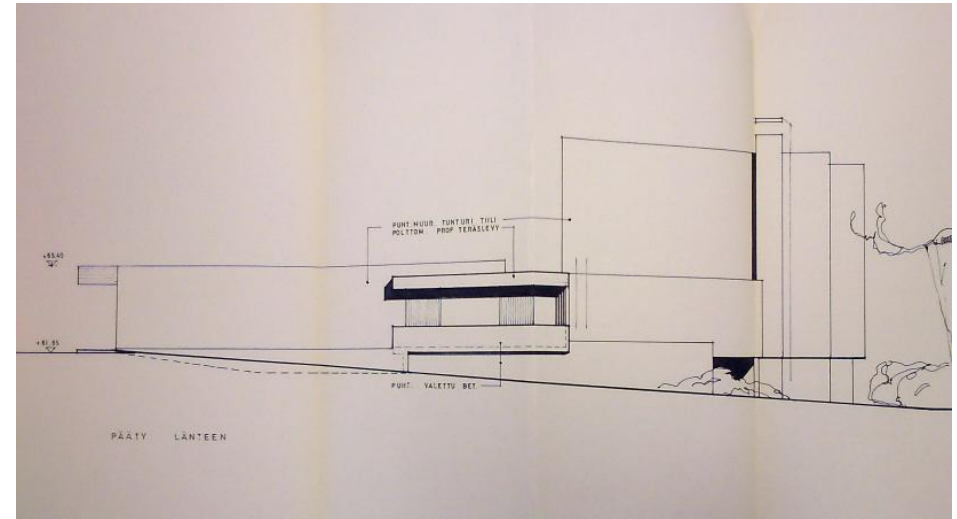
Kerrostalon pohjakerrokseen oli sijoitettu Aleksis Kiven tien puolelle autotalleja, eteläpuolell talovarastoja. Yhaiset saunatilat sijaitsevat itäpäädyssä. Kolemssa asuinkerroksessa oli yhteensä 44 asuinhuoneistoa.

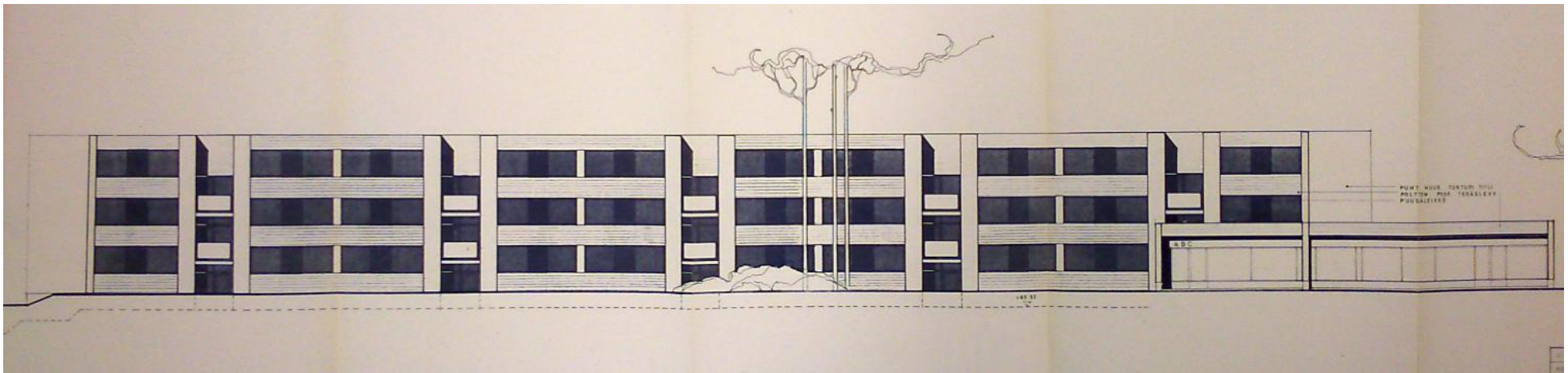
Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

Tontti muodostettiin Yli-Sorva-, Kauppala- ja Tapola- nimisistä tiloista. Muodostettaessa tonttia alueelle ei vielä ollut vahvistettu rakennuskaavaa. Rakennusluvan liitteenä olleen rakennuskaavan muutosehdotuksen mukaan alueelle Asunto Oy Tuomaan eteläpuolelle oli kaavoitettu kahdessa rivissä kaksikerroksisesta yksikerroksiseen laskeutuvia asuinrivitaloja. Tällaisena lähiympäristö on myös toteutunut.

Nurmijärven rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 97-73 §491 myönnetty 31.5.1973. Suunnittelija Arkkitehti Leo Tenhunen/Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen Ky

Aleksis Kiven tie 14. Pääpiirustukset 7.3.1973. Pääty länteen. Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen. NRVA

Aleksis Kiven tie 14. Pääpiirustukset 7.3.1973. Julkisivu pohjoiseen. Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen. NRVA

521 RISTILÄ, entinen poliisitalo,

Pohjoinen putkapääty, länsisivu.

Itäinen sisäänkäyntisivu

Eteläsivu Aleksis Kiven tielle

Pohjoinen putkapääty, itäsivu

Poliisitalon työpiirustus, Y. Sadeniemi. KA

Poliisitalo talo pohjoisesta talvella 2009

Osoite	Pratikankuja 12, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	1
Suojelu	-
Kaavatilanne	YL Kaava 1990-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1936
Suunnittelija	Arkkitehti Yrjö Sadeniemi
Tyylilaji	1920-30-l:n klassimi
Alkup. käyttö	Poliisitalo
Nyk. käyttö	Yksityisomistuksessa
Kerrosluku	2
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus	Rapattu
Ulkovärit	Keltainen, katto punainen
Ikkunat	Risti-ikkunat välipuittein. Uusittu osin, puu-

Sailyneisyys Rakennus on säilynyt, mutta kunnan osalta inventointihetkellä haasteellinen. Risti-ikkunat asuntosiivessä uusittu. Putkan ikkunat ja lunetti-ikkuna ovat edelleen puuikkunoita.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Kirkonkylän vanhassa keskustassa, kylänraittien kannalta keskeisessä risteyspaikassa, Aleksis Kiven tien ja Pratikankujan kulmassa sijaitseva entinen poliisitalo. Hyvin säilynyt pienehkö 1920-30-luvun klassismia edustava rakennus on tärkeä ja keskeisellä paikalla sijaitseva osa 1930-lukulaista kokonaisuutta.

Rakennuksen on suunnitellut Karl Sadeniuksen poika, arkkitehti Yrjö Sadeniemi (1869-1951). Sadeniemi toimi yleisten rakennusten ylläpidon ylijohtajana vuosina 1922-1936. Arkkitehdiksi hän oli valmistunut vuonna 1891. Sadeniemi tuli tunnetuksi erityisesti kirkko- ja koulurakennusten suunnittelijana. Rukoushuoneen lisäksi Sadeniemi suunnitteli Nurmijärvelle 1920-30-luvulla kirkonkylään myös entisen poliisitalon sekä muualle kuntaan Nukarin, Suomiehen ja Rajamäen

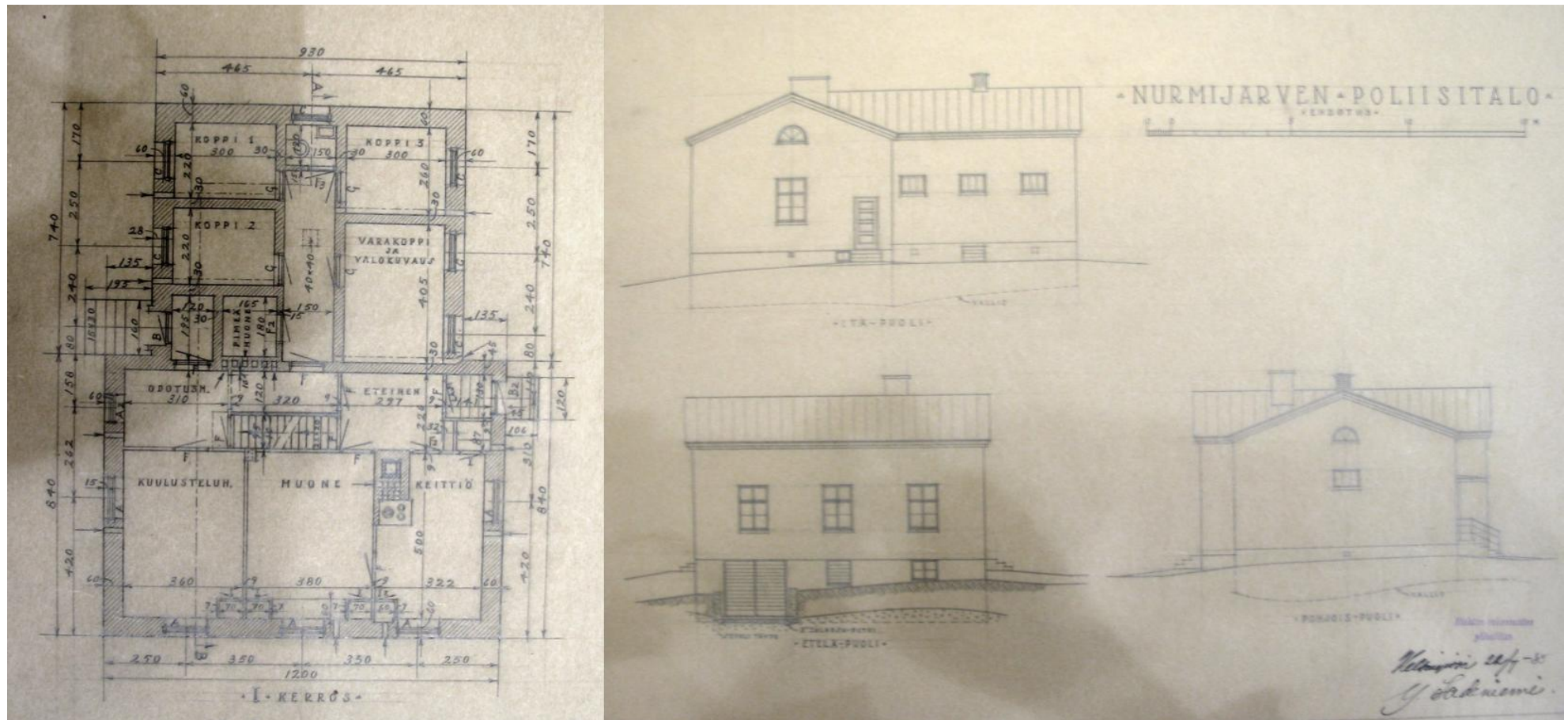
Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

koulurakennukset.

Rakennus on L:n muotoinen, aiheiltaan klassistinen, vaaleaksi rapattu ja siinä on loiva satulakatto. Päädyssä on puoliympyrän muotoinen lunetti-ikkuna. Alkuperäisessä suunnitelmassa alakerrassa, Aleksis Kiven tien varrella oli poliisin autotalli. Autotallin yläpuolella eteläpäädyssä sijaitsi poliisin työhuone sekä keittiön ja kamarin käsittävä asunto. Rakennuksen pohjoisosassa oli neljä putkaa. Rakennuksen katolle oli sijoitettu hälytys sireeni ja sodan aikana sinne rakennettiin ilmalavontaa varten tähytyslava. Kun poliisin toimipiste siirtyi muualle rakennus toimi jonkin aikaa päiväkotina. Tämän jälkeen se vuokrattiin kerhotoimintatilaksi ja nyt se on myyty yksityiseen asutokäyttöön.

Vuoden 1930-alussa nimismies esitti kunnanvaltuustolle, että kunta rakennuttaisi työttömyysvaroilla putkan pidätyspaikaksi. Taustalla olivat kielitolakiajan lisääntyneen rikollisuuden aiheuttamat huolet. Valtuusto hyväksyi ehdotuksen ja lähti viemään sitä eteenpäin. Työt käynnistyivät syksyyn 1934 mennessä. Sen rakensi perttulalainen Kalle Reima ja se valmistui vuosien 1935 ja 1936 taitteessa.

Nurmijärven poliisitalo. 22.4.1973.Y.Sadeniemi. KA

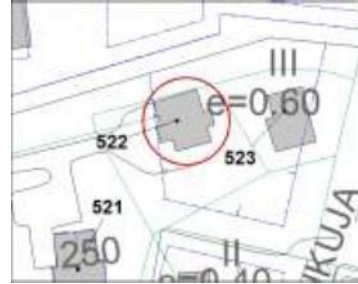

522 PENTTILÄ

Länsisivu

Penttilä 1950-l ilmakuvassa

Osoite Pratikankuja 11, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu -

Kaavatilanne AK Kaava 1990-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1923
Suunnittelija Rakennusmestariopiskelija Otto Vuorio
Tyyli-laji Huvila, monimuotoinen

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerros-luku 2
Perusta Rapattu
Runko Hirsi
Kattomuoto Aumakatto
Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus Peiterima, vaakapontti
Ulkovärit Vaaleanpunainen, valkoinen, harmaa
Ikkunat Vaihtelevia tyyppisiä

Säilyneisyys Ulkoinen hahmo säilynyt. Ikkunat, julkisivuvuoraus uudet. Kuisti on uusittu, mutta vanhan

Peruste a, h, y

Peruste, tark. omaleimainen, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Nurmijärven sähkölaitoksen piiriasentajan ja myöhemmin työnjohtajan Vilho Penttilän asuinrakennus on Nurmijärven Nahkatavaran asuin- ja kaupparakennuksen ohella ainoa Pratikankujalla säilynyt vanhan Kirkonkylän asuinrakennus.

Palsta erotettiin Yli-Sorvan ja Kirkkarin maista. Asuinrakennuksen suunnitteli oppilastyönä nurmijärveläinen rakennusmestariopiskelija Otto Wilhelm Wuorio (1887-1964) Otto Wuorio tunnetaan perustamastaan rakennusliike Otto Wuorio OY:stä, joka on ollut eräs Suomen merkittävimmistä rakennusliikkeistä. Wuorio toimi yllämainitun rakennusliikkeen puheenjohtajana vuosina 1916-19. Vuonna 1948 hän sai teollisuusneuvoksen arvonimen. Wuorio on toiminut myös Suomen Rakennusmestariiliiton puheenjohtajana.

Rakennuksen hahmo on säilynyt sellaisena, kuin se A. Alhon vuoden 1928 maalauksessa on kuvattu. Se

Itä sivu, pohjoispääty

Pohjoispääty, länsisivu

Eteläpääty, itä sivu

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

on pohjamuodoltaan t:n mallinen. Pohjoisivulla on itä-länsisuuntaisen suorakaiteen muotoinen, kapea ja korkea kaksikerroksinen, aumakattoinen osa. Sitä vastaan on matalampi satulakattoinen osa. Kaksikerroksinen, aumakattoinen osa on mittasuhteiltaan klassistinen, mutta itse rakennuksen epäsymmetria on huvilamaista. Sisäänkäyntejä on länsisivulla kaksikerroksisen osan ja matalamman osan liittymäkohdasta ja itäisivulla erillisen sisäänkäyntikuistin kautta. Länsisivun pääsisäänkäynnin yläpuolella on parveke. Yksityiskohdat, kuten ulkolaudoitus ja ikkunat ovat kokeneet joitain muutoksia. Rakennustöissä tarvittavat tiilet ovat peräisin Jokelan tiilitehtaalta. Rakennuksen asuinkerrokset ovat hirsirunkoisia. Perustus on rapattu. Kuisti on uusittu.

Ennen sähkölaitoksen konttori oman rakennuksen valmistumista se ehti toimia jonkin aikaa Penttilän talon alakerrassa. Sähkölaitoksen johtaja perheineen myös asui alakerrassa. Penttilät itse asuivat rakennuksen yläkerta. Piharakennus rakennettiin samoihin aikoihin päärakennuksen kanssa.

523 PENTTILÄN PIHARAKENNUS

länsisivu

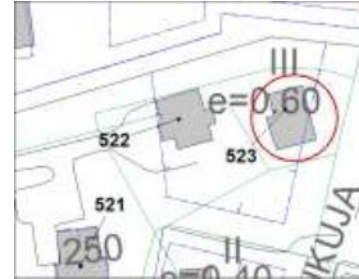
Länsisivu, sisäänkäynti ylisille

Itäsivu, eteläpäätty

Pohjoispäätty

Pohjoispäätty, itäsivu

Osoite	Pratikankuja 11, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	-
Kaavatilanne	AK Kaava 1990-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1923
Suunnittelija	
Tyylilaji	Perinteinen
Alkup. käyttö	Navetta ja asuinrakennus.
Nyk. käyttö	Piharakennus, asuintiloja.
Kerrosluvu	1 1/2
Perusta	
Runko	Hirsi
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus	Puu, peiterima
Ulkovärit	Punainen, valkoinen. Itäsivulla
Ikkunat	Pystyjakoiset, perinteiset, tuettu kulmaraud

Säilyneisyys	Ulkoinen hahmo säilynyt. Vuoraus
Peruste	h, y
Peruste, tark.	paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

Nurmijärven sähkölaitoksen piirasentajan ja myöhemmin työnjohtajan Vilho Penttilän asuinrakennukseen liittyvä piharakennus. Piharakennuksessa oli tiloja lehmälle, sioille, lampaille ja kanoille. Siinä oli myös asunto, jota Penttilä vuokrasi. Piharakennuksen ylisillä oli sähkölaitoksen varasto. Piharakennus on rakennettu samoihin aikoihin päärakennuksen kanssa. Pitkänomainen, puinen rakennus, jossa navetan yliset. Itäjulkisivulla lehvästöä, liskoja valeikkunaa esittävä maalaus.

524 JAAKKOLA - "UUSI KARPPALA"

Itä- ja eteläsivut

Länsisivu

Pohjoispääty

Länsisivu, varaston pohjoissivu.

Uusi Karpkala etualalla, 1950-l. NMA

Osoite Pratikankuja 13, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu -

Kaavatilanne AL Kaava 1990-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1950
Suunnittelija Rak. Mestari Olavi Ketonen
Tyyllilaji 1940-50-luvun modernismi

Alkup. käyttö Asuin- ja liikerakennus
Nyk. käyttö Asuin- ja liikerakennus
Kerrosluvu 2
Perusta Betoni
Runko
Kattomuoto Aumakatto
Katemateriaali Tiili
Vuoraus Rapattu
Ulkovärit Vaalean ruskea/beige
Ikkunat Pystyjakoiset, 1930-40-l symmetristä tyyppi

Sailyneisyys Rakennus on kahdessa vaiheessa syntynyt. Kaksikerroksinen aumakattoinen 1950-luvun osa rappauksineen hyvin säilynyt, samoin alkuperäinen satulakattoinen varastosiiپی. Ikkunat hiljattain vaihdettu vanhanmallisiin uusiin puu-alumiini-ikkunoihin. Lisäsiipi Pratikankujaa reunustamassa vuodelta 1964.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

"Uudeksi Karpपालaksi" kutsuttu liikerakennus 1950-luvun alusta Kirkonkylän keskustassa, Pratikankujan ja Aleksis Kiventien kulmauksessa. Kaksikerroksinen kaupparakennus on osin aumakattoinen. Merkityksellinen osa alkuperäinen kaupparakennus ilman varastosiiپیä.

Aleksis Kiventietä reunustaa satulakattoinen varastosiiپی ja Pratikankujalla lisäksi aumakattoiseen osaan liittyvä, vuonna 1964 rakennettu itsepalvelumyymälän ja varaston tarpeisiin rakennettu yksikerroksinen, patjakattoinen laajennus.

Rakennus sijoittuu tyyllilliseen taitekohtaan. Aumakatto ja Pratikankujan pääjulkisivun symmetrinen jäsentely edustavat 1930-40-luvun rationaalista klassimia. Julkisivun rappaus sekä osa yksityiskohdista

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

ovat puolestaan 1950-luvun pehemeälle funktionalismille ominaisia. Pääsisäänkäynnin säilyneet ovet, jotka sijaitsevat ulosvedetyn näyteikkunarivistön keskiakselilla, ovat 1950-luvulle ominaisesti soikioaiheella aukotetut. Ruskea, aikakaudelle tyypillinen rappaus on säilynyt ja kuvioinniltaan koristeellinen.

Uuden Karppalan suunnitteli mahdollisesti, muistitiedon mukaan, rakennusmestari Olavi Ketonen. Rakennuttaja oli kauppias Jaakko Karppala. Karppalalla oli vanhempi kaupparakennus Aleksis Kiven tien toisella puolella. Uudelle, suuremmalle kaupprakennukselle tuli tarve 1950-luvun alussa. Kauppa oli siirtomaatavara- ja kangasmymälä. Alakertaan valmistui myöhemmin erillinen liha- ja maito-osasto kylmäsäilytystiloineen. Toisessa kerroksessa sijaitsivat kauppiaiden, Jaakko Karppalan ja Vilho Paavilaisen, asunnot. Kauppa myytiin vuonna 1963 toiselle kauppiaille. Kun kaupankäynti oli muuttumassa samanaikaisesti itsepalveluvaltaisemmaksi, rakennettiin kauppaan vuonna 1964 lisäksi, johon tuli valintamyymäläosa elintarvikkeille.

525 PRATIKANKUJA 8, ENT. KOULUKOTI

Itäsiivu

Itäsiivu, eteläpääty

Länsisiivu, pohjoispääty

Itäsiivu, pohjoispääty

Pohjoispääty

Kosti Stenvallin lihakauppa 1930-l. NMA

Osoite Pratikankuja 8, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava

Kaavatilanne YO/sr-2 Kaava 2000-I

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1933

Suunnittelija

Tyyli/laji 1920-30-luvun klassismi

Alkup. käyttö Lihakauppa- ja asuinrakennus; koulukoti

Nyk. käyttö Toimitila

Kerros/luke 2 1/2

Perusta Rapattu

Runko Tiili

Kattomuoto Aumakatto

Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit

Vuoraus Rapattu

Ulkovärit Vaalea kerma, katto punainen

Ikkunat Klassistiset, puuikkunat.

Säilyneisyys Rakennus vaikuttaa pääosin säilyneen aikakaudelleen ominaisena. Itäsiivun sisäänkäyntikatos uusi. Myös eteläpäädyn katos uusi, samoin pohjoispäädyn portaan kaide.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

Paloaseman vieressä sijaitseva, Kirkonkylän vanhempaan rakennuskantaan kuuluva Pratikankujan varrella. Ulkoarkkitehtuuriltaan tyyppilinen 1930-lukulainen klassismia edustava rakennus. Talo on suorakaiteen muotoinen, rapattu, kaksikerroksinen ja aumakattoinen. Katon lunetti-ikkunat alkuperäiset.

Rakennettu alkujaan Kosti Stenvallin toimesta lihakaupaksi, johon oli tarkoitus sijoittaa myös matkustajakoti ja ravintola. Rakennuksen tiilet tehtiin Jokelan tiilitahtaailla. Yhteiskoulun kannatusyhdistys vuokrasi rakennuksen yläkerran ja keittiön vuonna 1933 koulukotia varten. Vuonna 1937 koko talo ostettiin oppilasasuntolaksi. Rakennus paloi vuonna 1953, jonka jälkeen se remontoitiin koulun opetustiloiksi. Toimii nykyisinkin edelleen kouluna.

526 "PÖRSSITALO"

Länsipäätty, eteläsivu

Länsipäätty, pohjoissivu

Eteläsivu

Sisäänkäynti, pohjoissivu

Paloasema 1950-ilmakuvassa NMA

Pohjoissivu, itäpäätty

Osoite Pratikankuja 6, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava

Kaavatilanne YO/sr-2 Kaava 2000-I

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1930

Suunnittelija

Tyylilaji 1920-30-luvun klassismi

Alkup. käyttö Työpaikka-, toimisto- ja asuinrakennus

Nyk. käyttö Työpaikka/toimistorakennus

Kerrosluvu 2 1/2

Perusta Betoni

Runko

Kattomuoto Satulakatto

Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit

Vuoraus Rapattu

Ulkovärit Kerma, valkoinen, harmaa, katto punainen

Ikkunat Pystyjakoiset, fortuska, uusittu.

Sailyneisyys Säilynyt aikakaudelleen ominaisena, yksityiskohdiltaan klassistisena. Paloaseman letkutorni lisätty 1949 mennessä. Ikkunat uusittu puu-alumiini-ikkunoiksi.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Nurmijärven keskustassa, Pratikankujalla sijaitseva tyyllisesti pohjoismaista 1920-30-luvun klassismia edustava satulakattoinen, 2 1/2-kerroksinen rakennus. Kirkonkylällä on muitakin tyyllilajin rakennuksia, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden. Naapurissa sijaitseva entinen koulukodin rakennus on yksi näistä. Rakennus on suorakaiteen muotoinen ja siinä on satulakatto. Julkisivut ovat rapatut, pohjoissivulla sijaitsevaa sisäänkäyntiä on korostettu klassistisella, porrastuvalla sisäänvedolla. Päädyissä on kissanpenkit. Eteläisivulla sijaitseva letkutorni rakennettiin paloaseman muuttaessa tiloihin 1949

Viljo Stenvallin rakennuttama, "Pörssitalona" tunnettu talo valmistui 1930-luvun lopussa, mahdollisesti vain vuokrattavaksi tilaksi. Talossa oli suunniteltu monenlaista toimintaa varten. Pohjakerroksessa oli Korsisaari Oy:n linja-autojen talli. Talvisodan aikana talon yläkerrassa toimi Kansanavun toimisto ja keskikerroksessa Helsingistä maalle turvaan siirrettyjä Kätilöopiston potilaita. Monitoimisen

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

rakennuksen muuttaminen paloasemaksi ei siten vaatinut letkutornin rakentamisen lisäksi suuria muutoksia. Palonautot sijoitettiin linja-autotalliin. Yläkerroksiin jäi tilaa kouluhammaslääkärin vastaanottoa ja asuntoa varten. Yhteensä asuntoja oli kuusi, kolme kerrosta kohden. rakennuksessa oli keskuslämmitys. Piharakennuksessa oli sauna pesutiloineen. Näiden lisäksi myös kunnan kirjasto muutti Heikkarin kunnantalosta Pörssitaloon vuonna 1950. ilmeisesti vinttikerrokseen.

527 OSUUSKASSAN TALO

Vuonna 1962. NMA.

Osoite	Pratikankuja 4 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AL as 50% Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1962
Suunnittelija	Arkkitehti Tuomas Väyrynen
Tyylilaji	1
Alkup. käyttö	Osuuskassa, myöh. Osuuspankin talo, liiketilä
Nyk. käyttö	Toimistorakennukset
Kerrosluvu	2 1/2
Perusta	Betoni
Runko	Betoni
Kattomuoto	
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit	Punatiili, t. ruskea, v. vihreä
Ikkunat	Jaottomat, tuuletusikkunalliset

Sailyneisyys Rakennus säilyttänyt aikaaudelleen ominaisen ulkoasun, ulkopuolelta arvioituna ei suuria muutoksia.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Entinen Osuuskassan, sittemmin Osuuspankin talo. Kaksiosaisesta niveltävästä rakennusmassasta muodostuva liikerakennus Kirkonkylän keskustassa, Pratikankujan varrella. Ensimmäisessä kerroksessa länsijulkisivulla, Pratikankujan varrella näyteikkunarivi, toisessa kerroksessa nauhaikkunat. Osuuskassan tilat toimivat pohjoisosassa, rakennuksen eteläpäädyssä oli kukkakauppa, parturi ja baari. Rakennuksen toisessa kerroksessa oli kolme 30m² kokoista 1h ja keittokomeron käsittävää asuntoa, yksi 2h ja keittokomeron 37m² asunto sekä yksi 4h ja keittiön 92m² asunto.

Itäisivulla nauhaikkunoita, eteläisemmässä osassa keskellä porrashuoneen ovi, yläpuolella parveke. Myös pohjoisemmassa osassa kaksi parvekettä, ylempi ullakkokerrokseen liittyvä. Parvekkeet ovat alkuperäisiä. Rakennuksen kattomuoto on rakennusajankohdalle ominainen, samoin tummanruskean (patinoitun kuparin väri) peltikatemateriaalin ja julkisivujen punatiilin yhdistelmä. Rakennuksella on paikallista arvoa aikansa arkkitehtuuria edustavana liikerakennuksena samalta ajalta, jolloin uusi

Itäisivu

Pohjoispääty

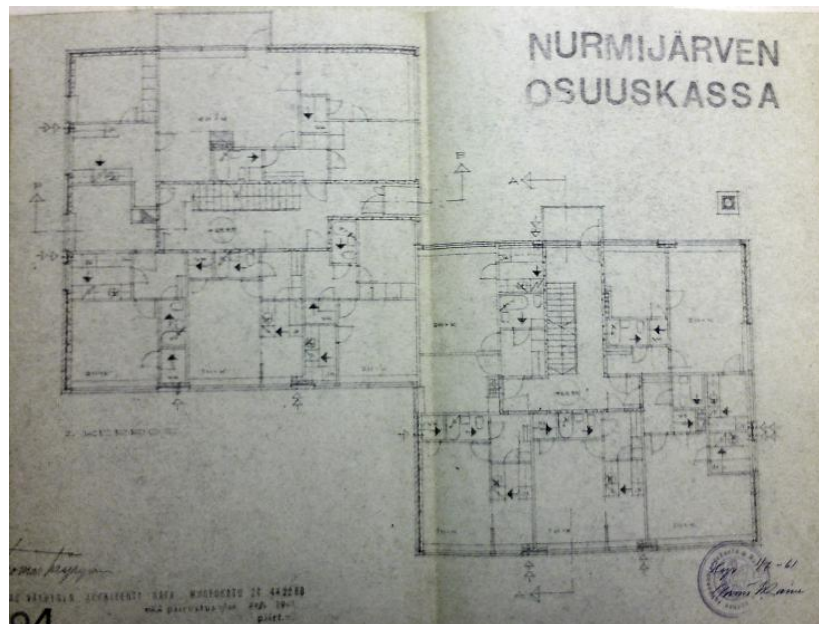

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

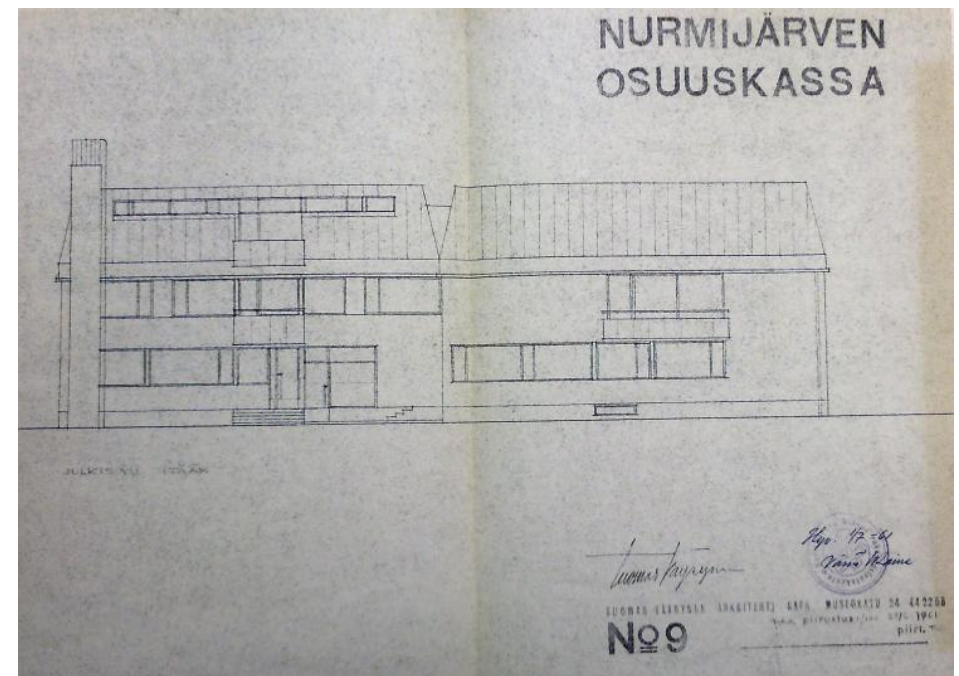
kunnantalo rakennettiin.

Rakennuksen suunnitteli arkkitehti Tuomas Väyrynen. Rakennuspiirustukset laati diplomi-insinööri K. A. Saario. Vastaavana rakennusmestarina toimi Jaakko Salonen.

Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 207/61 §481. Myönnetty 6.11.1961

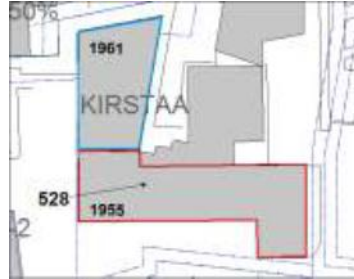
Nurmijärven osuuskassa. Pääpiirustukset 27.6.1961. Arkkitehti Tuomas Väyrynen, SAFA. NRVA.

528 NURMIJÄRVEN YHTEISKOULU

Eteläsivu, länsisivu

Ilmakuva lounaasta 1950-l

Osoite	Pratikankuja 8, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	-
Kaavatilanne	YO Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1955, 1962
Suunnittelija	Arkkitehti Viljo Myyrinmaa
Tyylilaji	1950-luvun funktionalismi
Alkup. käyttö	Yhteiskoulu
Nyk. käyttö	Yhteiskoulu
Kerrosluvu	2
Perusta	Betoni
Runko	
Kattomuoto	Aumakatto, satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit	
Ikkunat	Pystyjakoiset,

Sailyneisyys Rakennusta on laajennettu 1962, 1991 ja 2007. Ilmanvaihto on uusittu ja uusia ilmanvaihtopiippuja on myös vanhempien osien katoilla.

Peruste h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä,

Punatiilinen, kaksikerroksinen Nurmijärven yhteiskoulun rakennus Kirkonkylän keskustassa valmistui vuonna 1955. Yhteiskoulu on rakentunut useassa vaiheessa. Merkityksellisiä ovat vuoden 1955 alkuperäinen rakennus sekä vuoden 1961 laajennus.

Se muodostaa yhdessä koulukodin ja entisen paloaseman sekä hieman kauempana sijaitsevan entisen poliisitalon kanssa Nurmijärven Kirkonkylän 1930-50-lukujen julkisten rakennusten kokonaisuuden. Rakennuksella on historiallista merkitystä osana suurten ikäluokkien kouluttamista.

Alkuperäinen koulurakennus käsitti itä-länsisuuntaisen satulakattoisen luokkasiiven, itäpäädyssä luokkasiiven kohtisuorasti liitetyn kaksikerroksisen aumakattoisen liikuntasaliosan sekä Alkuperäisen koulurakennuksen luokkasiivessä erillisten pystyjakoisten ikkunoiden nauhamaisuutta on korostettu tuomalla ikkunoiden ylläpuolinen palkki näkyin. Sisäänkäyntikatos sijaitsi samalla paikalla missä se nytkin on rakennuksen eteläpäädyssä, liikuntasalin vieressä. Liikuntasalissa on lasitiiliset yläikkunat.

Itäsivu, liikuntasalipäätty

Vuoden 1962 laajennus

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

Ajatus oppikoulun tarpeellisuudesta Nurmijärvellä syntyi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä ja johti koulun perustamiseen 1929. Oppikoulu toimi aluksi vanhemman kansakoulun tiloissa. Koulu alkoi viisiluokkaisena yhteiskouluna. Koulun ylläpitokustannusten varmistamiseksi oppilashankintaa hoidettiin tehokkaasti. Tämä johti vieraspaikkakuntalaisten verrattain suureen määrään. Yhteiskouluun tuli oppilaita kaikkialta Suomesta aina Petsamo ja Itä-Karjalaa myöten. Vieraspaikkakuntalaiset majoittuivat aluksi yksityiskoteihin, mutta vuonna 1936 koulun kannatusyhdistys alkoi ylläpitää oppilaskotia kauppias mm. Kosti Stenvallin kaupan yläkerrassa. Vieraspaikkakuntalaisten määrän nousu 50% vuosina 1936-37 johti lopulta koko Stenvallin talon ostoon oppilaskodiksi.

Vuonna 1949 oppilasmäärän kasvu johti uuden koulurakennuksen rakentamispäätökseen. Uuden Yhteiskoulun koulurakennuksen suunnittelu tilattiin Nurmijärvellä syntyneeltä arkkitehti (Viljo Johannes) Myyrinmaalta (1910-2007). Myyrinmaa valmistui diplomiarkkitehdiksi Suomen teknillisestä korkeakoulusta 1939. Työuransa hän aloitti jo opiskeluaikanaan toimimalla toimistoarkkitehtina Arkkitehtitoimisto Aalto & Kokko palveluksessa 1938–1939. Tämän jälkeen hän työskenteli toimistoarkkitehtina Arkkitehtitoimisto Suhosella, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) arkkitehtina ja maatalousministeriön asutusasiainosastonjaostopäällikkönä 1945–1953. Oman arkkitehtitoimiston Myyrinmaa perusti vuonna 1953 Nurmijärven yhteiskoulun suunnittelu- ja rakennustyön aikaan. Omassa toimistossaan Myyrinmaa työskenteli vuoteen 1969. Rakennushallituksen toimistoarkkitehtina hän toimi 1964–1965 ja Kouluhallituksen yliarkkitehtina Myyrinmaa toimi 1966–1977. Nurmijärvellä Myyrinmaa suunnitteli Yhteiskoulurakennuksen lisäksi vuosina 1956-57 Palojoen ja Nummenpään kansakoulut sekä 1950-luvun lopussa Klaukkalan koulun lisärakennuksen ja opettajain asuntolan.

Avustusta koulun ylläpitoon oli saatu mm. Nurmijärven kunnalta sekä Oy Alkoholiliike Ab:ltä, mutta rakentamisrahastossa oli valmiiksi säästöjä vain yhdeksän miljoonaa koko 60 miljoonan rakentamisbudjetista. Rahaa yritettiin kerätä erilaisin keräyksin, mutta niiden tuotto jäi vähäiseksi. Lopulta Nurmijärve kunta takasi 50 miljoonan lainan.

Nurmijärven yhteiskoulun uusi rakennus valmistui 1955, ensimmäinen lisärakennus, juhlasalisiipi, siihen valmistui vuonna 1962. Juhlasalisiiven suunnitteli rakennuksen alkuperäinen suunnittelija, arkkitehti Viljo Myyrinmaa. Toinen laajennus toteutettiin vuonna 1991 ja kolmas joulukuussa 2007. Rakennus on punatiilinen.

Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Juhlasalisiiven lupapiirustukset, lupa hyväksytty 16.9.1961.

529 KINO JUHA

Itäpäätty, eteläsivu

Itäpäätty, pohjoissivu

Länsipäätty, pohjoissivu

Itäpäätty, 1970-l. NMA

Itäpäätty, eteläsivu v 1992. NMA

Osoite	Keskustie 9, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	-
Kaavatilanne	YO Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1957
Suunnittelija	Insinööri Mikko Ketonen
Tyylilaji	1950-luvun funktionalismi
Alkup. käyttö	Elokuvateatteri
Nyk. käyttö	Elokuvateatteri
Kerrosluvu	2
Perusta	Betoni
Runko	
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Kuitusementtilevy
Ulkovärit	Valkoinen, katto punainen
Ikkunat	Jaottomat, uusittu

Sailyneisyys Rakennuksen ulkoinen hahmo ja aukotus ovat säilyneet. Julkisivun alkupeärinen minerit-verhoilu on vaihdettu vuoden 2008 jälkeen kuitusementtilevyiksi ja rakennusta on lisäeristetty. Ikkunat on uusittu. Valomainokset on palautettu lähelle alkuperäisiä valomainoksia

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, käyttötarkoitukseen liittyvä merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Kino Juha on Nurmijärven ainoa elokuvateatteri ja tärkeä osa kunnan kulttuuripalveluita. Hyvin säilynyt, tyypillinen maaseututaajaman elokuvateatteri. Osa Nurmijärven kirkonkylän sotien jälkeistä rakennuskantaa ja tärkeä osa niin Kirkonkylän ympäristökokonaisuutta kuin Nurmijärven paikallishistoriaa.

Rakennuksen on suunnitellut nurmijärveläinen insinööri Mikko Ketonen vuonna 1957. ja se valmistui jouluna 1958. Tästä lähtien elokuvateatteri on toiminut yhtäjaksoisesti. Rakennus on suorakaiteen muotoinen, satulakattoinen ja levyverhoiltu. Sisääntuloaulan ja elokuvasalini sisustusta on muutettu 1960- ja 1970-luvuilla. Salin alkuperäiset tuolit on vaihdettu. Alkuaan valkoinen katto on maalattu punaiseksi ja maalaamattomat, nurin päin asennetut ruskeat kovalevyt on maalattu violeteiksi. Sali on

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

kuitenkin säilyttänyt alkuperäisen muotonsa ja sisustukseltaan aikakaudelle tyypillisen yksinkertaisuutensa.

1950-luvun elokuvateatterit ovat harvinaistuneet, sillä jo 1960-luvun aikana elokuvateatterien määrä Suomessa puolittui yli 600 teatterista 330:een, ja tasainen lasku on jatkunut näihin päiviin saakka.

530 SÄHKÖLAITOKSEN KONTTORI JA JOHTAJAN ASUNTO

Koillissivu, kaakkoispääty

Kaakkoispääty, koillissivu

Koillispääty, lounaissivu

Lounaisjulkisivu

Osoite	Krannilanpolku 4 01900 Nurmijärvi
Arvotus	1
Suojelu	Asemakaava sr.
Kaavatilanne	YL sr Kaava 1990-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1936
Suunnittelija	Rakennusinsinööri Veikko Kallio
Tyyli/laji	1920-30-l:n klassismi
Alkup. käyttö	Konttori- ja asuinrakennus
Nyk. käyttö	Toimistorakennus
Kerros/luke	1 1/2
Perusta	Rapattu
Runko	
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus	Rapattu
Ulkovärit	Vaalean keltainen, valkoinen
Ikkunat	Risti-ikkunat välipuittein, kulmaraudalliset

Sailyneisyys Rakennus ovat pääosin säilyneet. Ikkunat alkuperäiset, kulmaraudalliset. Ulko-ovista koillisjulkisivun ulko-ovi sekä lounaisjulkisivun vaikuttavat eteläisin vaikuttavat alkuperäisiltä, lounaisjulkisivun pohjoisempi vaihdettu,

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

Vuonna 1936 rakennettu vanha sähkölaitoksen konttori- ja asuinrakennus. Rakennus on rapattu, matala ja yksikerroksinen. Tyyli/laji 1920-30-luvun klassismia. Satulakatto on loiva. Päädyissä on kissanpenkit. Päätyjulkisivut symmetriset. Kolme sisäänkäyntiä, yksi koillissivulla ja kaksi lounaissivulla. Pohjoisin koillissivun sisäänkäyntioivista uusittu, kaksi muuta lienevät alkuperäisiä.

Nurmijärven kunnan sähkölaitoksen konttori ja ainoan työntekijän asunto sijaitsivat aluksi Heikkarin uudemmassa rakennuksessa. Sähkölaitoksen johtaja asui Penttilässä. Vuonna 1935 laitoksen johtokunta esitti kunnanvaltuustolle oman toimitalon rakentamista. Toimitaloon toivottiin sijoitettavan johtajan asunnon lisäksi tulevaisuutta ajatellen myös neljän muun toimihenkilön asunnot. Tällaisia

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

suunnitelmia pidettiin kuitenkin liian suureellisina. Alkuperäinen kustannusarvio putosi alle puoleen. Talo päätettiin rakentaa "kovasta rakennusaineesta" tiilikatolla ja ilman keskuslämmityslaitteita, viemäriä ja vesijohtoja.

Sähkölaitoksen konttorirakennuksen suunnitteli tamperelainen rakennusinsinööri Veikko Kallio. Suunnitelmien mukaan rakennus sisälsi tilavan konttorihuoneen, arkistoholvin sekä toisessa päädyssä kolmen huoneen ja keittiön asunnon. Rakennustyöstä vastasi rakennusmestari Kalle Reiman. Urakkaan sisältyi myös saunan rakentaminen pihaan. Valmis sähkölaitoksen konttorin rapattu kivitalo liittyy ulkoasultaan muihin Nurmijärven keskustan klassistisiin rakennuksiin, kuten entiseen poliisitaloon sekä paloasemaan.

Konttoria on ympäröinyt puisto. Myöhemmin pihapiiriin rakennettiin uusi konttori- ja varastorakennus. Vanhaan sähkölaitoksen konttoriin sijoitettiin muita kunnan toimistoja. Piha ja puisto kutistuivat. Uudessa sähkölaitoksenrakennuksessa toimii nykyisin päiväkot.

531 SÄHKÖLAITOKSEN TOIMITILA

Kaakkoissivu, koillisivu

Osoite Punamullantie 12c 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu -

Kaavatilanne YL Kaava 1990-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1947, 1967
Suunnittelija
Tyyllilaji

Alkup. käyttö Sähkölaitoksen toimitila
Nyk. käyttö Toimitila, pesula

Kerrosluvu 2

Perusta Rapattu

Runko Tiili

Kattomuoto Satulakatto

Katemateriaali Pelti

Vuoraus Rapattu

Ulkovärit Valkoinen, katto punainen

Ikkunat Risti-ikkunat

Kaakkoissivu, lounaissivu

Säilyneisyys Rakennus on hyvin säilynyt. Alkuperäiset ikkunat. Sisäänkäynti ja sisäänkäyntiovi säilynyt. Laajennus vuodelta 1967.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Sähkölaitoksen rakennuksiin kuuluva rakennus vuodelta 1947. Rakennuksen merkityksellinen osa on kaksikerroksinen ja satulakattoinen. Samalta ajalta ja tyylillisesti samankaltainen kuin Korsisaaren liikerakennuksen atunnettu rakennus torin laidalla. Päädyssä on lunetti-ikkuna ja talo on rapattu. Työnjohtajien huoneet olivat kaksikerroksisessa osassa. Nykyisin rakennuksessa toimii pesula.

Arvokas osa merkitty kaavioon punaisella reunuksella. Pihanpuoleinen lisäsiipi vuodelta 1967 on satulakattoinen ja matala huolto-osa.

Lounaispääty, kaakkoissivu.

Sisäänkäyntiovi

Uudisosaa Punamullantiellä

Koillissivu

Lounaissivu, kaakkoissivu

7.1.1948 HS-Arkisto

Osoite	Punamullantie 12a 01900 Nurmijärvi
Arvotus	1
Suojelu	-
Kaavatilanne	YL Kaava 1990-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1947
Suunnittelija	Arkk. Linnansalmi
Tyylilaji	Jälleenrakennuskauden funktionalismi
Alkup. käyttö	Terveystalo
Nyk. käyttö	
Kerrosluvu	2
Perusta	Betoni, lautamuotti
Runko	
Kattomuoto	Aumakatto, satulakatto
Katemateriaali	Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus	Puu, pystypaneeli
Ulkovärit	Keltainen, valkoinen
Ikkunat	Pystyjakoiset, ulosaukeavat, kulmaraudat.

Sailyisyys Kattomateriaalia lukuunottamatta ulkoasultaan säilynyt sotienjälkeinen terveystalorakennus. Ulkuvuoraus uritettua, 1940-50-luvulle ominaista pystypaneelia. Alkuperäisenolaiset ulosaukeavat ikkunat, kulmaraudoin tuetut.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Alkujaan terveystaloksi rakennettu kaksikerroksinen, osin satulakattoinen, osin aumakattoinen rakennus Pratikankujan varrella on parhaiten säilynyt sodanjälkeisen ajan puurakenteinen julkisen sektorin rakennus Kirkonkylän keskustassa. Terveystalot levittivät terveydenhuollon maaseudulle. Ne tarjosivat jonkinlaisia terveyspalveluja kaikille. Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta oli maailmanlaatuisesti edistyskäsillä. Rakennustyyppillä on siten suuri historiaallinen arvo. Nurmijärven terveystalo on säilynyt kattomateriaalin muutosta lukuunottamatta valokuvien perusteella alkuperäisenä.

Kaksikerroksiseen, kohtisuorasti Pratikankujaan suuntautuvaan osaan liittyy matalampi, aumakattoinen, tiensuuntainen siipi. Rakennus on siten L:n muotoinen. Sisäänkäynti on Punamullantien puolelta, rakennuksen koillissivulta. Tyylillisesti se edustaa jälleenrakennuskauden funktionalismia. Kaksikerroksisen osan satulakatto on loiva, ikkunat pystyjakoisia ja samantyyppisiä

Kaakkoissivu Pratikankujan varrella v. 2009

Luoteispääty, kaakkoissivu

Ikkuna, ulkuvuorausta

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

kuin asumiseen tarkoitetuissa tyypitaloissa. Se on toteutettu arkkitehti Erkki Linnansalmen piirustusten mukaan. Erkki Linnansalmi laati Bertel Saarnion ja mahdollisesti Ragnar Wessmanin ohella Mannerheimin lastensuojeluliitolle terveystalojen tyyppiinrakennusten sarjan. Nurmijärven entinen terveystalo saattaa olla hänen tyyppiinrakennustensa Terveystalon Linnansalmi -tyyppiin TT2 perustava.

Vuonna 1944 säädettiin lait kunnallisista terveysasirista (220/1944), kunnan kättilöistä (223/1944) sekä kunnallisista äitiys- ja lastenneuvoloista (224/1944). Lait tulivat voimaan vuonna 1944, mutta laille 224 annettiin viiden vuoden siirtymäkausi. Laki velvoitti, että kaupungissa, kauppalassa ja maalaiskunnassa tulee olla kunnallinen äitiys- ja lastenneuvola, jossa kunnanlääkärin johdolla työskentelee terveysasir ja kunnan kättilö. Sotien jälkeinen rakennustarvikepuola hidasti terveystalojen rakennushankkeiden aloittamista. Kunnille rakennusluvut myönsi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö eli KYMRO. Sen rakennusasiainosasto ilmoitti keväällä 1947, että jonkin verran helpottuneen tarvikepuolan johdosta KYMRO tulee myöntämään rakennuslupia välttämättömiin terveystalojen ja kunnanlääkäriasuntojen rakentamiseen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto oli asettanut vuonna 1946 erityisen terveystalovalioikunnan helpottamaan ja tehostamaan terveystalojen rakentamista.

Erkki Linnasalmi (1908-1982) syntyi Helsingissä ja valmistui arkkitehdiksi vuonna 1935. Seuraavana vuonna hän aloitti Viipurin kaupunginarkkitehtina. Sieltä hän siirtyi lääkintöhallituksen rakennustoimistoon vuosiksi 1938-1941 ja Helsingin yleisen sairaalan rakennustoimikuntaan vuosiksi 1941-1946. Vuonna 1946 Erkki Linnasalmi aloitti terveystalojen tyyppisuunnittelun Mannerheimin Lastensuojeluliiton terveystalovalioikunnan toimeksiantona. Oma arkkitehtitoimisto hänellä oli yhdessä vaimonsa Aura Inkerin (os. Veijola) kanssa vuodesta 1945. Erkki ja Inkeri Linnasalmi muodostivat yhden maamme tunnetuimmista sodanjälkeisinä vuosina toimineista sairaala- ja terveydenhuollon rakennuksiin keskittyneistä arkkitehtitoimistoista. Toimisto suunnitteli muun muassa yksilöllisiä terveystaloja, kunnanlääkärin asuntoja ja vastaanottotiloja sekä sairaaloita erityisesti 1940-1950-lukujen aikana. He ovat vastanneet mm. Kuopion Savon Lastenlinnan (1950, nyk. Alavan sairaala) ja Oulun piirimielisairaalan rakennuksien suunnittelusta (1951). Meilahden sairaala-alueelle vuonna 1946 valmistunut Lastenkliniikka, nykyinen Lasten ja nuorten sairaala, on arkkitehtien Uno Ullberg ja Erkki Linnasalmi suunnittelema rakennus.

Ahola, Teija 2014: Terveyttä kaikille. Terveystalot ja kunnanlääkäritalot 1940-luvulta 1960-luvulle.

Nurmijärvi saanut terveystalon 150 terveystaloa valmiina tai rakenteilla

Nurmijärven terveystalo.

Nurmijärvi on saanut terveystalon, jonka avulla sillä on tilaisuus keskittää kansanterveysystönä. Nurmijärven terveystalo liittyy omalta osaltaan siihen terveystaloverkostoon, jonka talvataan kuntien, Suomen Huollon ja Mannerheimin liiton yhteistoiminnassa lähtien vuotena kutuessa kättilöinä kaikki maalaiskuntamme. Tällä hetkellä on valmiina tai rakenteilla n. 150 terveystaloa.

Terveystalon kuuttolaisuus vaihtelee noin 800-1.000 m². Terveystalon sydämen muodostaa neuvola, johon tilavine odotustuoneineen. Viimeksi mainittu on tarkoitettu lastenhoidon kurssien, pienien eristysuoneen, komero laboratorioria varten, riihuuomakkeilla jne. täydentävät neuvolan sjanmukaiseksi. Asuutopeessa on noudatettu lain edellyttämiä vaatimuksia. Monet kunnat ovat oma-aloitteisesti jonkin verran ylittäneet vähimmäisvaatimuksia, ja etenkin sellaisilla syrjäisillä paikkakunnilla, joihin on vaikea saada terveysasiria ja kättilöitä, on eräissä terveystaloihin rakennettu jopa kaksi huonetta ja keittiön kättilöä huoneisto sekä terveysasirita että kättilöä varten.

Suomen Huolto on tähän mennessä myöntänyt 135 mlj. terveystalojen rakentamiseen. Kukin avustuserä on harkittu sen suuruiseksi, että rakennustoiminta pääsee "kynnyksen yli" ja terveystalon valmistuminen lähten vataan. Mannerheim-liitto on puolestaan hankkinut n.s. kummikuntavaraja paikallisasostolleen Suomessa, ja viimeksi mainittu ovatkin erittäin huomattavissa määrissä rahoittaneet terveystalohankkeita.

Terveystalon perustuskustannukset ovat nykyisessä oloissa melko suuret. Täien kilmitettyä pääoman ja sille laskettavaa korkeaa vastuuosaa on kuitenkin se rahamäärä, mikä kunnan olii joka tapauksessa, vuotellain käytettävä lain määräämin neuvotolominnan edellyttämien vuokratuoneistojen meksut, lausul ihäket. lis. Päivö Kuusisto selasteessan lehdellemme sekä Nurmijärven terveystalohanketta että terveystalojärjestelmään liittyviä kysymyksiä yleensä. Hän mainitsi, että viimeisten kahden vuoden aikana on noin 400 kuntaa tehnyt päätöksen terveystalon, mahdollisesti useammankin rakentamisesta. Kun terveystaloverkosto muuttaman vuoden kuluttua on valmis, merkitsee se, että peruspohja kansanterveysystöllemme on luotu.

Terveystalar Litsa Pitkanen sekä ravio Karkunen ja 6 kunkanden ikäinen Marjo Riitta.

»Lapuan lähetit» petkuttivat 185.000 mk

Mustalaiset aviomiehen palauttina Systeemissä

Lehti, keskiviikkona. Keväällä katesi kotoaan Systeemistä eräs pienviljelijä eikä hänen ole sen jälkeen kuultu mitään. Askettiin hänen vaimonsa luokse, saanut mustalaismainen sanon olevansa "Lapuan tietäjän" lähettäjä ja että hän voi toimittaa miehen takaisin, mutta siihen tarvitaan rahaa. Hän vakuutti, että rahat kyllä tulisivat takaisin, kunhan ne ensin olisivat näyttäneet voimansa ja mies palannut kotiin. Mustalainen salkin 25.000 mk, mutta jonkin ajan kuluttua tuli toinen "Lapuan lähetit", joka ryhtyi vaatimaan lisää rahaa sellisten aikaisemman summan olleen liian pieneen vaikutukseen tehokkaasti. Vaino salkin kokoon nyt 180.000 mk, mutta sekään ei riittänyt, sillä mustalaiset houkuttelivat uhrinsa Lahteen vaatten vielä lisää 200.000 mk. Systeemiläinen alkoi kuitenkin epäillä mustalaisten puuhia ja ilmoitti asian poliisiviranomaisille. Lahdesta saatiinkin pidätetyt toinen petkuttajata, Kuusankoskella kirjoilla oleva Aino Aina Valerius, mutta toinen - Samu Ask - kirjoilla Nestelassa, on vielä vapana. Rahajoja ei ole saatu takaisin. - (V)

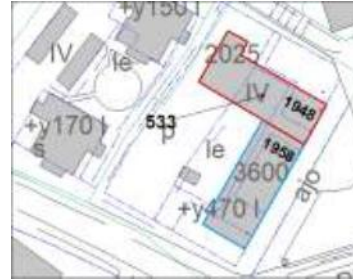
Kelteleillä myös ihkkanut petkuttelovia mustalaisia

Viime syysskuun 13-28 päivien välisenä aikana ovat mustalaismaiset petkuttaneet Kelteleillä olevan talon-omaniä Heili S a s t a m o i a e l l a puotkaromistarkoitukseensa yhteensä 395.000 markkaa rahaa. Saadun selvityksen mukaan on tokonon syyllistynyt Elisabet Akerlund-niminen pyöreäkasvoinen mustalaismainen, jolla on Kotkan poliisilaitoksen niminen henkilöisyysoitistus ja jonka syntymäaika

533 KORSISAAREN LIIKERAKENNUS

Koillis- ja kaakkoissivut

Koillis- ja kaakkoissivut 1980-l. NMA.

Osoite	Kuokkalantie 2, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	-
Kaavatilanne	AL1 Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1948, huoltamosiipi 10v myöhemmin
Suunnittelija	
Tyylilaji	
Alkup. käyttö	Liike- ja toimitilarakennus
Nyk. käyttö	Liikerakennus, linja-autotalli, huoltamo
Kerrosluku	2
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Aumakatto, satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Rapattu
Ulkovärit	Keltainen, katto punainen
Ikkunat	Pystyjakoiset. 1. krs uustu puu-alumiini.

Sailyneisyys Rakennus vaikuttaa pääosin säilyneeltä. Satulakattoinen lounaissiipi rakennettu 1950-luvun lopulla. Ensimmäisen kerroksen ikkunat uusittu vanhan mallin mukaisiksi puu-alumiini-ikkunoiksi. Koillisivun katos rakennettu 1980-luvulla tai myöhemmin.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

Nurmijärven keskustassa, torin laidalla sijaitseva suuri L:n muotoinen, Korsisaaren liiketalo tunnettu liikerakennus. Merkityksellisin vuonna 1948 rakennettu alkuperäinen osa, vuonna 1958 rakennetulla huoltamosiivellä kaupunkikuvallista arvoa.

Rakennus on samalta ajalta ja tyyllisesti samankaltainen, kuin sähkölaitoksen konttorirakennuksen takana sijaitsevan nykyisen pesularakennuksen vanha osa. Rakennus on osa historiallista, sodanjälkeistä Kirkonkylän miljöötä. Sillä on myös toimintaansa ja rakennustyyppinsä kuuluvaa paikallishistoriallista arvoa.

Pohjoisessa, Kuokkalantien suuntaisessa osassa on aumakatto ja toria reunustavassa, myöhemmin rakennetussa huoltamo-osassa on satulakatto. Vuonna 1966 rakennus oli vielä rappaamaton

Myöhempi, 1950-l:n lounaissiipi
1966 NMA

Lounaissivut, luoteissivu

Koillisivu, luoteispääty

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

tiilirakennus ja siinä toimivat mm. Shell-huoltoasema (Nurmijärven Auto-Huolto), Helsingin Pankki ja Nurmijärven Linja (Korsisaari) sekä Auto Ford Anglia. Nykyisin rakennus on rapattu.

Korsisaaren liiketoiminta laajeni toisen maailmansodan jälkeen ja varikkotilat Pörssitalon alakerrassa sekä Sorvan heinäladossa kävivät riittämättömiksi. Korsisaari halusi tarjota asianmukaiset tilat autoille samoin kuin työskentelyolosuhteet kuljettajille. Alkujaan rakennuksessa oli alakerrassa autoille korjaamo- ja tallitilat sekä konttoriksi pieni toimistohuone. Yläkertaan valmistui asuntoja henkilökunnalle. Valmistumisesta kymmenen vuoden kuluttua 1950-luvun lopulla rakennusta laajennettiin huoltamosiivellä. Tarkoituksena oli laajentaa yrityksen liiketoimintaa itse linja-autoliikenteen kohdatessa ajoittain kannattavuusongelmia. Rakennusluvan hakeminen kohtasi joitain ongelmia, mutta lopulta se myönnettiin vuonna 1947 ja todettiin, että huoltamorakennus soveltuu valmisteilla olevaan Kirkonkylän rakennussuunnitelmaan.

Korsisaari, Eva 2009. Yhtä matkaa. Korsisaari-yhtiöiden 80-vuotishistoria. Korsisaariyhtiöt.

1974. Kuva Pentti Leinonen NMA

534 LINJA-AUTOASEMA

Linja-autoasema 1980-luvulla. NMA

Sisätila. NMA

Eteläpääty v.1962. NMA

Osoite Keskustie 3, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava sr-2. RKY 2009 alue.

Kaavatilanne K sr-2 Kaava 2000-1

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1962

Suunnittelija

Tyylilaji Modernismi

Alkup. käyttö Linja-autoasema

Nyk. käyttö Liikerakennus

Kerrosluvu 1

Perusta Betoni

Runko Tiili

Kattomuoto Lapekatto

Katemateriaali

Vuoraus Rapattu

Ulkovärit Valkoinen

Ikkunat Pystyjakoinen nauha

Sailyneisyys Peruskojauksia ainakin 1982, 1983 ja 1992. Rakennus on kuitenkin säilynyt pääosin tyylilleen ominaisena. Muutokset yksityiskohdissa huonontaneet, korjaustöiden tulisi olla palauttavia.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

Nurmijärven linja-autoasema on yksikerroksinen, veistoksellisesti muotoiltu rakennus. Odostushalli oli valaistu ylävalolla. Katosten, sisätilan lipunmyyntikojun sisäkaton reunat omaavat plastisia kaariaiheita. Ulkokatoksessa on pyöreitä, sisätilan ylävalokuiluja vastaavia aukkoja. Tyylillisesti rakennus edustaa veistoksellista modernismia. Rakennus on arkkitehtonisesti korkeatasoinen. Nurmijärven linja-autoaseman suunnittelijat olivat arkkitehdit Niilo Pulkka, Pekka Rajala ja Kaarlo Leppänen. He olivat 1950-luvulla voittaneet suunnittelukilpailun Rovaniemen linja-autoasemasta, jota pidetään sodanjälkeisistä linja-autoasemista arkkitehtonisesti merkittävimpänä.

Hanke uuden linja-autoasemarakennuksen rakentamiseksi lähti liikkeelle vuonna 1960. Aluksi oli suunnitelmassa perustaa osakeyhtiö, jossa kunta olisi mukana. Tällaisena Matkahuolto Oy:n Rautatiekirjakauppa OY:n ja Nurmijärven kunnan muodostaman osakeyhtiönä se toteutettiin, joskin

Eteläpääty

Länsisivun katos

Pohjoispääty

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

neljäs aluksi mukana ollut osakas, Emil Korsisaari ehti vetäytyä hankkeesta sen kohdatessa vaikeuksia. Korsisaari toimi kuitenkin rakennustoimikunnassa Matkahuollon edustajana.

Uusi asemarakennus edusti funktionalistista tyyliä. Tekijät ja tilaajat pitivät tärkeänä, että jokainen osa oli suunniteltu palvelemaan jotakin tarkoitusta samalla kun koristeellisuutta vältettiin. Linja-autoliikennettä ja matkustavaisia palvelivat seuraavat tilat: Odotushalli ja lipputiski, baarikahvio, lehtioskio ja kahvilan myyntitiski sekä wc:t, lisäksi oli vielä tilat matka- ja rahtitavaroille sekä asemanhoitajan työhuone. Lisäksi rakennukseen tuli posti ja taksiasema. Vuokratila parturille. Talonmiehelle varattiin kahden huoneen ja keittokomeron asunto. Kellari tuli vain rakennuksen itäisivustalle. Siellä oli pannuhuone ja huolto- ja varastotiloja.

Vuonna 1979 talossa oli Matkahuollon lisäksi ainakin tekstiililiike ja konepiste. Rakennuksessa on tehty julkisivumuutoksia ikkunoiden osalta 1982 ja 1983 sekä käyttötarkoituksen muutos vuonna 1993, jolloin myymälätiloja muutettiin ravintolatiloiksi.

Katos, detailji 1962. NMA.

535 KUNNANTALO

Kokoussaisiipi, sisäänkäynti eteläjulkisivulla

Julkisivu länteen 1960-l. NMA.

Pohjoissivua, vuoden 1965 osalta.

Sis. Käynti eteläsivulla

Sisäänkäynti eteläsivu, 1960-l. NMA.

Osoite	Keskustie 2b, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	YH Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1965, laajennus 1988
Suunnittelija	Ark. Unto Ojonen, laaj. Ark. tsto Ojonen-Sip
Tyylilaji	1960-luvun modernismi
Alkup. käyttö	Kunnantalo
Nyk. käyttö	Kunnantalo
Kerrosluvu	2
Perusta	Betoni
Runko	
Kattomuoto	Tasakatto
Katemateriaali	
Vuoraus	Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit	Punatiili, kupari räystäälisat
Ikkunat	

Sailyisyys Vanha osa on säilyttänyt alkuperäisen ulkoasunsa. Rakennusta on laajennettu v. 1988. Säilyisyyden arviointi vaatii tarkempaa rakennushistoriallista selvitystä.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, käyttötarkoitukseen liittyvä merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Nurmijärven kunnantalo edustaa 1960-luvun modernia punatiiliarkkitehtuuria. Sillä on paikallishistoriallista merkitystä. Vanha osa on valmistunut vuonna 1965 ja sen on suunnitellut lahtelainen arkkitehtuuritoimisto Unto Ojonen. Vanhan osan julkisivut sekä sisätiloista valtuustosalin puukattopintoinen ovat merkityksellisiä. Myös uusi osa, joka on alkuperäisen rakennuksen suunnitelleen toimiston suunnittelema, liittyy luontevasti kokonaisuuteen, mutta on ikänäs puoletsa tämän selvityksen ulkopuolella.

Rakennus on osittain kaksikerroksinen ja se porrastuu rinteeseen. Ensimmäiseen kerrokseen varattiin tilat mm. kunnan arkistolle ja kirjastolle. Toisessa kerroksessa oli neljä kokoushuonetta rakennuksen länsipäädyssä, 26 toimistohuonetta pääasiassa pohjoissivulle, neljä muuta huonetta sekä kahvio. Yhteensä pinta-alaa oli vuoden 1965 rakennuksessa 1800m². Ulkoarkkitehtuuriltaan rakennus edusti

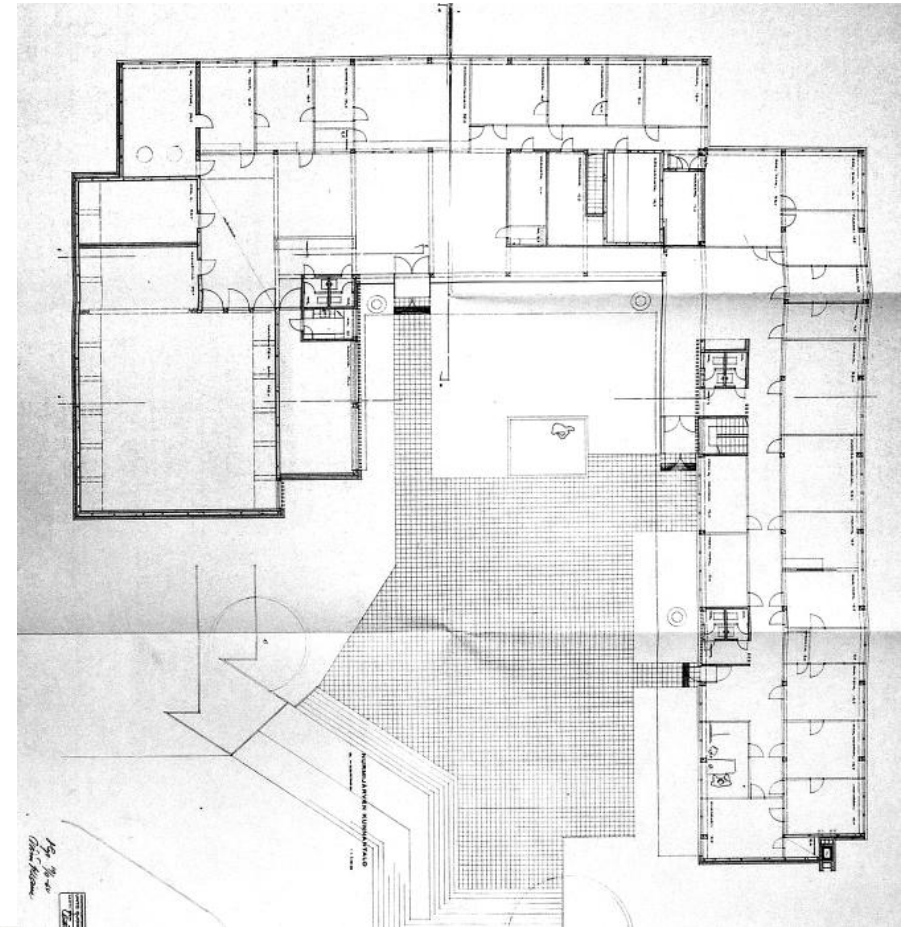

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

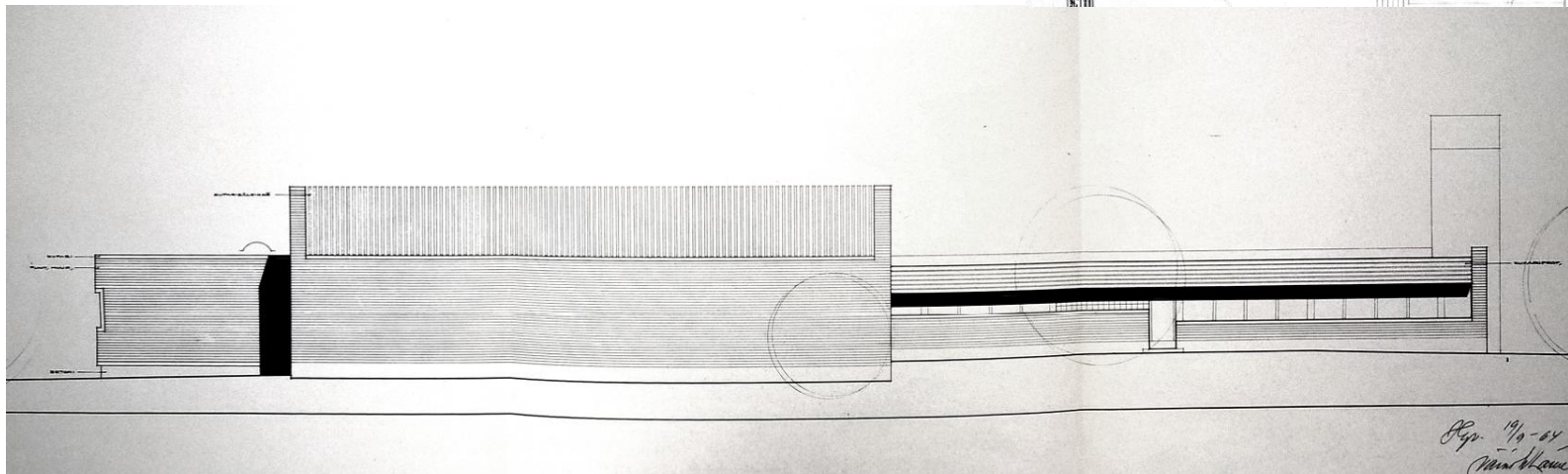
1960-luvun modernismia. Paljaaksi jätetty tiilimuuraus, kuparipellin käyttö räystääslistoissa sekä nauhamaiset ikkunat olivat aikakaudelle ominaisia. Valtuuston kokoussaliivestä oli muodostettu rakennusmassa hallitsevin ja korkein elementti. Sisäänkäynti tapahtui rakennuksen eteläosasta kokoussalien vierestä, pienen mäen päältä, rakennuksen yksikerroksisesta osasta. Rinne laski kohden itää, itäosa oli kaksikerroksinen. Nykyisin tästä itäosasta jatkettua uuden siiven sekä pohjoiseen lisätyt päädyt käsittävän laajennusosan suunnitteli Ojonen-Sipponen-Teerimaa toimistossa Sipponen vuonna 1988.

Arkkitehti Unto Ojonen (1909 -1997) vaikutti erityisesti Lahden kaupunkikuvaan. Ojonen oli tuottelias arkkitehti, jonka ura kesti noin neljä vuosikymmentä. Hänen päätuotantonsa on 1950- ja 1960-luvuilta. Suurin osa runsaasta, liki tuhat suunnittelutehtävää käsittävästä tuotannosta sijaitsee Lahdessa, mutta hänen töitään on runsaasti myös muualla Suomessa. Hän hallitsi hämmästyttävällä tavalla eri rakennustyypit. Ojosen päätyönä pidetään 1962 valmistunutta Joutjärven kirkko Lahdessa. Hän suunniteli myös

Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto.

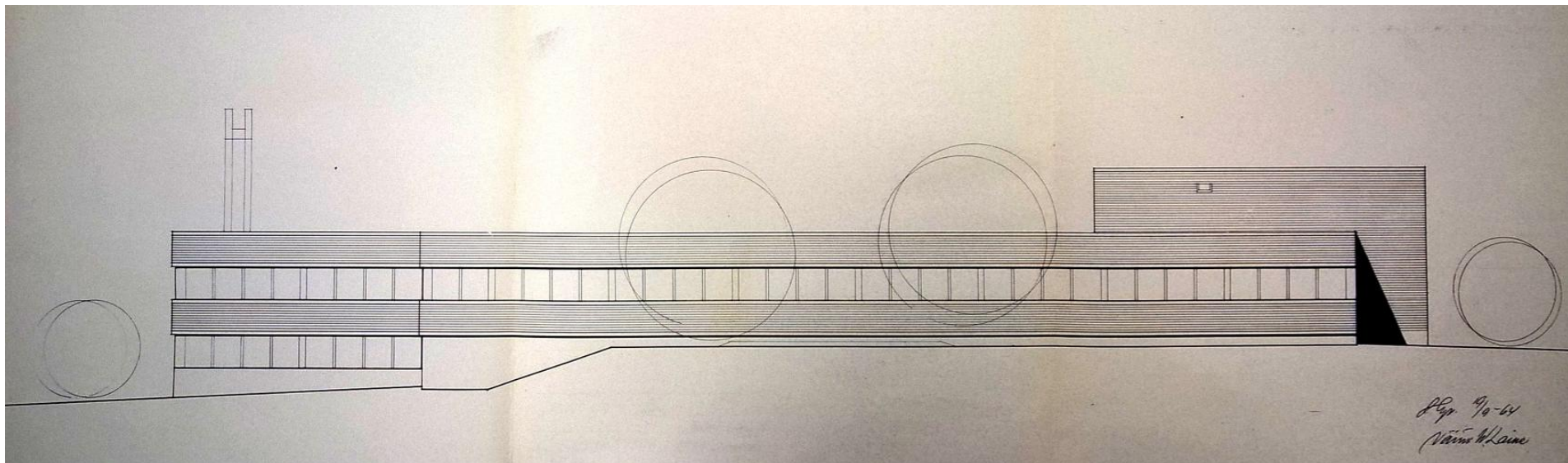

Kunnantalo. Pääpiirustukset 1964. Julkisivu etelään. Arkkitehtitoimisto Unto

Kunnantalo. Pääpiirustukset 1964. Pohjapiirustus, 1. kerros Arkkitehtitoimisto Unto Ojonen. NRVA.

Kunnantalo. Pääpiirustukset 1964. Julkisivu pohjoiseen. Arkkitehtitoimisto Unto Ojonen. NRVA.

Kunnatalon pohjoissivu ennen laajennusta. NMA.

536 MAHLAMÄENTIE 9

Itäsiivu

Itäsiivu, eteläpäätty

Eteläpäätty

Länsisiivu, pohjoispäätty

Osoite Mahlamäentie 9 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AK Kaava 2010-I
Sis. alueeseen 1137
Valm. vuosi 1969
Suunnittelija Arkkitehti Leo Tenhunen
Tyyllilaji 1960-70-lukujen modernismi

Alkup. käyttö Asuinkerrostalo
Nyk. käyttö Muut kerrostalot
Kerrosluvu 3 1/2
Perusta Betoni
Runko Betoni
Kattomuoto Tasakatto
Katemateriaali Bitumi
Vuoraus Rappaus, siporex, polttomaalattu alumiiniip
Ulkovärit V. keltainen, v. harmaa, ruskea, kahitiili
Ikkunat Tuuletusikkunalliset

Säilyneisyys Rakennuksen julkisivuja on kunnostettu. Säilyneisyyden arviointi vaatii tarkempaa perehtymistä rakennuslupa-aineistoon.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, kaavahistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

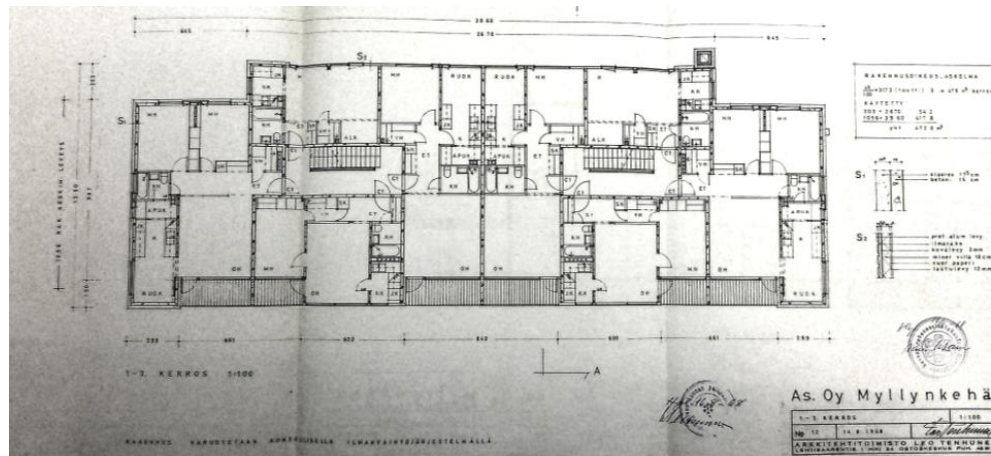
Mahlamäen kokonaisuuteen kuuluva kaksiportainen, kolum asuinkerrosta ja pohjakerroksen käsittävä lamellikerrostalo. Rakennusluvassa As Oy Myllynkehä. Läntinen sisäänvedetty parvekejulkisivu on jäsenelty nauhamaisesti molemmissa päissä olevien umpiosien väliin. Parvekkeiden kaiteet on verhoiltu vaakasuuntaisella polttomaalattulla alumiiniiprofiilipeltillä. Myös pohjoissivun nauhaikkunoiden välit profiilipeltiä.

Ikkunat sijoiteltu nauhamaisesti, väliin jäävät umpiosat erotettu muusta julkisivusta. Ruskea väristys ei kuitenkaan suoraan luo puhtaasti nauhamaista vaikutelmaa (värikyksen ajoitus?) Rapattujen osien keltainen väristys lienee julkisivujen kunnostuksen seurausta, alkuperäisissä lupakuviissa rakennuksen julkisivut olivat rapatuilta ja rakennuslevyosiltaan valkoisia.

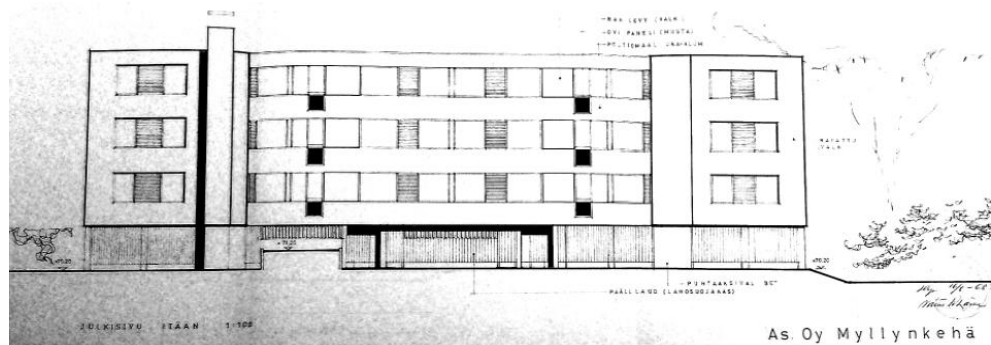
Pohjakerroksessa autotalleja itäjulkisivulla, lisäksi keskuslämmityksen kattilahuone sekä saunaosasto. Yläpuolella kolme asuinkerrosta.

Nurmijärven rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 218-68 5572 myönnetty 16.8.1968. Suunnittelija Arkkitehti Leo Tenhunen/Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen Ky

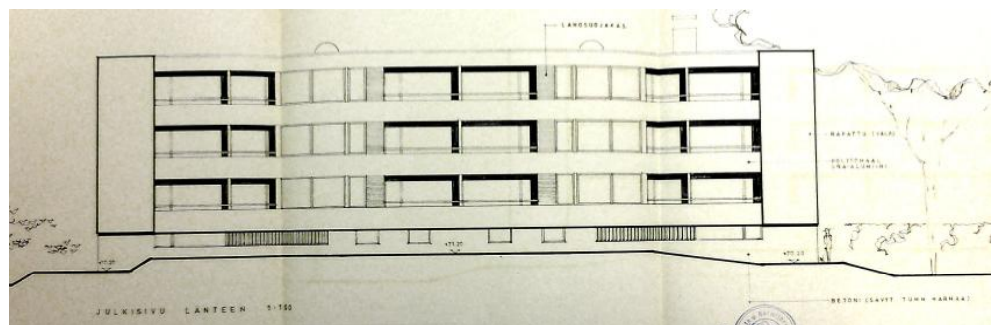

Mahlamäentie 9. Pääpiirustukset 14.8.1968. Pohjapiirros 1.-3. kerros. Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen NRVA.

Mahlamäentie 9. Pääpiirustukset 14.8.1968. Yllä julkisivu itään, alla julkisivu länteen. Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen

537 KESKUSTIE 10

Länsisivu

pohjoispääty, länsisivua

Eteläpääty

Pohjoispääty, itä sivu

Osoite Keskustie 10 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AK Kaava 2010-I
Sis. alueeseen 1137
Valm. vuosi 1970
Suunnittelija Arkkitehti Leo Tenhunen
Tyyllilaji 1960-70:In modernismi

Alkup. käyttö Asuinkerrostalo
Nyk. käyttö Muut kerrostalot
Kerrosluvu 3 1/2
Perusta Betoni
Runko Betoni
Kattomuoto Tasakatto
Katemateriaali Bitumi
Vuoraus Rappaus, alumiiniprofiilipelti, puu
Ulkovärit Valkoinen, keltainen, tiilenpunainen
Ikkunat Tuuletusikkunalliset

Säilyneisyys Rakennuksen julkisivuja on kunnostettu. Säilyneisyyden arviointi vaatii tarkempaa perehtymistä rakennuslupa-aineistoon.

Peruste a,h,y

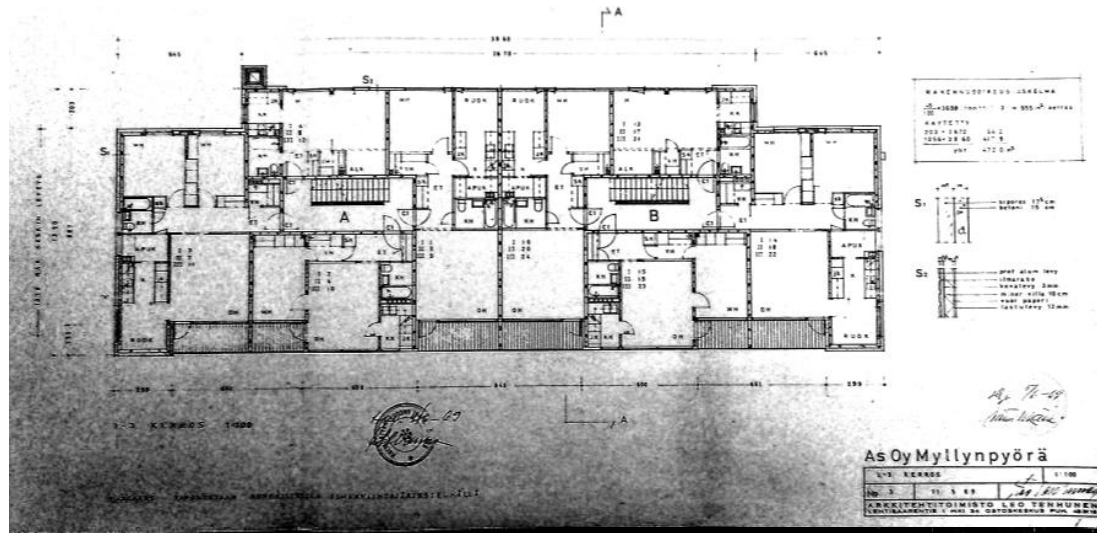
Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, kaavahistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

Mahlamäen kokonaisuuteen kuuluva kaksiportainen, kolmikerroksinen lamellikerrostalo, rakennusluvassa As Oy Myllynpyörä. Läntinen sisäänvedetty parvekejulkisivu on jäsennelly nauhamaisesti molemmissa päissä olevien umpiosien väliin. Parvekkeiden kaiteet on verhoiltu vaakasuuntaisella profiilipellillä. Myös pohjoissivun nauhaikkunoiden välit profiilipeltiä. Ikkunat sijoitettu nauhamaisesti, väliin jäävät umpiosat erotettu muusta julkisivusta. Punaruskea väristys ei kuitenkaan suoraan luo puhtaasti nauhamaista vaikutelmaa (värikyksen ajoitus?) Pohjakerroksessa autotalleja itäjulkisivulla. Rapattujen osien keltainen väristys lienee julkisivujen kunnostuksen seurausta.

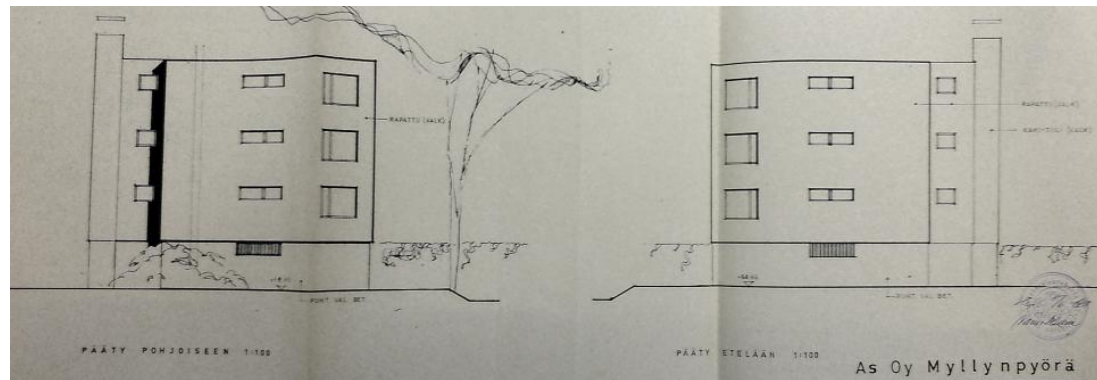
Pohjakerroksessa autotalleja, lisäksi keskuslämmityksen kattilahuone sekä saunaosasto. Yläpuolella kolme asuinkerrosta, joissa 3h+k, 2h+k, 2h+kk, 1h+kk, kuusi kappaletta jokaista eli yhteensä 24 kpl asuntoja.

Rakennesuunnitelmat laati Insinööritoimisto Erkki Juva.

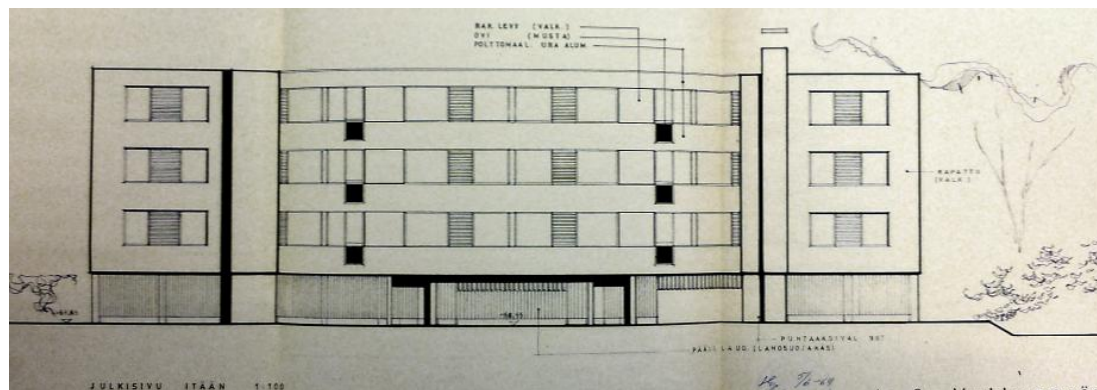
Nurmijärven rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 170-69 myönnetty 5.5.1969. Suunnittelija Arkkitehti Leo Tenhunen/Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen Ky

Keskustie 10. Pääpiirustukset 11.5.1969. Pohjapiirros 1.-3. kerros. Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen NRVA.

Keskustie 10. Pääpiirustukset 11.5.1969. Yllä päädyt pohjoiseen ja etelään, alla julkisivu itään. Arkkitehtitoimisto Leo

538 KESKUSTIE 8

Eteläisivua

Pohjoissivu

Osoite	Keskustie 8 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AK Kaava 2010-I
Sis. alueeseen	1137
Valm. vuosi	1972
Suunnittelija	Arkkitehti Leo Tenhunen
Tyylilaji	1960-70-lukujen modernismi
Alkup. käyttö	Asuinkerrostalo
Nyk. käyttö	Muut kerrostalot
Kerrosluvu	3 1/2
Perusta	Betoni
Runko	Betoni
Kattomuoto	Tasakatto
Katemateriaali	Bitumi
Vuoraus	Betoni, rakennuslevy, alumiini
Ulkovärit	Valkoinen, harmaa, punaisenruskea, musta
Ikkunat	Tuuletusikkunalliset

Säilyneisyys Rakennuksen julkisivuja on kunnostettu. Säilyneisyyden arviointi vaatii tarkempaa perehtymistä rakennuslupa-aineistoon.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, kaavahistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

Mahlamäen kokonaisuuteen kuuluva kaksiportainen, kolmikerroksinen lamellikerrostalo, rakennusluvassa As Oy Myllynratas nimellä. Julkisivut niveltävät, nivel epäsymmetrisesti sekä pohjois-, että eteläisivuilla. Eteläinen, sisäänvedetty parvekejulkisivu on jäsenelty nauhamaisesti molemmissa päissä olevien umpiosien väliin. Parvekkeiden kaiteet on verhoiltu vaakasuuntaisella alumiiniprofiilipellillä. Myös pohjoissivun nauhaikkunoiden välit profiilipeltiä. Ikkunat sijoiteltu nauhamaisesti, väliin jäivät umpiosat erotettu muusta julkisivusta. Punaruskea väristys ei kuitenkaan suoraan luo puhtaasti nauhamaista vaikutelmaa (väriytyksen ajoitus?).

Pohjakerroksessa pohjoissivulla autotalleja. Pohjakerroksessa lisäksi saunaosasto ja uima-allas. Kolemessa yläpuolisessa asuinkerroksessa Yläpuolella kolme asuinkerrosta, joissa 3h+k, 2h+k, 2h+kk, 1h+kk, yhdeksän kappaletta jokaista eli yhteensä 36 kpl asuntoja.

Nurmijärven rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 233-71 §533 myönnetty 15.7.1971. Suunnittelija Arkkitehti Leo Tenhunen/Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen Ky

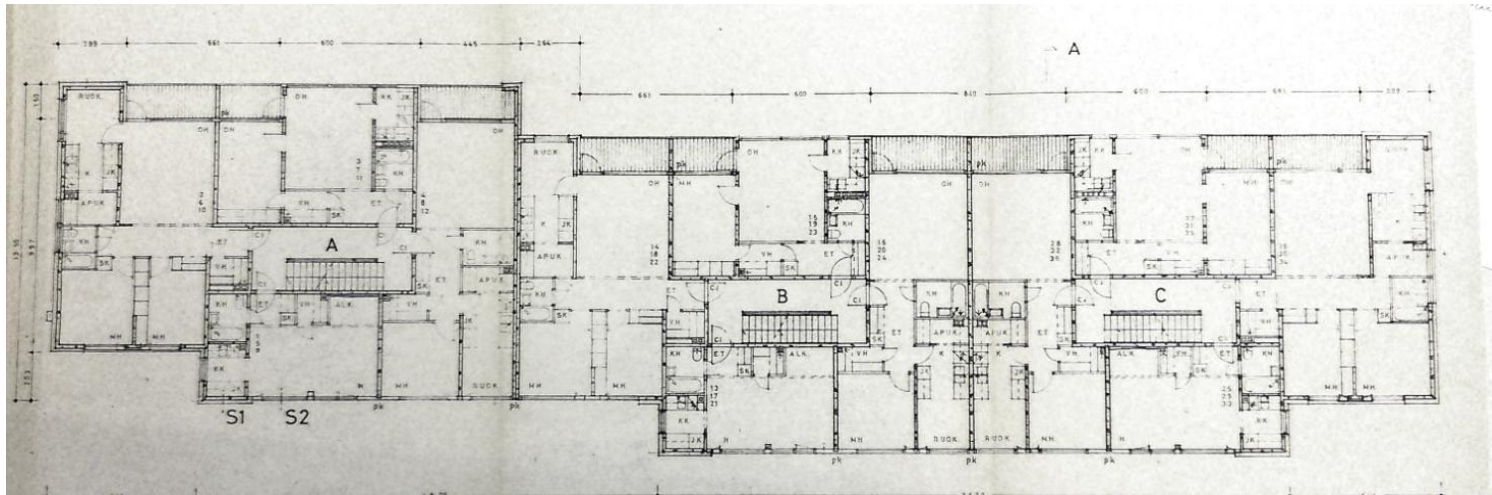
Eteläisivu, länsipääty

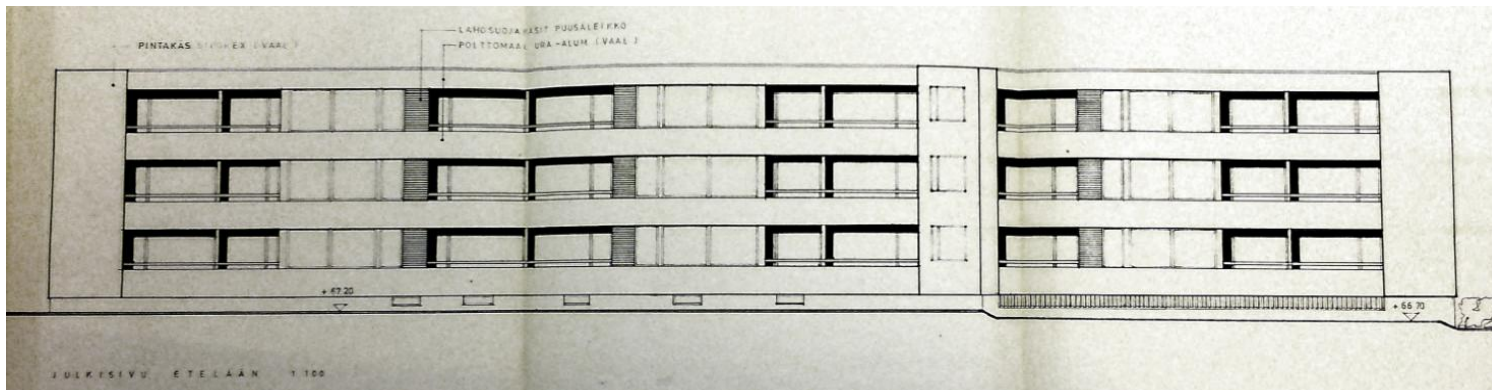
Länsipääty, pohjoissivu

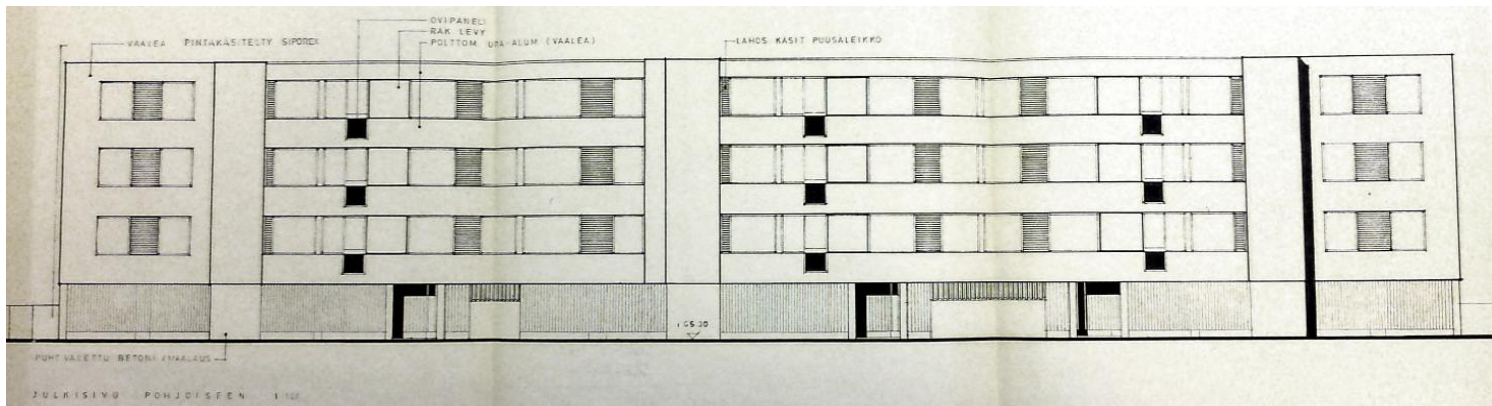
Itäjulkisivua, pihaa

Keskustie 8. Pääpiirustukset 1.7.1971 Pohjapiirros 1.-3.kerros. Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen NRVA.

Keskustie 8. Pääpiirustukset 1.7.1971 Yllä julkisivu etelään, alla julkisivu pohjoiseen. Arkkitehtitoimisto Leo Tenhunen NRVA.

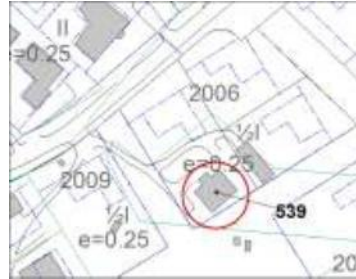

539 KIRSRTAANTIE 11

Kaakkoissivu, lounaispäätty.

Osoite	Kirstaantie 11, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AO Kaava 1970-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1948
Suunnittelija	
Tyylilaji	1940-50-l:n pehmeä funktionalismi
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Yhden asunnon talot
Kerrosluvu	2
Perusta	Betoni
Runko	Puu
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti, uusi aaltopelti
Vuoraus	Rapattu
Ulkovärit	Vaalena ruskea, punanainen
Ikkunat	Uusittu vuonna 2000

Koillispäätty, luoteissivu

Sailyneisyys Julkisivuilla räystäslisat, katto uusittu 1980-luvun peruskorjauksessa, ikkunat uusittu olemassaoleviin aukkoihin vanhalla jaotuksella vuonna 2000, muutoin mm. 1940-50-luvulle ominainen ristikuvioinen koristerappaus alkuperäisenä säilynyt.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, lähiympäristö

1940-50-lukujen taitteessa rakennettu asuinrakennus entisen Hyrylä-Järvenpää-tien, nykyisen Helsingintien varrella. Rakennuksessa on vaikutteita rakennusajankohtaansa vanhemmasta, sotia edeltäneestä pientalotyyppistä, jolle oli ominaista jyrkähkö satulakatto sekä pitkän sivun keskellä sijaitseva sisäänkäynti, sisäänkäynnin yläpuolinen lapekattoinen poikkipäätty sekä joissain tapauksissa, kuten tässä, sisäänkäyntikatoksen yläpuolinen parveke. Leveän rakennusrunkonsa ja noppamaisuutensa osalta talolla on yhteneväisyyksiä myös sodanjälkeisiin tyyppitaloihin. Alkuperäisenä säilynyt ristikuvioinen rappaus on samaa tyyppiä, kuin uudemman Karppalan liikerakennuksessa vuodelta 1962. Sisäänkäynnissä ja sisätiloissa lakattuja puupintoja, sisätiloissa sorsattuja viilupintoja.

Nurmijärven yhteiskoulun matematiikanopettaja rakennutti asuinrakennuksen perheensä kodiksi. Talon suunnitteli nurmijärveläinen rakennusmestari Lehto. Tontti erotettiin Nuorelasta/Jalavasta, joka

Lounaispäätty, kaakkoissivu

Koillispäätty, kaakkoissivu

Sisäänkäynti luoteissivulla

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

oli opettajan vaimon suvun hallussa. Ullakkokerros otettiin asuinkäyttöön 1960-luvulla. Rakennus peruskorjattiin sukupolvenvaihdoksen yhteydessä vuonna 1980. Tuolloin sisätilojen pinnat kunnostettiin, huonejärjestystä ei muutettu. Ikkunat uusittiin vanhoihin aukkoihin vuonna 2000.

Rakennusta ympäröi laajahko puutarha. Pihapiiriin kuuluu samaan aikaan rakennettu saunarakennus.

Nykyisten omistajien haastattelu 1.9.2017

540 SALKOLA

Länsisivu

Osoite Keskustie 1, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu -

Kaavatilanne YL Kaava 2000-I

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1930-I

Suunnittelija

Tyylilaji

Alkup. käyttö Asuinrakennus

Nyk. käyttö Varhaiskasvatuksen käytössä

Kerrosluvu 2

Perusta Betoni

Runko Hirsi

Kattomuoto Satulakatto

Katemateriaali Pelti

Vuoraus Puu, pystypaneeli

Ulkovärit Sininen, valkoinen

Ikkunat Kerratut risti-ikkunat

Pohjoispääty, länsisivu talvi 2009

Sailyneisyys Peruskorjattu päiväkodiksi, säilyttänyt perinteisen hahmonsaa. Ikkunat uusittu puu-
alumiini-ikkunoiksi. Uusi kevytrakenteinen poistumistieporras.

Peruste h

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys

Salkolan talon rakennutti Olavi Lehto vuonna 1935 tai 1936. Rakennus on nykyisin satulakattoinen ja suorakaiteen muotoinen. Pitkän julkisivun keskellä on sisääntulokuisti ja sen päällä parveke sekä pieni poikkipääty.

Kunta osti talon Lehdolta ja korjasi eläinlääkärin asunnoksi vuonna 1937. Siinä on toiminut myös hammaslääkärin vastaanotto. Tällöin hammaslääkäri perheineen asui alakerrassa ja vastaanottotilat sijaitsivat yläkerrassa. Myöhemmin vuonna 1969 rakennus kunnostettiin kunnanjohtajan virka-asunnoksi. 2000-luvulla rakennus toimi päiväkotina.

Eteläpääty, länsisivu, varasto talvi
2009

Pohjoispääty

Itäisivu

541 LAIHOLA ELI "KAIPAINEN"

Pohjoispääty, itäsiivu

Pohjoispääty

Länsisiivu, eteläpääty v. 2009

Itäsiivu

Länsisiivu, eteläpääty

Itäpääty/Eteläpääty

Osoite	Aleksis Kiven tie 19 a, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	-
Kaavatilanne	VP Kaava 1990-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1932 (RAK. REKSITERI 1948?)
Suunnittelija	
Tyylilaji	1920-30-luvun klassimi
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Asuinrakennus
Kerrosluvu	2
Perusta	Rapattu
Runko	
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Rapattu
Ulkovärit	Vaallean harmaa, katto punainen
Ikkunat	Tuuletusikkunalliset, uusittu. Pyöräikkunoita

Sailyneisyys Rakennus vaikuttaa säilyttäneen perinteisen asunsa. 1991 sisätilat ja ulkopuoli remontoitu, perinteinen ilme säilynyt. Ikkunat uusittu tuuletusikkunallisiksi.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä

Kirkonkylän keskustassa, kansakoulu vastapäätä sijaitseva rapattu, kaksikerroksinen asuinrakennus 1930-luvun alusta. Tyyliltään klasistisvaikutteinen jäsennöity. Sisäänkäynti on eteläisen pitkän sivun keskellä, samassa akselissa on lapekattoinen poikkipääty. Rakennuksessa on satulakatto. Päädyissä on kissanpenkit, länsipäädyssä on kaksiosainen sommitelussa symmetriaa on rikottu pyöräikkunalla ja kapealla siviikkunalla. Länsipäädyssä on kaksi sisäänkäyntiovea ja niiden yläpuolella parveke sekä keskiakselin päättävä kaari-ikkuna. Pyöräikkuna toistuu myös rakennuksen pohjoisivulla Ikkunat pystyjakoista tyyppiä. Osa vanhan kylänraitin maisemaa.

Toivo ja Lempi Kaipainen rakennuttivat huvilan "Vanhan Ahjolan" paikan ja Sorvan naapurin. Kivitalo oli tilava: Kaipaisen yksiläpainen perhe asui rakennuksen alakerrassa, yläkerta vuokrattiin. Vuokralaisina oli useampia läheisten kansa- ja yhteiskoulun opettajista.

Toivo Kaipaisella oli automaalaamo. Tätä varten rakennettiin tontille 1940-luvulla toinen, suuri rakennus. Myös tämän talon ylläkerrassa asui vuokralaisina opettajia. Myöhemmin alkuperäisestä tontista on lohkaistu osa naapurin rakennetuille kerrostaloille. Automaalaamorakennuksen lohkotulle tontille on erotettu oma tie.

542 KIRKONKYLÄN KANSAKOULU

Länsijulkisivu

Länsijulkisivu

Itäjulkisivu

Eteläpäätty, itäsivu

Itäsivu 1930-luvulla. NMA

Osoite Aleksis Kiven tie 18 e, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava sr-2.

Kaavatilanne YO/sr-2 Kaava 1990-I

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1924

Suunnittelija Arkkitehti Toivo Salervo

Tyylilaji Klassismi

Alkup. käyttö Kansakoulu

Nyk. käyttö Peruskoulu

Kerrosluku 2

Perusta Rapattu

Runko Hirsi

Kattomuoto Aumakatto, satulakatto

Katemateriaali Pelti

Vuoraus Puu, vaakapontti

Ulkovärit Keltainen, valkoinen, katto punainen

Ikkunat Risti-ikkuna fortuskoin, kulmaraudalliset

Sailyneisyys Rakennus on pääosin ulkoarkkitehtuuriltaan säilynyt. Julkisivut on kunnostettu 2010-luvulla. Ikkunat säilyneet, perinteiset, kulmaraudalliset.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Kirkonkylän tyyliltään klassistinen kansakoulurakennus toteutettiin vuonna 1925 arkkitehti Toivo Salervon suunnitelmien mukaan. Se oli toinen, nuorempi kansakoulurakennus Kirkonkylässä ja yksin säilynyt. Kansakoulu sijaitsee vanhan maantien varrella lähellä Puontilan mäkeä, kohdassa, joka nykyisin on kevyliikenteen raitti.

Rakennus on keskiasultaan aumakattoinen ja kaksikerroksinen. Päädyissä on symmetrisesti matalammat satulakattoiset siivet. Katolla on puoliympyrän muotoisia lunetti-ikkunoita. Seiniä tukevat följarit. Salervon suunnitelmissa oli varattu tilat neljälle luokalle, yläaula voimistelutilaksi sekä kolmen opettajan asunnot.

Toivo August Salervo (Salenius, 1888 Kuopio - 1977 Helsinki) valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

korkeakoulusta vuonna 1910. Vuosina 1918–1944 Salervo toimi kouluhallituksen arkkitehtina. Tuolta ajalta ovat kaikki hänen tunnetuimmat työnsä, jotka ovat pääasiassa koulurakennuksia. Eläkepäivänsä Salervo vietti Nurmijärvellä, Röykässä sijaitsevan Vahaksenjärven rannalla olevalla, itse piirtämällä huvilallaan. Nurmijärveläisten vaikuttajien keskuudessa Salervo oli suosittu hahmo, joka kutsuttiin mielellään juhlapuhujaksi ja kutsuvieraaksi pitäjän- ja muihin juhliin.

Julkisivut ja katto on kunnostettu 2010-luvulla. Ikkunat ovat kuitenkin vanhoja kulmaraudallisia Följarien korostusmaalauksia valkoiseksi on tämän uusimman kunnostuksen perua. Vanhemmissa valokuvissa rakennus vaikuttaa olleen keltaista tummempi, mahdollisesti punamullattu. Länsijulkisivun poistumistieporras on uusi ja sitä on uusittu em. Uusimman korjauksen yhteydessä. Myös uloskäyntikatokset länsijulkisivulla on uusittu. Itäjulkisivun

Tontilla Aleksisi Kiven tien suuntaisesti, tämän uudemman koulurakennuksen itäpuolella sijaitsi ensimmäinen, vuonna 1905 rakennettu Yrjö Sadeniuksen suunnittelema kansakoulurakennus. Se oli toiseksi vanhin kansakoulu Nurmijärvellä. Vanhemman kansakoulun rakennusta korotettiin 1920-30-lukujen taitteessa kaksikerroksiseksi. Myöhemmin samassa rakennuksessa aloitti toimintansa vuonna 1929 perustettu Nurmijärven yhteiskoulu. Rakennus purettiin vuonna 1981

543 AHJOLA

Ahjola, itäjulkisivu, sisäänkäymnit

Länsijulkisivu

Eteläpääty

2.krs Sali

Pohjoispääty

Osoite Nahkurintie 6, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava sr-1.

Kaavatilanne YL/s sr-1 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1921
Suunnittelija Rakennusmestari Heikki Siikonen
Tyyllilaji Jugend
Alkup. käyttö Tehdasrakennus
Nyk. käyttö Nuorisotoimi, juhlatalo
Kerrosluvu 2
Perusta Rapattu
Runko Tiili
Kattomuoto Säteri, nyk. mansardi
Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus Rapattu
Ulkovärit Keltainen, katto musta
Ikkunat Pieniruutuiset, uusittu

Sailyneisyys Julkisivut säilyneet pääosin seurataloksi muutoksen jälkeisessä asussa. Länsijulkisivulta purettu vanha puinen porrastorni, lisätty hissitorni ja porras 2010-l. Ikkunat uusittu, vain lunetti-ikkunat säilyneet. Sisätiloista Sali 1920-luvun asussa, värit uusidistetty 2010-luvun peruskorjauksessa.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, suunnittelija, ikä, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Kaksikerroksinen, sementtitiilestä rakennettu, rakennusmestari Heikki Siikosen jugendia edustava Ahjolan talo Puontilan mäellä on värikkään historian omaava, kulttuurisesti keskeinen rakennus. Ahjola oli alkujaan suunniteltu 1920-luvun alussa Nahkateollisuusosakeyhtiön tehdasrakennukseksi nahkuri Kustaa Mäen entisen verstaan paikalle. Se muutettiin vuoden 1922 jälkeen seurataloksi edelleen Heikki Siikosen suunnitelmien pohjalta. Tyyliltään jugendia edustavan rakennuksen julkisivut ovat pääosin säilyneet. Ikkunat ovat ulkopuolteillaan alkuperäisen jaotuksen omaiset, mutta puu-alumiini-ikkunoiksi uusitut. Sisätiloista porrastornit, sekä toinen ja kolmas parvikerros ovat pääosin säilyneet sellaisena kuin nurmijärveläiset ovat ne oppineet tuntemaan. Entinen seuraintalon sali lämpiöineen ja parvikaiviloineen on ovat arvokkaimpia sisätiloja. Paneloinnit, parven kaiteet sekä salin katon jäsennointi ovat säilyneet. Lisäksi rakennuksessa on säilynyt paljon 1920-luvulle ominaisia peiliovia.

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

Kiinteä sisustus on arkkitehtonisia arvoja omaava. Vuoden 2013 peruskorjauksessa salin väritys pyrittiin palauttamaan 1920-lukulaiseen, seurantaloksi muuttamisen aikaiseen asuun. Vuoden 2013 suunnitelmista vastasi POOK arkkitehtitoimisto.

Nurmijärven nahkatehtaan piirustukset ovat Heikki Siikosen (1890-1973) arkistossa Museovirastossa luetteloidut järjestysnumeronsa mukaisesti vuoteen 1921, mutta ne ovat päiväämättömiä. Vuonna 1890 syntynyt Siikonen opiskeli rakennusmestariksi Tampereen teollisuuskoulun huoneenrakennusosastolla. Hän oli tuottelias rakennusmestari, joka tuli tunnetuksi maalarirakennusten suunnittelijana. Hän laati tyyppiirustuksia Pienviljelijäin keskusliitolle sekä Osuuspankkien keskusrahastolle. Siikonen laati myös vuonna 1926 ensimmäiset työväentalojen tyyppiirustukset. Näitä suunnitelmia soveltaen rakennettiin useita työväentaloja. Ahjolan lisäksi hän suunnitteli Nurmijärvelle ainakin Södergårdin päärakennuksen Nummenpään kylässä. Hyvinkäälle, kotipitäjäänsä, Siikosen suunnitelmia toteutettiin n. 300 kpl. Siikosen arkkitehtuuria on pidetty myös esteettisessä mielessä laadukkana, vaikka siitä katsottiinkin puuttuvan ”akateemisen arkkitehtuurin, pohjoismaisen klassismin tai funktionalismin päätöiden vapautuneisuus ja loistokkuus”.

Alkuperäinen, vuodelle 1921 päivätyn suunnitelman mukainen rakennus oli arkkitehtuuriltaan jugendia. Katto oli alkujaan erikoinen säteriratkaistu. Säterikattoratkaisuun kuuluvien kattoikkunoiden etuna Siikonen oli pitänyt ”basilikaalista ylävaloa”. Se lisäsi hänen mukaansa monipuolista käyttöä sekä loi ”valoa, ilmaa ja puhtautta”. Nahkatehtaan pääjulkisivu muodostui symmetriseksi sommitelmaksi keskellä sijaitsevan pannuhuoneen ja siihen liittyvän suuren savupiipun ja molempien reunojen halkaistun kuusikulmion muotoisten porrastornien väliin. Ikkunat olivat pieniruutuiset. Porrastorneissa oli kolmannessa ullakkokerroksessa lunetti-ikkunat ja niiden katto oli aumattu. Rakennus oli vanhojen valokuvien perusteella aluksi rappaamaton.

Rakennus oli kooltaan 30m x 13 m suorakaide. Se oli kaksikerroksinen, keskipilaririvin jakama kaksilaivainen basilika. Pilareita oli kuusi kappaletta ja ne oli sijoitettu pituus suunnassa 4,20m ja etäisyydelle toisistaan. Molemmissa kerroksissa oli miltei identtinen, koko rakennuksen kattava tehdassali. Kulkusalien välillä tapahtui molemmissa päädyissä sijaitsevien porrastornien välityksellä. Lisäksi keskellä rakennuksen takaseinällä oli suunnitelmassa varaus nostohissille. Yläkerrasta oli pesuhuone ja kaksi wc:tä. Pannuhuone sijaitsi ensimmäisessä kerroksessa keskellä pääjulkisivua.

Tehdasrakennus ei kauaa ehtinyt olla käytössä, sillä jo vuonna 1922 nahkateollisuusosakeyhtiö ajautui vararikkaan. Tästä pesästä sen osti eri seurojen muodostama osakeyhtiö, joka kunnostutti talon Heikki Siikosen uusien suunnitelmien mukaan seurakäyttöön sopivaksi. Ulkoarkkitehtuurissa suurin toteutettu muutos oli säterikatton ja siihen kuuluvien kattoikkunoiden poistaminen ja tasaaminen. Siikonen esitti myös julkisivuihin muutoksia, joilla rakennus olisi paremmin näyttänyt seurantalolta. Näitä klassistisia aiheita omaavia yksityiskohtia ei toteutettu.

Rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin kaksi työpajaa puutyöpaja ja rautatyöpaja, maalaamo, luentosali sekä pieni konttori. Keittiön ja toisen kerroksen välistä liikennettä varten suunnitelmaan varattiin uusi porrastorni takajulkisivulle, keittiön ja yläpuolisen vaatesäiliön välille. Seuratoiminnassa tarvittava juhlasali sijoitettiin toiseen kerrokseen. Pohjasuunnitelmassa kerros jaettiin kolmeen osaan. Läntisestä porrastornista päästiin eteishalliin, jonka perällä oli vaatesäiliö. Eteishalli sijaitsi keskellä rakennusta, joten toinen kerros rakentui symmetrisen aksiaalisen sommitelman varaan, päätepiiteenä oli näyttämön (purettu) keskiaksiaalisena. Eteishallin ja salin välillä oli neljä ovea. Salissa oli varaus yhdelletoista penkkiriville, ja aikalaislehtiartikkelissa vuonna 1929 mainitaan, että istumapaikkoja salissa on 140, parvi mukaan lukien yli 200. Salin takaosan yläpuolella

oli parvi. Parvikerroksessa sijaitsi ravintola keittiöineen. Ravintolasta oli pääsy salin parvelle.

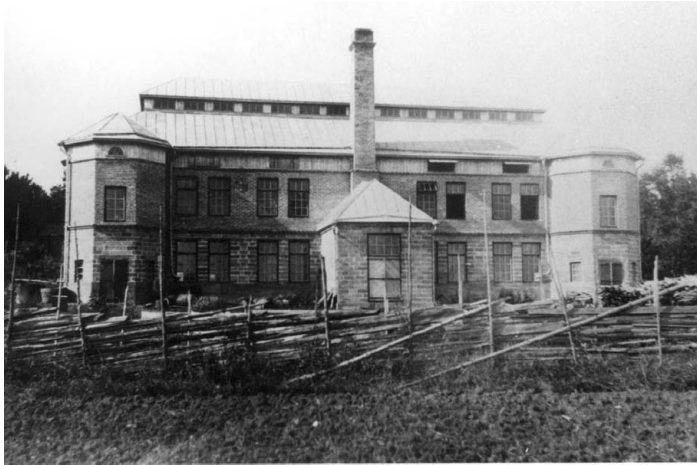
Salin sisustus edusti Siikosen suunnitelmissa jugendin ja klassismin taitekohtaa. Seinissä oli kasettikuviointi. Naulakon geometrinen ornamentti oli klassistinen. Salin puolella parvea kannattelivat tyyllitellyt moniosaiset klassisiakin aiheita sisältävät pylväät. Siikonen suunnitteli myös salin penkit sekä irtokalusteita. Sali mainittiin Uusimaa-lehdessä 19/11 1929 muotojen ja värityksen puolesta ”kansalliseksi”. Sitä mitä värejä salissa itse asiassa oli käytetty, ei missään kerrota. Seuratoloa koskevassa julkisivupiirustuksessa näkyi punaista, valkoista ja sinistä, joten voisi olettaa että värimaailma noudatteli salissakin samaa 1920-luvun klassistista palettia, mutta varmuutta asiasta ei ole. Väreistä kerrottiin: ”Värit seinissä ja katossa puhumattakaan sellaisesta hienoudesta kuin näyttämön esiripusta aivan kilpaa tarjosivat sisästä astujalle loistoaan, iloista ja helisevää, olematta silti sitä, mitä sanotaan mustalaisen koreudeksi.” (Riihimäen Sanomat 20/11 1929 no 270)

Ahjola hallinnut osakeyhtiö joutui pakkohuutokauppaamaan rakennuksen 1937. Erinäisten vaiheiden jälkeen se siirtyi sotien aikana Suojeluskunnalle ja tämän lakkauttamisen jälkeen Maataloustuottajien yhdistykselle. Osaa rakennuksesta oli käyttänyt sota-aikana puolustusvoimat. Talossa toimi mm. Suomen huollon ylläpitämä siirtoväen sairaala. 1950-luvulla Ahjola oli korjauksen tarpeessa. Suunnitelmat laati Olavi Ketonen. Maalaustyöt suoritti maalarimestari Keijo Roth taiteilija Viljo Teräksen laatiman värisuunnitelman mukaisesti. Salia käytettiin moniin tarkoituksiin 1950-luvulla: elokuvateatterina, koulun ja urheiluseurojen liikuntasalina. Ahjola toimi myös juhlien ja iltamien tapahtumapaikkana. Rakennuksen seuraavat korjaukset koskivat keskuslämmitystä ja maalausta vuosina 1959-60.

Viimeisin käyttöä koskeva vaihe koitti, kun Ahjola vuonna 1985 myytiin Nurmijärven kunnalle. Kunta remontoi Ahjolan pian ostamisen jälkeen. Suurimmat muutokset tehtiin pohjakerroksessa. Entinen kokoussali muuttui toimintasaliksi, kerhuhuoneista tuli toimistotiloja sekä kahvio. Alakerta palvelee koululaisten ja nuorten iltapäiväkerho- ja nuorisotilana. Julkisivuissa, portaikoissa sekä kolmannen kerroksen kahvilassa ei tehty juurikaan muutoksia. Vuonna 2013 rakennusta kunnostettiin samoihin käyttötarkoituksiin uudelleen. Ensimmäisessä kerroksessa tehtiin joitain tilamuutoksia. Toisen kerroksen juhlatilat säilytettiin vanhassa asussaan, mutta aiempi, ilmeisesti vuodelta 1952 peräisin oleva värityksen muutettiin 1920-luvun seurantaloon väritystä vastaavaksi sinivalkoiseksi. Näyttämön korokeosa oli jo vuonna 2007 silloisen inventoinnin perusteella purettu. Ovet näyttävät alkuperäisiltä peiliovilta. Naulakkotilat ovat kokeneet suurimmat muutokset. Peräosaan on rakennettu uudet wc/pesuhuoneet, jotka on uusittu 2000-luvulla. Parvikerroksen ravintolatila on säilynyt muutoksitta, lukuunottamatta väritystä koskevia muutoksia.

Vuoden 2013 Peruskorjauksen yhteydessä puinen porrastorni rakennuksen taka- eli länsijulkisivulta purettiin ja tilalle rakennettiin uusi porrastorni. Inventoinnin perusteella ikkunat on jo ennen vuotta 2007 uusittu ulkoiset jakopuitteet omaaviksi uusiksi ikkunoiksi, lukuun ottamatta porraskäytävien lunetti-ikkunoita.

Heikki Siikosen arkisto, museovirasto. Nurmijärven museon arkisto. Rakennusvalvonnan arkisto, Nurmijärven kunta. Lupa 2013-449, myönnetty 2.8.2013 § 169, suunn. Arkkitehti Pentti Raisk/POOK Arkkitehtitoimisto Oy.

Nahkatehdas 1920-l. NMA

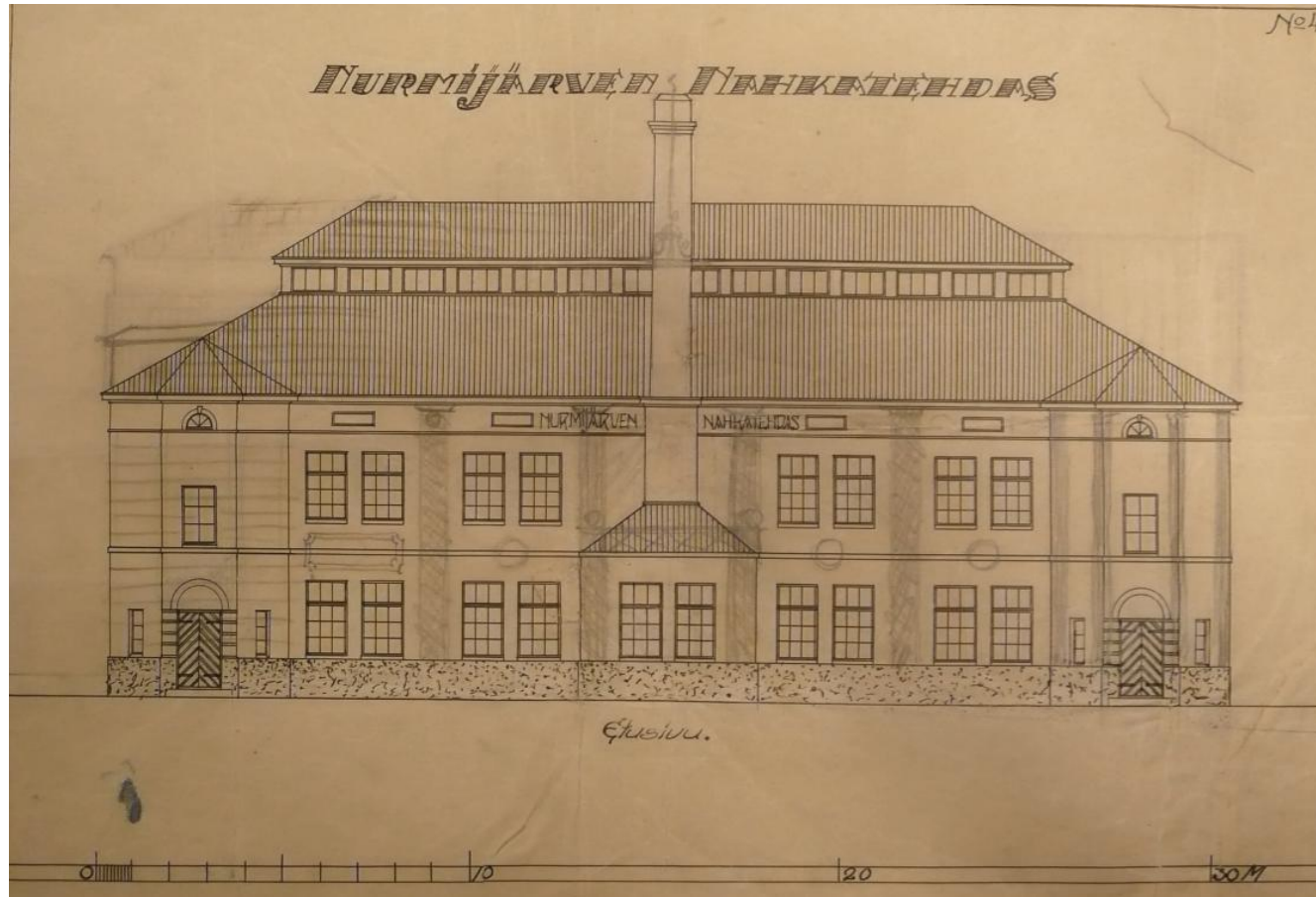

Nahkatehdas 1920-l. NMA

Alla 1920-l kylämaisema Nurmijärven kirkonkylässä Einolasta Toreenin suuntaan. Näkymää Kirkonkylästä, vasemmalla nahkatehdas (myöh. Seurantalo "Ahjola"). NMA

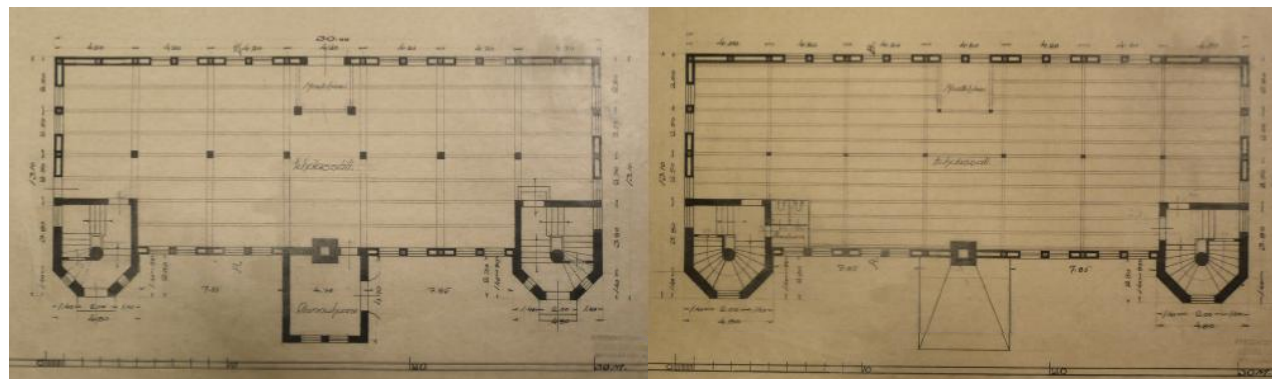

Nurmijärven nahkatehdas. Rakennusmestari Heikki Siikonen, n.1910-l. MVA.

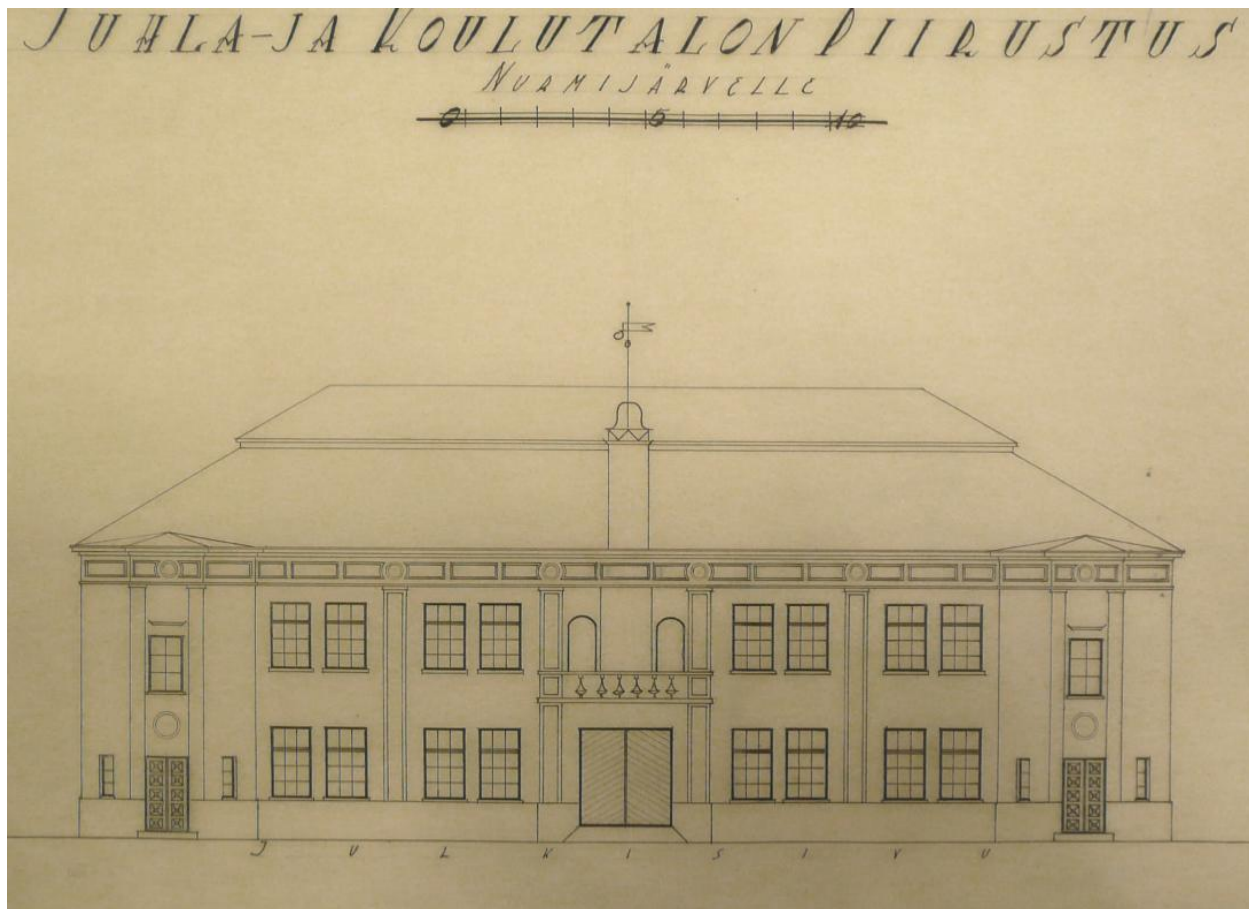
Ensimmäinen kerros

Toinen kerros

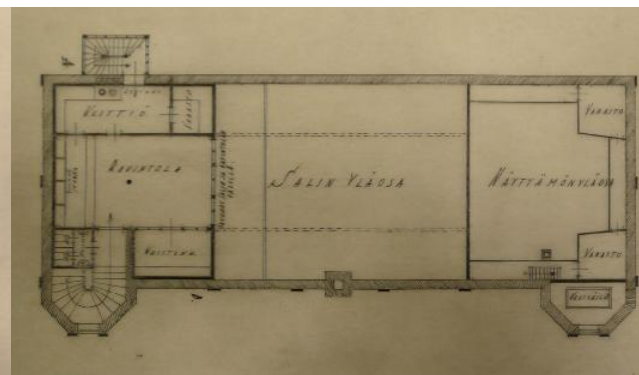
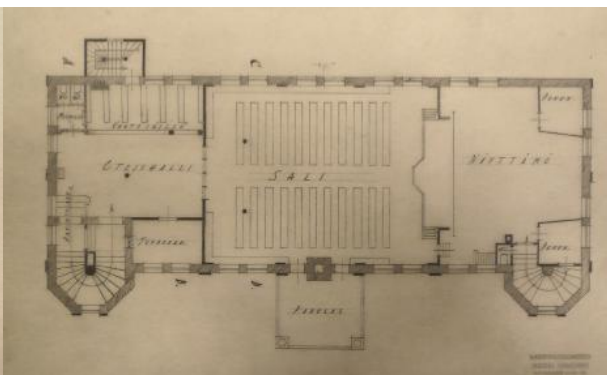
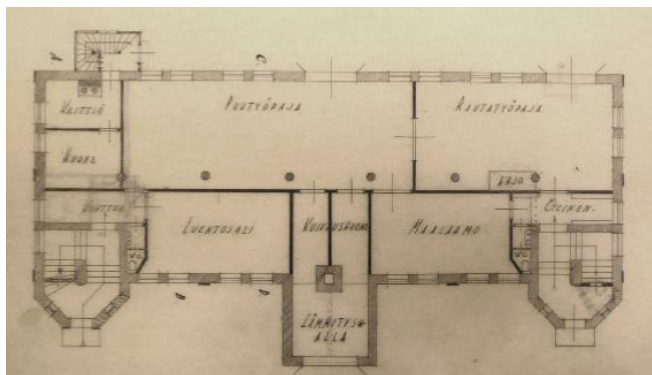
Juhla- ja koulutalo (Ahjola). Rakennusmestari Heikki Siikonen, n.1920-30-I MVA.

Ensimmäinen kerros

Toinen kerros

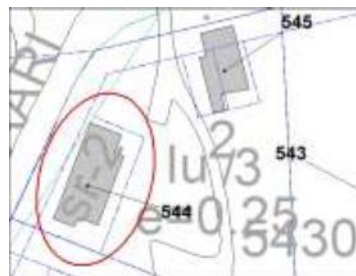
juhlasalin parvikerros

544 KAUNISTO

Paarakennus koillisesta

Osoite Puontilankaari 2, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava sr-2.

Kaavatilanne AO9 sr-2 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1900-I
Suunnittelija -
Tyyllilaji 1950-luvun funktionalismi

Itäjulkisivu

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluvu 1 1/2
Perusta Rapattu
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, vaakapontti
Ulkovärit Julkisivut valkoinen, katto punainen
Ikkunat Pystyjakoiset, 1950-luku

Sailyneisyys Alkuperäinen rakennus rakennettu ennen 1926. Tämän jälkeen kunnostettu ja laajennettu useaan otteeseen, rakennusajankohdan tyyppi näkyvissä. Yksityiskohdissaan 1950-lukulainen, myös myöhäisempiä muutoksia.

Peruste h,y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

Kerroksinen, satulakattoinen asuinrakennus pihapiireineen on osa historiallista Puontilanmäen Ahjolaan ja nahkatehtaaseen liittyvää kokonaisuutta. Näkyy Puontilankaaren maisemaan. Rakennuksen perushahmo 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä, yksityiskohdat 1950-luvulta. Rakennuksessa poikkipääty, ja parveke. Useassa vaiheessa rakentunut, kerroksinen asuinrakennus on säilyttänyt viimeisimpien korjaustensa aikaisen, laadukkaasti toteutetun 1950-lukulaisen asunsa ja muodostaa yhdessä pihapiiriin kuuluvan, myös 1950-luvulla korjatun ja laajennetun saunarakennuksen kanssa vuosikymmentä hyvin edustavan maalaismaisen pientalokokonaisuuden.

Nykyisen omistajan isoäiti muutti rakennukseen 1926. Tällöin talo oli olemassa, samoin sauna. Rakennuksen omistajat olivat Nahkatehtaan osakkaita. Ensimmäisissä kuvissa rakennus edustaa 1900-luvun alkuvuosikymmenien 1 1/2-kerroksista tyyppiä, jossa ullakkokerroksessa on kaksi

Pohjoispääty

ikkunat, julkisivu

Länsipääty ja kuisti

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

kattolyhtykkunaa. Kaikki näkyvät ikkunat ovat T-jakoista tyyppiä. Päädyssä on lapekattoinen kuisti, jossa pystyjakoiset ikkunat. Myös tontilla sijaitseva pieni satulakattoinen sauna näkyy kuvassa.

Päärakennusta laajennettiin ja muutettiin useassa vaiheessa. 1930-luvun kuvissa näkyy rakennus, jossa ikkunoita on suurennettu on T-tyypin suurehkoiksi salin ikkunoiksi yläjaolla. Ahjolan suunnasta talolle johtaa suora kulkutie.

Seuraavassa vaiheessa 1930-luvun loppupuolella taloon rakennettiin sisääntulokuistin rinnalle avokuisti-parveke-yhdistelmä. Rakennuksen samoin kuin saunan ikkunat tuhoutuivat sotien aikana pommituksissa. Nykyiset ikkunat ovat 1940-50-luvun jälleenrakennuskauden pystyjakoista tyyppiä.

Sauna kunnostettiin 1950-luvulla talon tyttären ja tämän perheen asuinrakennukseksi. Samalla päärakennuksessa tehtiin joitain muutostöitä, uusi sauna rakennettiin talon alle kellarin. Saunan remontti valmistui 1956 ja talon ilmeisesti 1957, mistä RHR:n ilmoittama rakennusvuosi. Tuolloin myös avokuisti vuorattiin ja varustettiin pystyjakoisilla ikkunoilla.

Päärakennuksen ja saunan nykyasu on yksityiskohdiltaan 1950-lukulainen. Ikkunat ovat pystyjakoiset ja vuoraus vaakapaneelia.

Nurmijärven museon arkisto, vuoden 2007 omistajan perhearkisto

545 KAUNISTO, ent. sauna

Päärakennus koillisesta

Länsipäätty ja kuisti

Osoite Puontilankaari 2, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AO9 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1900-I
Suunnittelija -
Tyyllilaji 1950-luvun funktionalismi

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Sauna
Kerrosluke 1 1/2
Perusta Rapattu
Runko Puu
Kattomuoto Satulakatto
Kätemateriaali Tiili, savitiili
Vuoraus Puu, vaakapontti
Ulkovärit Beige, ruskea
Ikkunat Pystyjako

Säilyneisyys Nykyinen ulkoasu 1950-lukulainen.

Peruste h,y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, lähiympäristö

Suorakaiteenmuotoinen, satulakattoinen entinen saunarakennus, jonka alkuperäinen rakentamisajankohta ei ole tiedossa. Sauna kunnostettiin 1950-luvulla talon tyttären ja tämän perheen asuinrakennukseksi. Tuolloin siihen rakennettiin ilmeisesti päätyyn avokuisti. Saunan remontti valmistui 1956. Saunarakennus edustaa yhdessä Kauniston päärakennuksen kanssa onnistunutta ja laadukasta 1950-luvun maalaismaista pientalokokonaisuutta.

Päärakennuksen ja saunan nykyasu on yksityiskohtiltaan 1950-lukulainen. Ikkunat ovat pystyjakoiset ja vuoraus vaakapaneelia.

Nurmijärven museon arkisto, Nykyisen omistajan perhearkisto

546 HAAVISTO

Päätyulkisivu itään Puontilankaarelle

Länsipäätty

Pohjoinen, kuisti v. 2007

Ikkuna

Osoite	Punamullantie 17, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AR Kaava 1990-I
Sis. alueeseen	B Puontilanmäki
Valm. vuosi	1900-I
Suunnittelija	-
Tyylilaji	Perinteinen/klassismi
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Asuinrakennus
Kerrosluvu	1 1/2
Perusta	Luonnonkivi, harkko
Runko	Hirsi
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Puu, peiterima
Ulkovärit	Punamulta, katto punainen
Ikkunat	T-jako, kunnostettu, palautettu

Sailyneisyys Ulkovuoraus on uusittu 2001, vanhan mallin mukaisesti peiterimalaudoitukseksi. Myös ikkunat on osin kunnostettu vanhan mallin mukaan, osin palautettu 1950-luvulla vaihdetuista kaksijakoisista ikkunoista takaisin T-jakoisiksi. Ulko-ovi on palautettu alkuperäiselle paikalleen ja uusittu, vanhan tyyliin

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, ikä, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Nahkuri Kustaa Mäen entinen asuinrakennus pihapiireineen on historiallisesti merkityksellinen osa Puontilanmäen Ahjolaan ja nahkatehtaaseen liittyvää kokonaisuutta. Korkean sijaintinsa vuoksi näkyy Puontilankaaren maisemaan.

Rakennusvuosi talon rungosta löytyneen merkinnän mukaan 1904. Suorakaiteen muotoinen satulakattoinen rakennus, jossa on T-jakoiset ikkunat. Sisäänkäyntikuisti pohjoissivulla. Sisäänkäyntikuisti on kunnostettu huonokuntoisesta alkuperäisestä ja samalla eristetty lämpimäksi tilaksi. Kuistin ikkunat ovat uudet, 2000-luvulla nykyisten omistajien itsensä puusepäntyönä tekemät ja niiden malli on otettu Puontilan pappilasta. Ulkovuoraus on uusittu 2001, vanhan mallin mukaisesti peiterimalaudoitukseksi. Myös ikkunat ja syöksytorvet kunnostettu vanhan mallin mukaan. Ulko-ovi on

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

palautettu alkuperäiselle paikalleen ja uusittu, vanhan tyyliin Simo Humaljoen suunnitteleman mallin mukaiseksi.

Nahkuri Kustaa Mäki aluksi vuokrasi vuonna 1889, myöhemmin osti vuonna 1912 talonsa maat Einolan talolta. Einolan talon maille oli nykyisen Punamullantien varteen Puontilan mäen I. Parkkimäen etelärinteeseen syntynyt muutakin asutusta. Parkkimäki oli saanut nimensä nahkojen parkitsemiseen käytetyn pajun kuoren keruupaikasta. 1800-luvulla aiemmin itse suoritettun työn tekijöiksi syntyi uusi ammattikunta, nahkurit. Kustaa Mäki, tämän talon rakentaja, oli näistä 1800-luvun lopussa käytetyin.

Mäki rakensi 1886 nykyisen Ahjolan paikalle nahkurinverstaansa. Verstaas menestyi hyvin. Kustaa Mäen kuoltua ja kuolinpesän jäämistön tultua myytiin 1917 maanviljelijöiden yhteenliittymä osti nahkurinverstaan tarvikkeet aikeinaan yhteisen nahkurinverstaan perustaminen. Tätä vartenperustettiin Nurmijärven Maanviljelijöiden Nahkateollisuusosakeyhtiö, joka Mäen entisen verstaan paikalle rakennutti

Nurmijärven museon arkisto, Nurmijärven pitäjän historia, Simo ja Mervi Humaljoen arkisto

547 RIIHIPIHA

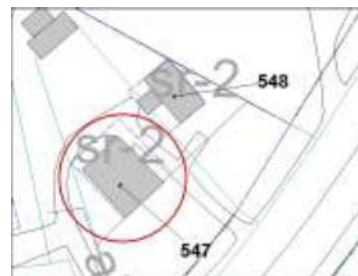
Eteläpuolelta nähtynä Punamullantielta

Talo pohjoisesta, uusi kuisti

Uusi kuisti pohjoispuolella

Etelästä Punamullantielta

Osoite Punamullantie, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava sr-2.

Kaavatilanne AO1/s sr-2 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1920
Suunnittelija
Tyyli-laji Jugend

Punamullantielta v. 2007

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerros-luku 1 1/2
Perusta Betoni, lautamuotti
Runko Puu
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti, saumattu, jalkarännit
Vuoraus Puu, pysytilausta
Ulko-värit Keltainen, valkoinen
Ikkunat Puiset jugend-ikkunat, kulmaraudoin tuetut.

Säilyneisyys RHR 1920, ajoitus epävarma, tod. näk 1920-30-l. Säilynyt rakennusajankohdalleen ominaisena, mäen puolelle rakennettu uudempi kuisti. Ikkunat kulmaraudoin tuetut ja aikakaudelleen ominaiset.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Vuosisadan alun yksikertaista jugendhuvilatyyppiä harmonisesti edustava asuinrakennus pihapiireineen on historiallisesti tärkeä osa Puontilanmäen kokonaisuutta. Sijaitsee näkyvällä paikalla osana Punamullantien, historiallisen ja maakunnallisesti arvokkaan Tuusula-Vihti maatien tiemaisemaa. Talo on säilyttänyt sotia edeltävän kaudelle ominaisen pienen huvilatyyppisen rakennuksen tyyli-piirteensä.

Talon on rakennuttanut Emil Lönnrot. Kirkonkylässä on muitakin hänen rakennuksiaan. Rakennus muistetaan Puontilassa Koskelan talona, jossa asui Arvo ja Hilma Koskelan perhe. Hilma Koskela oli Einolan talon emännän sisar. Yksityiskohdat edustavat tyyli-piirteiltään jugendia. Rakennus on ristipäätäinen, jyrkkökattoinen, noppamainen huvilatyyppinen asuinrakennus. Sokkeli on korkea ja tehty lautamuottiin valetusta betonista, mikä kertoo, että rakennus . Ulkuvuoraus on

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

peiterimalaudoitusta. Julkisivuja jäsentää koristeleikkauslinja ullakkokerroksen ja ensimmäisen kerroksen välissä sekä lista ensimmäisen kerroksen ikkunoiden alla. Ikkunat ovat jugend-tyyppiä, samaa tyyliä edustavat kaariaiheet katonharjan tuntumassa. Ikkunat on vahvistettu kulmaraudoin ja vaikuttavat alkuperäisiltä tai alkuperäisen mallin mukaisilta puuikkunoilta. Mäen puolelle rakennettu ulotetun katonlapeen alle on sijoitettu uusi sisääntulokuisti.

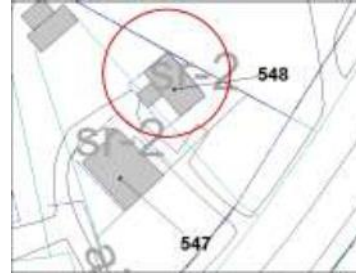
Tontti on puutahrainen ja sillä sijaitsee yksi piharakennus.

Nurmijärven museo, Kuninkaankartasto, Senaatinkartasto

548 EINOLAN ENTINEN AITTA

Rakennus talvella 2007

Osoite Punamullantie 19a, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava sr-2.

Kaavatilanne AO1/s sr-2 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1950-I, ei tiedossa, asunnoksi 1950-I
Suunnittelija
Tyyllilaji Perinteinen, 1950-I

Alkup. käyttö Aitta
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluvu 1
Perusta Luonnonkivi ja osin betoni
Runko Puu
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Valkoinen/vaaleanharmaa
Ikkunat Pystyjakoiset, kulmaraudat

Rakennus Veteraanipuistosta

Sailyneisyys Alkujaan ilmeisesti aitaksi rakennettu talo joka kunnostettu asuinkäyttöön viimeistään 1950-luvulla. Mittakaava ja ulkoasu säilynyt kunnostusajankohdalle ominaisena.

Peruste h,y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Näkyvällä paikalla osana Punamullantien, historiallisen ja maakunnallisesti arvokkaan Tuusula-Vihti maatien tiemaisemaa ja Puontilanmäen historiallista kokonaisuutta sijaitseva perinteisen mittakaavansa säilyttänyt rakennus. Einolan taloon kuulunut entinen aitta on kunnostettu asuinkäyttöön viimeistään 1950-luvulla, jolloin siinä asui ompelija Hanna Hedman. Kunnostuksen jälkeen 1950-lukua edustavan rakennuksen mittakaava, yksityiskohdat ja ulkoasu perinteiseen ympäristöön sopivia. Einolan päärakennus sijaitsi Punamullantien vastakkaisella puolella, Yli-Mattilan naapurissa.

Pitkänomainen, kapeahko, suorakaiteen muotoinen satulakattoinen rakennus, joka sijaitsee näkyvällä paikalla puiston laidalla Punamullantien maisemassa. Peiterimalauditus, pystyjakoiset ikkunat.

Einolan talo, johon tämä asuinrakennukseksi kunnostettu aitta ilmeisesti alkujaan kuului, sijaitsi

Kaakkoispääty

Länsisivu pihalta

Pohjoispääty

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

Punamullantien toisella puolella. Einola puolestaan on kirkonkylän alkutaloja. Muistitiedon mukaan monet Puontilanmäen Punamullantien varrella olevat rakennukset ovat alkujaan olleet Einolaan tavalla tai toisella liittyneitä.

Nurmijärven museo, Nurmijärven pitäjän historia I

549 RIIHIKOPPELI

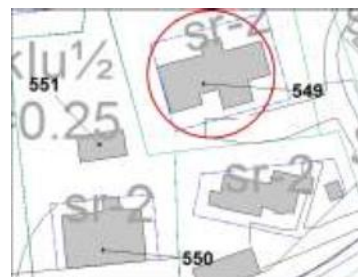
Eteläjulkisivu

Kuisti ja eteläjulkisivun itäosaa

Länsipääty

Itäpääty

Pohjoissivu

Osoite	Punamullantie 21, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	Asemakaava /s.
Kaavatilanne	AO1/s Kaava 2010-I
Sis. alueeseen	B Puontilanmäki
Valm. vuosi	1920, ei tiedossa, 1800-1900-l
Suunnittelija	
Tyylilaji	Perinteinen, kerroksinen
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Asuinrakennus
Kerrosluvu	1
Perusta	Rapattu, betoni
Runko	Puu
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Bitumi
Vuoraus	Puu, peiterima
Ulkovärit	Valkoinen, ruskea, katto musta
Ikkunat	Länsipääty uudet T-malli, alumiini, kuisti uu

Sailyisyys Rakennus on kerroksisella tavalla säilyttänyt perinteisen tyyppinsä ja mittakaavansa. Vanha kuisti korvattiin vuonna 1964 2,5m leveämmällä. Vuonna 1993 peruskorjaus, laajennus 5,42m länsipäätyä jatkamalla. Länsipäädyn ja kuistin ikkunat uutta tyyppiä, puu-alumiini-ikkunoita. Itäpäädyn ikkunat vanhaa jugend-tyyppiä.

Peruste h,y

Peruste, tark. ikä, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Yksikerroksinen, satulakattoinen asuinrakennus pihapiireineen on osa Puontilanmäen historiallista kokonaisuutta. Sijaitsee ainakin 1770-luvulta asutulla paikalla. Sijaitsee näkyvällä paikalla osana Punamullantien, historiallisen ja maakunnallisesti arvokkaan Tuusula-Vihti maatien tiemaisemaa. Paikalla asutusta ainakin 1700-luvun lopulta. Rakennus on säilyttänyt perinteisen pienen asuinrakennuksen tyyppinsä ja mittakaavansa, vaikka sitä onkin laajennettu useaan otteeseen.

Tämä asuinrakennus on ollut kunnankätilö Matilda Kielomaan talo 1920-luvulla. Paikalla sijainnut asutusta jo ainakin Kuninkaan Kartaston laatimisesta alkaen 1770-luvulla. Senaatinkartastossa 1870 täysin samalle paikalle merkitty asuinrakennus. Sijaitsee lehtipuisessa rinteessä Einolan talon muonamiehen mökin takana, Riihipihan päärakennuksen takana.

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

Päärakennus on suorakaiteen muotoinen, satulakattoinen, useammassa vaiheessa rakentunut asuinrakennus. Siinä on useampia laajennusosia. Rakennuksen eteläjulkisivulla kuistin muodostama uudempi tai uusittu poikkipääty. Pohjoissivulla jatkettujen katonlappeiden alla on rakennuksen ulokkeita, ilmeisesti myöhempiä laajennusosia. Julkisivut on vuorattu peiterimalaudoin, nurkkia ja ikkunoita korostetaan vuorilaudoin. Jugend-tyypin T-ikkunat itäpäädyssä. Länsipäädyssä uudet T-malliset ikkunat. Kuistin ikkunoissa uusi ulkoinen, uusvanha ikkunaristikko. Näkyvä perustus maalattua betonia.

Korkeammalla rinteessä hirsinen piharakennus.

Nurmijärven museo, Kuninkaankartasto, Senaatinkartasto. Nurmijärven rakennusvalvonnan arkisto, luvat myönnetty 2.5.1964, suunn. M. Ketonen ja 23.06.1999, suunn. Rkm Jaana Suomalainen

550 VAAHTERAMÄKI

Eteläjulkisivu

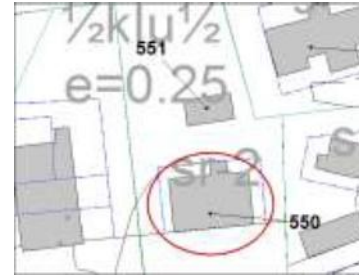
Pohjoisjulkisivu

Pohjoisjulkisivu v.2007

Eteläjulkisivu Punamullantielta

Länsipääty

Osoite	Punamullantie23, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	Asemakaava /s sr-1.
Kaavatilanne	AO1/s sr-2 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen	B Puontilanmäki
Valm. vuosi	1920, ei tiedossa, 1920-l tai aiemmin.
Suunnittelija	
Tyylilaji	Perinteinen, osin uudistettu
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Asuinrakennus
Kerrosluvu	1
Perusta	Rapattu, betoni
Runko	Puu
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Puu, pystyi-vaaka-pystypontti
Ulkovärit	Keltainen, vuorilaudat valkoinen, katto mus
Ikkunat	T-ikkuna, perinteinen, uusia mm. kuisti

Sailyneisyys Päärakennus on ulkoasultaan yleispiirteiltään perinteinen, mutta yksityiskohdissa uusia piirteitä. Lisäeristetty. Länsipäätyä on jatkettu 2,35mvuonna 1993. Ullakon päätyparveke lämpimäksi tilaksi 1996, 2. krs päätyseinää uudet ikkunat. Kuistin ikkunat uusittu, myös säilyneitä ulosaukeavia puuikkunoita. Miljöö pääosin säilynyt.

Peruste h,y

Peruste, tark. ikä, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Historiallisesti tärkeä yksikerroksinen, satulakattoinen asuinrakennus pihapiireineen Puontilanmäen kokonaisuudessa, ainakin 1770-luvulta asutussa osassa. Sijaitsee näkyvällä paikalla Punamullantien, historiallisen ja maakunnallisesti arvokkaan Tuusula-Vihti maatien maisemaa. Puontilan kappalaisen pappilan naapurina, Reinikkalaa ja Yli-Mattilaa vastapäätä osa historiallisten tilakeskusten kokonaisuutta. Paikalla asutusta ainakin 1700-luvun lopulta.

Entinen Reinikkalan talon etumiehenä olleen Hugo Hjerpin talo. Samalla paikalla sijaitti karttaan merkitty asuinrakennus 1870 Senaatinkartastossa. Päärakennus pitkänomainen ja suorakaiteen muotoinen. Kuisti ja poikkipääty pitkällä sivuilla. Itäpäässä luonnonkivinen perustus, länsipäätyä jatkettu n. 1/4 verran ja tässä osassa betoniperustus. Rakennus on vuorattu listoituksen erottamalla

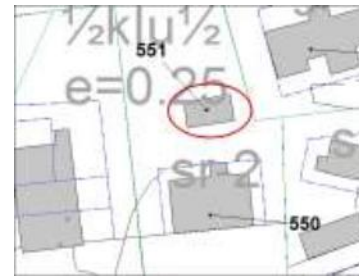
Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

pystyponkki - vaakapontti - pystyponkki jaolla. Rakennusta on lisäeristetty, vuoraus siten uudempaa perua. Ikkunat T-malliset, perinteiset, lukuun ottamatta laajennuksen kadunpuoleista osaa sekä pihan puolen kuitenkin ikkunoita.

Rakennuksen yläpuolella pohjoisessa sijaitsee navetta. Myöhemmin Hugo Hjerpin vävy, Yrjö Itäluoto, korjasi rakennuksessa autoja, kunnes rakensi oman autokorjaamorakennuksen viereiselle tontille (Kalliomäki 54340200040227) vuonna 1956. Pihalle on rakennettu myös uima-allas.

Nurmijärven museo, Nurmijärven museon kuva-arkisto, Kuninkaan kartasto. Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto, lupa 90-D-207 myönnetty 20.03.1990, valmistui 22.07.1993, suunn. Päivä Väisänen arkkite. yo ja lupa 96-218, myönnetty 1.7.1996.

551 VAAHTERAMÄEN NAVETTA

v. 2007

Osoite	Punamullantie23, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	Asemakaava /s.
Kaavatilanne	AO1/s Kaava 2010-I
Sis. alueeseen	B Puontilanmäki
Valm. vuosi	1900-I
Suunnittelija	
Tyylilaji	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Navetta
Kerrosluke	1
Perusta	Rapattu, betoni
Runko	Puu
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Puu, pystyi-vaaka-pystypontti
Ulkovärit	Keltainen, valkoiset vuorilaudat
Ikkunat	T-ikkuna, perinteinen, uusia mm. kuisti

Sailyneisyys

Peruste h,y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

Vaahteramäen päärakennuksen pohjoispuolella sijaitsee tiilinen, satulakattoinen navetta. Navetan länsipääty vuorattu pystylaudalla. Navetta toimi autokorjaamona, ennen kuin viereen rakennettiin varsinainen autokorjaamo.

Nurmijärven museo, Nurmijärven museon kuva-arkisto, Kuninkaan kartasto

552 PUONTILA

Puontilan pappila Punamullantieltä

Osoite Punamullantie 25, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava /s sr-2. (Ollut RKY 1993 kohde)

Kaavatilanne YK/s sr-1 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1600-l? 1800-l
Suunnittelija
Tyyllilaji Empire/klassismi

Pohjoisjulkisivu pihalta

Alkup. käyttö Kappalaisen pappila
Nyk. käyttö Asuinrakennus
Kerrosluvu 1
Perusta Luonnonkivi, lohkarie
Runko Hirsi
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Tiili, savitiili
Vuoraus Puu, peiterima
Ulkovärit Valkoinen, koristelivat vihreät
Ikkunat T-ikkunat

Sailyneisyys Pappilan osana oletetaan säilyneen 1600-luvulta peräisin oleva Suomen vanhin pappilarakennus. Ulkoasu säilynyt 1800-1900-luvun vaihteen asussa lukuunottamatta itäpäätyyn 1950-luvulla lisättyä märkätilasiipeä. Sisätilat osin säilyneitä. T-ikkunat säilyneet. Kuisti ja kuistin koristeelliset ikkunat säilyneet.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, rakennushistoriallinen merkitys, henkilöhistoriallinen merkitys, käyttötarkoitukseen liittyvä merkitys, ikä, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Puontilan entinen kappalaisen virkatalo kuului valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltuihin kohteisiin RKY 1993 inventoinnissa. Kohteeseen kuuluu vanhimmilta osiltaan mahdollisesti Suomen vanhin säilynyt, sittemmin 1880-luvulla uudistettu pappilarakennus pihapiireineen sekä jäljellä oleva puistomainen ympäristö jalo- ja muine puustoineen ja puutarhoineen. Pappila pihapiireineen muodostaa arvokkaan, suojeltavan, pääosin hyvin säilyneen kokonaisuuden maisemallisesti arvokkaan historiallisen tien ja kulttuurimaiseman laidalla.

Nurmijärven seurakunta mainitaan perustetuksi vuonna 1579. Kappalaisen virkatalo perustettiin 1696,

Itäpäädyän laajennus Punamullantieltä

Kuisti, uudet piiput

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

jolloin se erotettiin Mattilan tilasta. 1800-luvun alkupuolella Puontilan pappilasta tuli valtakunnan kehityksenkin kannalta kulttuurisesti merkittävä. Kappalaisen virkaan nimitettiin tuolloin Johan Fredrik Bergh (s. 1795). Pietistisistä herännäisyyttä ja Paavo Ruotsalaista kannattanutta Berghia pidetään "Suomen pyhäkoulun isänä". Hänen ansiotaan oli, että pitäjänkoulu saatiin perustetuksi Nurmijärvelle vuonna 1832. 1800-luvun lopussa metsänhoitaja Knut Mobergin piirtämässä kartassa näkyy päärakennus omalla paikallaan. Talousrakennukset sijoittuivat nykyiselle aukealle kesantomaalle. Tie pappilaan kulki kartassa suoraan nykyiseltä Punamullantieltä päärakennuksen itäpäädyn ohitse ja jatkui kohden pohjoista.

Päärakennus on rakentunut useammassa vaiheessa. Itse pappilarakennus on rakennettu kahdessa osassa. Itäinen pääty on vanhempi ja sen oletetaan sisältävän alkuperäisen, 1600-luvun lopulta periytyvän pappilarakennuksen. Mikäli tämä pitää paikkansa, kyseessä on Suomen vanhin säilynyt pappilarakennus. Rakennuksen vanhan osan sanotaan olleen rungoltaan kapeampi kuin uusi, Johan Fredrik Berghin aikana rakennettu läntinen laajennusosa. Liitoskohdassa olisi siten kaksi seinää. Ullakon rakennustapa mainitaan vanhahtavaksi, kattotuoleista on puuttunut mm. kitapuu. Alkuperäisen pappilan rakennuksen iän määrittäminen vaatisi edelleen tarkempia tutkimuksia.

Nykyisen ulkoasunsa Puontilan pappila on todennäköisesti saanut 1880-luvulla. Sitä on ilmeisesti korotettu 1900-luvun taitteessa. Rakennus on suorakaiteen muotoinen, pitkänomainen ja siinä on satulakatto. Ikkunat ovat T-mallia. Vuorauslaudat mainitaan käsinsahatuiksi, saumat peitetty peiterimoin. Ullakkoa erottaa sahalaiteinen koristelista. Kuisti sisäänkäynteineen sijaitsee rakennuksen pohjoissivulla. Kuistin ikkunat ovat koristeelliset, välipuitteet muodostavat salmiakkikuvioista ristikköä.

Rakennusta on korjattu useaan otteeseen. Ilmeisesti 1950-luvulla rakennettiin itäpäätyyn muuta rakennusta matalampi kylpyhuonelaajennus. Länsipäädyn ullakkohuone rakennettiin jatkosodan jälkeen siirtoväen asuttamistarpeisiin. Kattoa vahvistettiin ja kattotiilet vaihdettiin 1980-luvun lopulla tapahtuneiden korjausten yhteydessä. Vuonna 2004 lattia avattiin ja alapohja puhdistettiin. Tämän työn seurauksena julkisivussa verhouksen alalaitaa on jouduttu käsittelemään, samoin perustuksen ylälaita on levytetty. Rakennus on maalattu 2005. Pappilan piiput on uusittu vuonna 2015.

Pappila on säilyttänyt tämän viimeisimpien, yli sadan vuoden takaisten muutosten jälkeisen ilmeensä. Sisätilat vaikuttavat huonejaon suhteen pääosin säilyneiltä tai säilyneeksi palautettavissa olevilta. Myös yksityiskohtia, kuten ovia ja kakluuni, on säilynyt. Korjaustöiden yhteydessä säilyneisyys vaatii lisätutkimuksia. Perinteisten ja vanhojen osien tulee ulkoarkkitehtuurissa ja sisätiloissa säilyä.

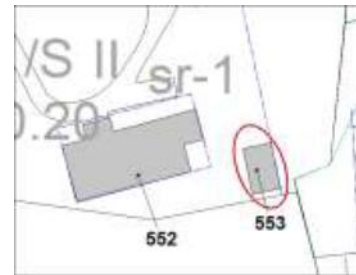
Pappilan itäpäädyn vieressä on vanha maakellari. Pihapiirissä on säilynyt myös sauna- ja asuinrakennus 1930-luvulta sekä vajarakennus. Puontilan pappilan puutarhassa on ollut perinteisiä pihapiirin kasveja pappiloille tyypilliseen tapaan, mutta nämä kaikki on siirretty siinä vaiheessa kun talo lakkasi toimimasta kappalaisen virkatalona.

Knut Moberg 1896: Nurmijärven kappalaisvirkatalon kartta Nurmijärven pitäjässä Uudenmaan lääniä. Lohkohakkausta varten järjestänyt Knut Moberg.

553 PUONTILAN MAAKELLARI

Maakellari päärakennuksen itäpuolella

Osoite Punamullantie 25, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava /s.

Kaavatilanne YK/s Kaava 2010-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1800-I
Suunnittelija
Tyyli-laji Perinteinen

Alkup. käyttö Maakellari
Nyk. käyttö Maakellari
Kerros-luku
Perusta Luonnonkivi, lohkare
Runko Puu
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali
Vuoraus
Ulkovärit Punamulta
Ikkunat

Sailyneisyys Pääosin säilynyt

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö

Pappilan itäpäädyn vieressä sijaitseva luonnonkivistä ladottu, satulakaton suoja vanha maakellari. Maakellari on säilynyt perinteinen talousrakennus, joka olennaisena osana on kuulunut tilakeskusten pihapiireihin. Puontilan pappilan pihapiiri muodostaa merkittävän kokonaisuuden Kirkonkylällä.

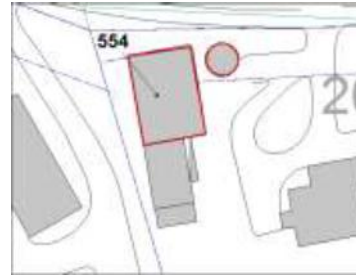
Knut Moberg 1896: Nurmijärven kappalaisvirkatalon kartta Nurmijärven pitäjässä Uudenmaan lääninä. Lohkohakkausta varten järjestänyt Knut Moberg.

554 YLI-MATTILAN TALOUSRAKENNUS

Näkymä Punamullantielle v.2007

Itäjäulkisivu

Osoite	Punamullantie 24-26, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AM Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	B Puontilanmäki
Valm. vuosi	1900-I
Suunnittelija	
Tyylilaji	1900-I: alun talousrakennus
Alkup. käyttö	Navetta
Nyk. käyttö	Talousrakennus
Kerrosluke	1 1/2
Perusta	Betoni
Runko	Hirsi
Kattomuoto	Mansardikatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Puu, peiterima
Ulkovärit	Punamulta
Ikkunat	Risti-ikkunat

Sailyneisyys Mansardikattoinen talousrakennus sekä pyöreä tiilinen siilo säilyneet osana Punamullantien maisemaa.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. omaleimainen, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Puontilan mäen juurella, etelärinteessä sijaitseva alkutalo. Nykyinen päärakennus tavanomaiseksi peruskorjattu, mutta Punamullantien, historiallisen ja maakunnallisesti arvokkaan Tuusula-Vihti maantienmaisemassa säilynyt taitekattoinen karjasuoja sekä pyöreämuotoinen muurattu siilo muodostavat tärkeän osan. Puontilan kappalaisen pappilaa vastapäätä, Reinikkalan naapurina ja Yli-Mattilan tiilinen navetta on osa historiallisten tilakeskusten kokonaisuutta. Mansardikattoisen rakennuksen eteläpäättyyn liittyy satulakattoinen, poikkipäädyllyinen lisärakennusosa, jossa lapekattoisia ulokkeita.

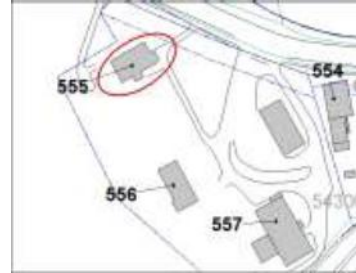
Eteläpäätty, satulakattoinen osa

2

555 REINIKKALA

Lansi- ja pohjoissivut Punamullantieita

Länsijulkisivu

Osoite Punamullantie 26, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu

Kaavatilanne AM Kaava 2000-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1926
Suunnittelija
Tyyllilaji 1920-I maatarakennus

Alkup. käyttö Kantatilan päärakennus
Nyk. käyttö Kantatilan päärakennus

Kerrosluvu 1 1/2

Perusta Rapattu

Runko Puu

Kattomuoto Satulakatto

Katemateriaali Tiili, savitiili

Vuoraus Puu, peiterima

Ulkovärit Valkoinen

Ikkunat Kuusiruutuiset, pieniruutuiset. Uusittu puu-

Sailyneisyys Rakennuksessa joitain uudistuksia, kuten uusia ikkuna-aukkoja, kuisti. Ikkunat uusittu. Pihapiirin rakennuksia säilynyt. Uusi väliseinä ja WC 1. kerrokseen 2005.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Alkutalo, eräs kirkonkylän merkittävimmistä. Sijaitsee näkyvällä paikalla Puontilan mäen reunalla, vanan Tuusula-Vihti maantien toisella puolella, pellon laidalla.

Reinikkala erotettiin 1558 Einolasta. Vuonna 1694 siitä muodostettiin Kruunun puustelli, jossa asui Uudenmaa rakuunarykmentin pataljoonan saarnaaja. Reinikkalaan liitettiin myös 1600-luvun alkupuolella kolme muuta taloa.

Päärakennus puusta, osittain kaksikerroksinen ja rakennettu vuonna 1926 Päärakennus suorakaiteen muotoinen ja pellon puoleisella julkisivulla siinä on keskeisesti sijoittunut taitekattoinen poikkipääty. Ikkunat ovat pieniruutuiset, uudet. Peiterimalauditus. Kaksi avokuistia, toinen päädyssä, toinen sisääntulon kohdalla. Pihapiiri, joka rajaa Kyläjoen laakson maisemassa eteläreunaa säilynyt ja arvokas. Luhtiaitta-varastoyhdistelmä hirrestä. Navetta 38 lehmälle sementtitiilistä, kivistä ja puusta, vuodelta 1922.

<https://www.sarka.fi/muuta/sukutilat-webissa/>, Suomen maatilat, I osa. Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 2005-159, myönnetty 20.4.2005.

Itäjäulkisivu, eteläpääty

Pohjoispääty

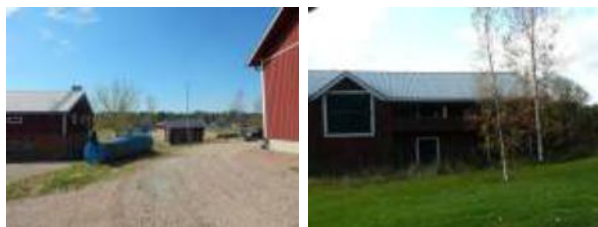

Reinikkala v. 1931

556 REINIKKALAN AITTA

Itäjuksivu

V. 2007

Aitta n. v1933 NM

Osoite	Punamullantie 26, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	1
Suojelu	
Kaavatilanne	AM Kaava 2000-I
Sis. alueeseen	B Puontilanmäki
Valm. vuosi	1880-I
Suunnittelija	
Tyylilaji	Perinteinen
Alkup. käyttö	Aitta
Nyk. käyttö	Aitta
Kerrosluvu	2
Perusta	
Runko	Hirsi
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	
Ulkovärit	Punamulta, valkoinen, ovet musta
Ikkunat	

Sailyneisyys Luhtiaitta säilynyt ja perinteinen, kunnostettu ja jatkeena ollut varastorakennus purettu 2007 jälkeen.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Säilynyt luhtiaitta Reinikkalan kantatilan tilakeskuksen pihapiirissä, näkyvällä paikalla Kyläjoen laakson peltomaisemassa Kirkonkylän kyläkeskuksen laidalla. Ollut yhdistettynä varastoon, varasto purettu vuoden 2007 ja luhtiaitta säilytetty ja entisöity, hahmoltaa nyt vuoden 1933 kuvan tilannetta vastaava.

<https://www.sarka.fi/muuta/sukutilat-webissa/>,
Suomen maatilat, I osa
Nurmijärven museon kuva-arkisto nm_vk_4960

557

REINIKKALAN NAVETTA

Eteläpäätty

Itäulkisivu

Osoite Punamullantie 26, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AM Kaava 2000-I
Sis. alueeseen B Puontilanmäki
Valm. vuosi 1922
Suunnittelija
Tyyllilaji 1920-l:n talousrakennus

Alkup. käyttö Navetta
Nyk. käyttö Talousrakennus
Kerrosuku 1 1/2
Perusta Luonnonkivi, lohkare
Runko Tiili ja puu
Kattomuoto Satulakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Puu, pysytylauta
Ulkovärit Punamulta
Ikkunat Pystyjakjoiset

Sailyneisyys Navetan kivijalka ja hahmo säilynyt, ulkovuoraus uusittu.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Reinikkalan kantatilan tilakeskukseen kuuluva navetta. Pitkän suorakaiteen muotoinen ja satulakattoinen. Korkea kivijalka luonnonkivestä, pohjoispäädyssä punatiilestä, päällä punatiilinen muurattu vyöhyke, ylin osa puurakenteinen. Päädyssä kissanpenkit. Vuorilaudoitus uusi. Navetta rakennettu vuonna 1922.

<https://www.sarka.fi/muuta/sukutilat-webissa/>,
Suomen maatilat, I osa

Itäulkisivu etelästä

Pohjoispäätty

558 LIISANKALLIO

Eteläsivu, länsipääty

Eteläsivu

Pohjoissivu

Länsipääty

Eteläsivu v. 2009

Itäpääty

Osoite	Puontilankaari 7, 01900 NURMIJÄRVI
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AO1 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen	C Puontilanmäen pientalot
Valm. vuosi	1963
Suunnittelija	Arkkitehti Jaakko Hakala. Laajennus raken
Tyylilaji	Modernismi
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Yhden asunnon talot
Kerrosluvu	1
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Tiili, pystypontti
Ulkovärit	Tiili, t. ruskea, valkoinen
Ikkunat	Tuuletusikkunalliset

Sailyneisyys Rakennus on pääosin säilynyt. Metssään rajoittuva pohjoispääty alkuperäinen, eteläpäädyssä laajennus vuodelta 1989.

Peruste a,y

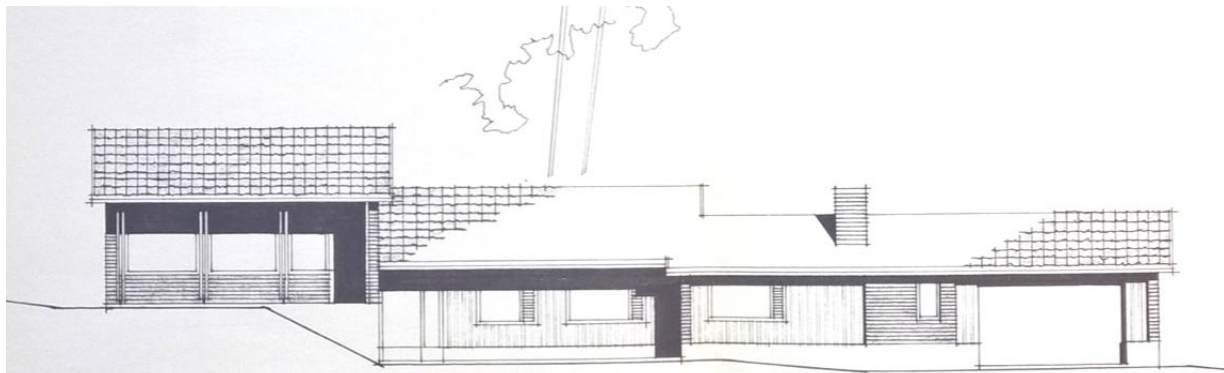
Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristö

Puontilankaaren varrella sijaitseva, 1960-luvun tiilistä pientaloarkkitehtuuria edustava yksityistalo. Yksikerroksinen, satulakattoinen rakennus, joka polveili alkuperäisten, arkkitehti Jaakko Hakalan laatimien suunnitelmien mukaan pinnamuotoihin sopeutuen metsäisessä maastossa. Edustaa pohjoismaista, luontoon sopeutuvaa pehmeää modernismia. Talon rakennutti Viljo Kallio.

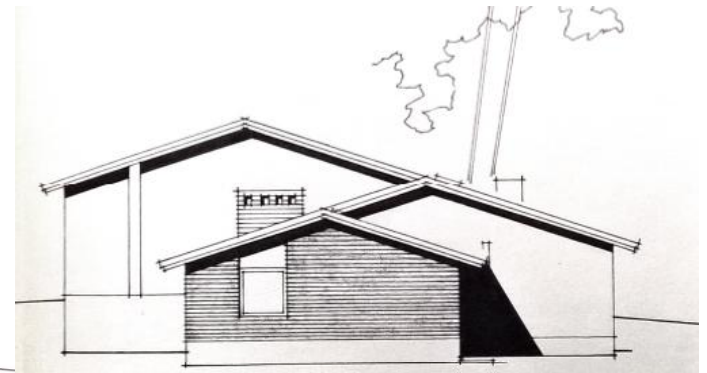
Vuonna 1989 rakennusta laajennettiin eteläpäädyssä lisäämällä kylkeen kaksi makuuhuonetta ja apukeittiö. Suunnitelmat laati rakennusarkkitehti Sten Boström. Laajennus on toteutettu alkuperäiseen arkkitehtuuriin sopeutuen.

Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Lupa myönnetty 5.5.1962. Suunnittelija arkkitehti Jaakko Hakala. Laajennus Lupa 89-0-603, myönnetty 25.8.1989. Suunnittelija rakennusarkkitehti Sten Boström.

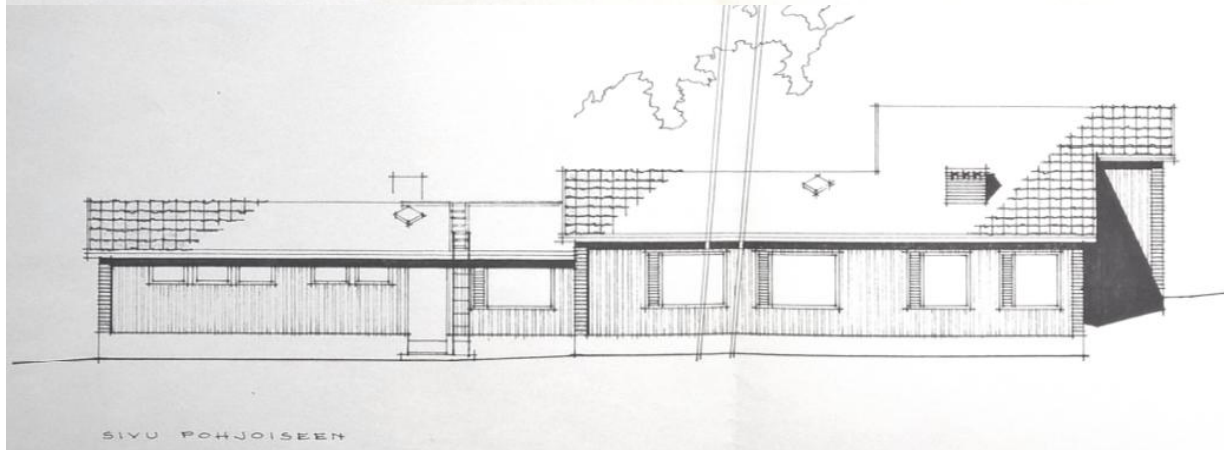

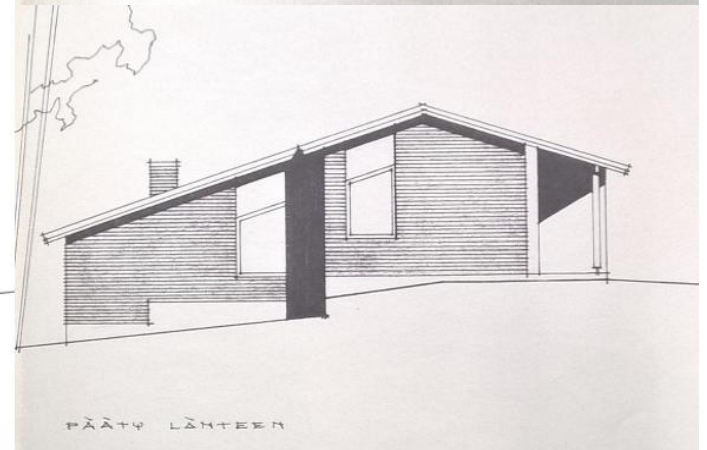
JULKISIVU ETELÄÄN

PÄÄTY ITÄÄN

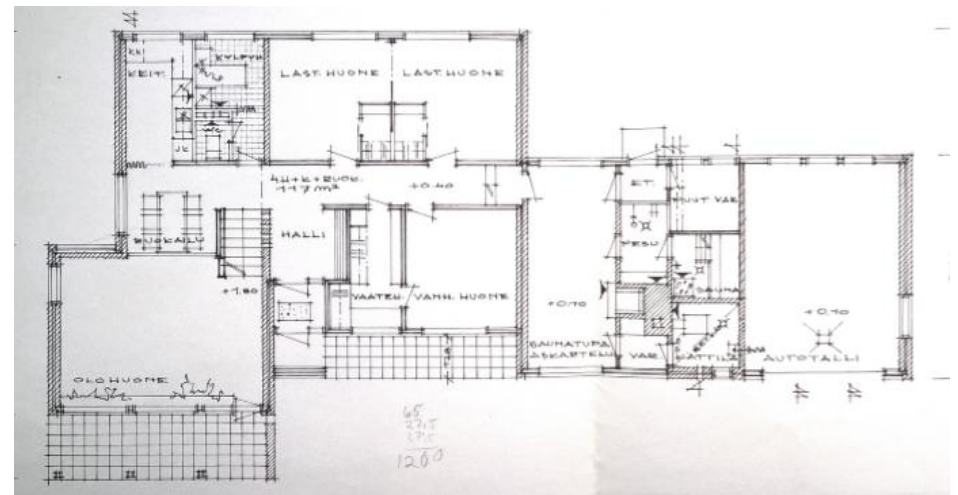

SIVU POHJOISEEN

PÄÄTY LÄNTEEN

Liisankallio. Pääpiirustukset 18.3.1962. Arkkitehti Jaakko Hakala. NRVA

559 PUONTILANKAARI 5

Sisäpiha, länsisivu, etelä sivu

Eteläsivu sisäpihalla

Itäulkisivu Puontilankaarelle

Sisäpiha, länsimuuria

Itäsivu, eteläpäätty

Osoite Puontilankaari 5, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AO1 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen C Puontilanmäen pientalot
Valm. vuosi 1972
Suunnittelija Tiilitalo, malli Toukola
Tyyli/laji

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Yhden asunnon talot
Kerros/luke 1
Perusta Betoni
Runko Puu
Kattomuoto Tasakatto
Katemateriaali Bitumi
Vuoraus Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit T. ruskea tiili, tummanvihreä
Ikkunat

Säilyneisyys Rakennus säilynyt suurimmaksi osaksi alkuperäisenä

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Nahkurintien itäpäähän, Puontilankaaren itäpuolen kokonaisuuteen kuuluva tiilinen asuinrakennus vuodelta 1972. Tämä L:n muotoinen, tasakattoinen, tiiliverhoiltu Tiilitalon "Toukola"-malli oli oman aikansa suosikkeja. Niitä on myös rakennettu Kirkonkylän pohjoisosiin useampia. Räystäslistoitukset kerrattuja patjamaisen kattovaikutelman aikaansaamiseksi. Sisäpihaa suojaa L:n toisen sakaran lisäksi länsisivulla päätyä jatkava muuri. Sisäpihan ikkunat korkeaa, jaotonta maisematyyppiä ajalle ominaiseen tapaan. Talon rakensi urakoitsija Tapani Ojanen.

560 PUONTILANKAARI 1

Itäulkisivu Puontilankaarella, eteläpääty

Itäulkisivu

Pohjoispäädyt

Länsisivu

Sisäänkäyntiovi

Pohjoispääty, itäsivu

Osoite	Puontilankaari 1, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AO1 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen	C Puontilanmäen pientalot
Valm. vuosi	1972
Suunnittelija	Arkkitehti Olavi Tuomisto/ Ins. M. Ketonen
Tyylilaji	1960-70-luvun modernismi
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Yhden asunnon talot
Kerrosluvu	1
Perusta	Betoni
Runko	
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Tiili, rakennuslevy
Ulkovärit	Punatiili, valkoinen
Ikkunat	Tuuletusikkunallinen

Sailyneisyys Rakennus ulkopuolelta arvioituna säilynyt alkuperäisenä. Se on rakennettu kahdessa vaiheessa, laajennus vuonna 1979.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Nahkurintien itäpään, Puontilankaaren itäpuolen kokonaisuuteen kuuluva tiilinen asuinrakennus vuodelta 1970. Sijaitsee Nahkurintien ja Puontilankaaren risteyksessä. Tyyliltään ja tyyppiltään hyvin rakennusaikaansa edustava, ajalleen ominaisena säilynyt rakennus on U:n muotoinen. Siinä on tiilipäädyt ja levyverhoillut pitkät sivut. Loivan satulakaton päädyt on umpeenlaudoitettu patjamaisen vaikutelman saavuttamiseksi. Sisäänkäynti sijaitsee rakennuksesta sisäänvedetyn katoksen alla rakennuksen itäisivulla, Puontilankaaren varrella. Sisäänkäyntioven juoksevilla limityksellä oleva koristelu samaa tyyppiä kuin kohteessa 948,1 Kirstaantie 11:a.

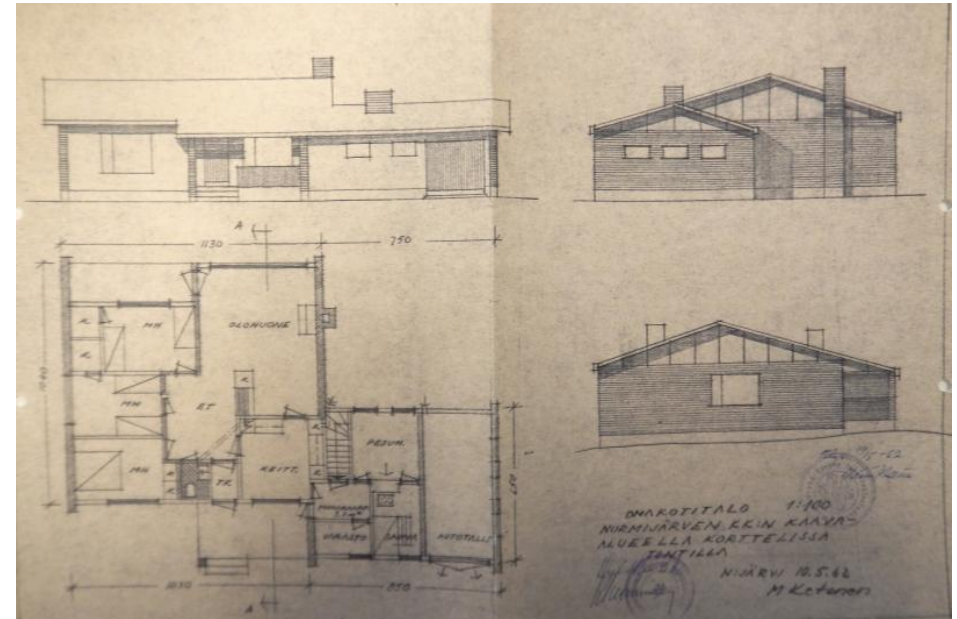
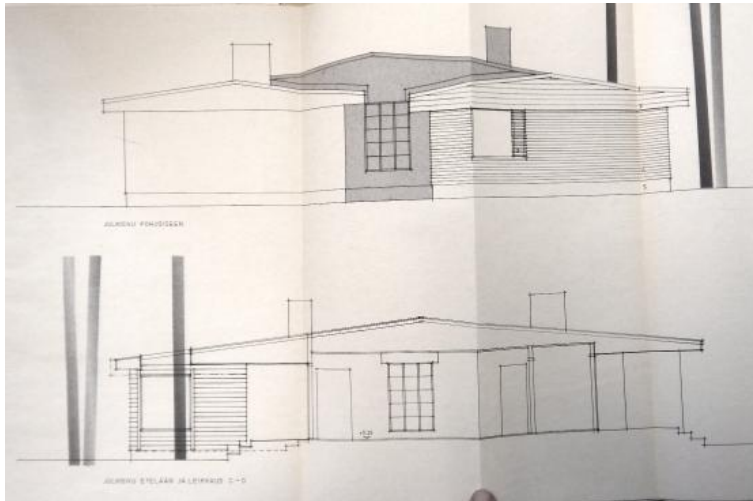
Talo rakennettiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen osa oli keskeltä niveltävä, Puontilankaaren suuntainen pitkäomainen rakennus. Tämä osa oli 99m² ja siinä oli neljä huonetta ja keittiö. Suunnittelija oli arkkitehti O. Tuomisto muunnellen insinööri M. Ketosen suunnitelman pohjalta. Rakennusta laajennettiin ensimmäisen osan taakse sijoituvalla siivellä vuonna 1979. Myös

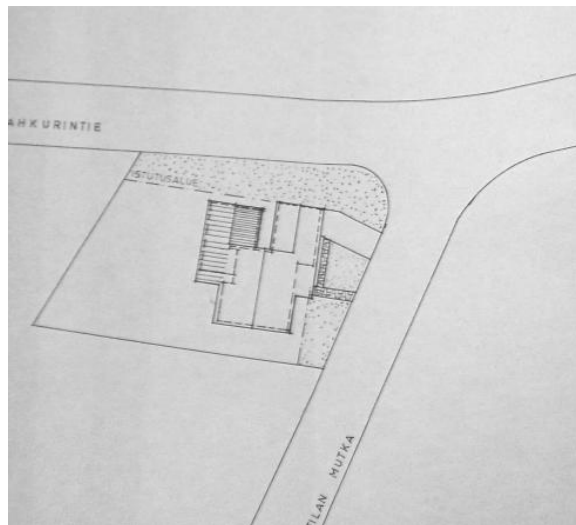
Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

laajennuksen suunnitteli arkkitehti O. Tuomisto.

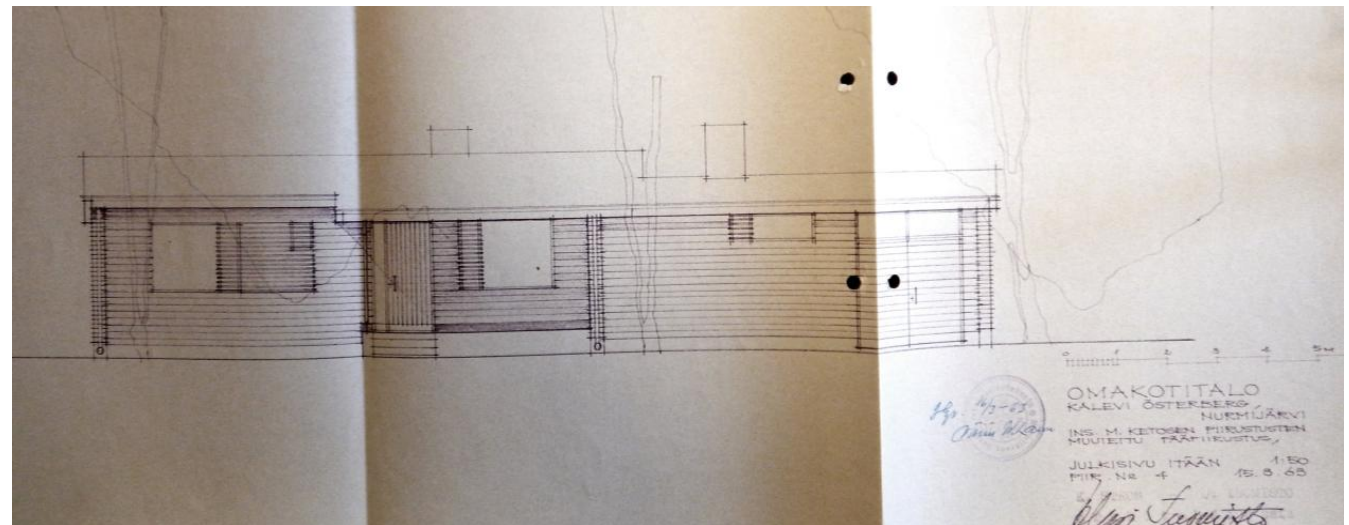
Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Lupa myönnetty 16.3.1963. suunnittelija Arkkitehti Olavi Tuomisto/ Ins. M. Ketonen. Laajennus, lupa 251-2028 myönnetty 17.05.1979. Suunnittelija Arkkitehti Olavi Tuomisto/ K. Ström O.Tuomisto Arkkitehdit SAFA.

Puontilankaari 1. Lähtökortana ollut insinööri M. Ketosen suunnitelma 10.5.1962. NRVA

Puontilankaari 1. Laajennus. Pääpiirustukset. 24.2.1979. arkkitehti Olavi Tuomisto. NRVA

Puontilankaari 1. Pääpiirustus, Julkisivu Itään Puontilankaarelle. Muutettu M. Ketosen suunnitelma 15.3.1963 Arkkitehti Olavi Tuomisto. NRVA

Sisaakanti koillisivulta Nahkurintielle

Lounaissivu, kaakkoispääty

Koillisivu, luoteispääty

Osoite	Nahkurintie 12 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AO1 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen	C Puontilanmäen pientalot
Valm. vuosi	1970
Suunnittelija	Omistaja Arvo Husso
Tyylilaji	1960-70-luvun modernismi
Alkup. käyttö	Yhden asunnon talot
Nyk. käyttö	Yhden asunnon talot
Kerrosluvu	1 1/2
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit	Punatiili, t.ruskeat ikkunat, vuori- ja räystäsl
Ikkunat	Tuuletusikkunalliset, yhtenäiset.

Sailyneisyys Rakennuksen katemateriaali on vaihdettu Minerit-levystä profiilipeltiin. Muutoin alkuperäinen.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Nahkurintien itäpäähän, Puontilankaaren itäpuolen kokonaisuuteen kuuluva tiilinen asuinrakennus vuodelta 1970. Rakennus on ajankohdalleen tyypillinen, yksikerroksinen, loivan satulakaton omaava tiilirakennus. Sijaitsee osanan samaan aikaan rakennettujen tiilitalojen kokonaisuutta Nahkurintielle, Puontilan mäellä.

Rakennuksen suunnitteli sen omistaja, teknikko Arvo Husso itse. Lähtökohdana oli Tiilitalo Oy:n malli, jota Husso muunteli paremmin vastaamaan sekä oman perheensä tarpeita että rakennuspaikan antamia lähtökohia. Rakennesuunnitelmat kattotuolien ja pohjarakenteidne osalta laati ulkopuoleinen rakenneinsinööri. Talon rakensi Tapani Ojanen. Husso ei halunnut tasakattoa, vaan kallistukseltaan 12-asteisen, alkujaan Minerit-levykaton kallistuskulma määräytyi levyjen koon ja materiaalin vaatimusten asettamista lähtökohdista. Alkuperäinen katemateriaali on myöhemmin vaihdettu profiilipeltiseksi. Ikkunat teetettiin mittapiirustusten pohjalta paikallisessa Myllykosken puusepäntehtaassa.

Luoteispääty, lounaissivu

Lounaissivu, uima-altaan nurkkaa

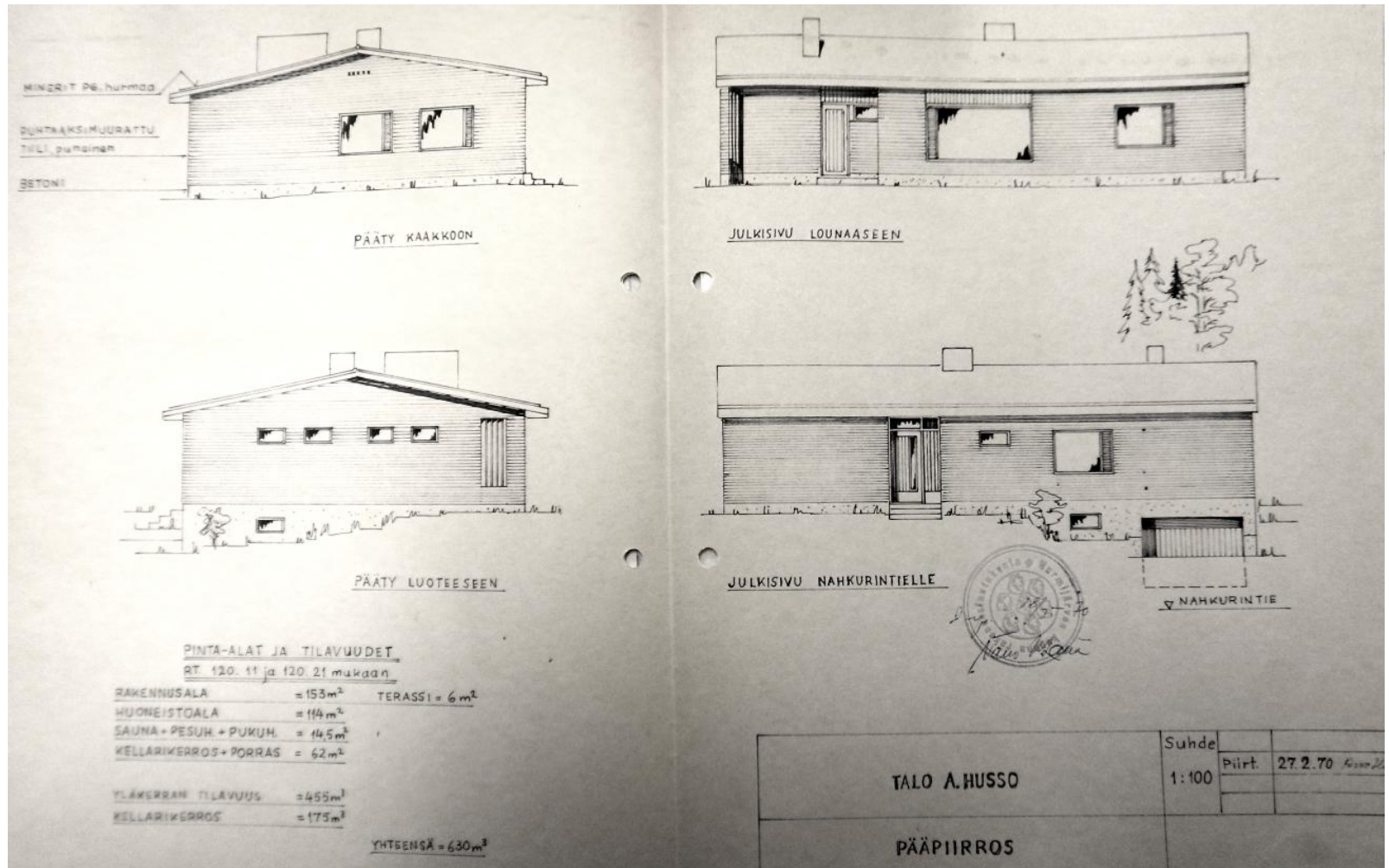
Kaakkoispääty, koillisivu

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

Rakennus on muodoltaan suorakaiteenmuotoinen. Asuinkerroksia on yksi sekä lisäksi kellari, jossa on autotalli. Makuuhuoneet on sijoitettu kaakkoispäättyyn, pois Perttulantien melusta. Rakentamista varten saatu Arava-laina rajoitti asuinpinta-alan 120m². Myöhemmin saunaosan kuisti rakennettiin umpeen siten että kokonaispinta-ala on 130m². Sisääntulo on rakennuksen itäisivulla, sitä kattaa kaareva sisääntulokatos. Sisääntulojulkisivu on sommittelultaan minimalistinen. Pihalla on 1970-luvun alkuvuosina muotiin tullut uima-allas.

Arvo Husson haastattelu 8.9.2017. Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Lupa myönnetty 12.9.1969. Suunnittelija Arvo Husso.

Nahkurintie 12. Pääpiirustukset
27.2.1970 Arvo Husso. NRVA

562 NAHKURINTIE 14

Koillisivu Nahkurintielle

Koillisivu

Sisäänkäynti koillisivulla

Lounaissivun maisemaikkunoita

Kaakkoispääty

Kaakkoispääty, koillisivu

Osoite Nahkurintie 14, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu

Kaavatilanne AO1 Kaava 2010-I
Sis. alueeseen C Puontilanmäen pientalot
Valm. vuosi 1971
Suunnittelija Arkkitehti Risto Kärkkäinen
Tyyllilaji 1960-70-luvun modernismi

Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Yhden asunnon talot
Kerrosluvu 1 1/2
Perusta Betoni
Runko Tiili
Kattomuoto Tasakatto
Katemateriaali Bitumi
Vuoraus Puhtaaksi muurattu tiili
Ulkovärit Punatiili, ruskeat vuorilaudat, ikkunat
Ikkunat tuuletusikkunalliset

Sailyneisyys Ulkopuoli havainnoinnin perustella säilynyt alkuperäisenä.

Peruste a,h,y

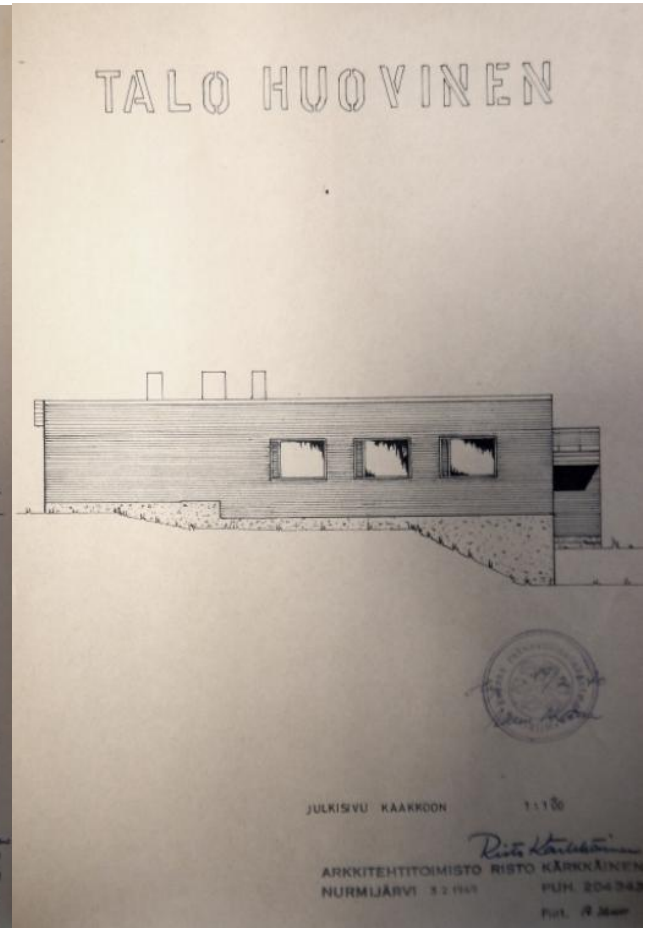
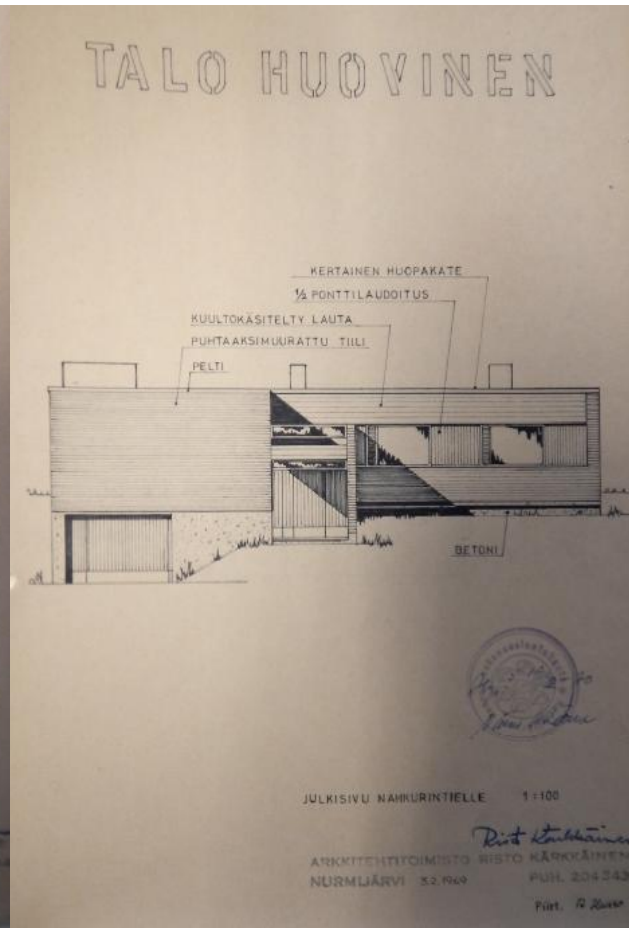
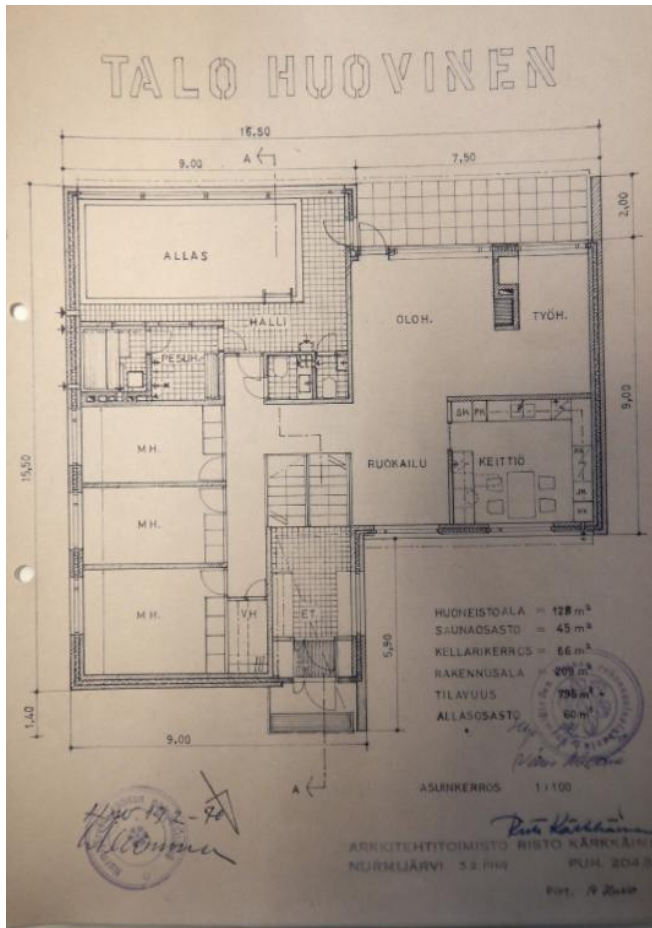
Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Nahkurintien itäpään, Puontilankaaren itäpuolen kokonaisuuteen kuuluva tiilinen asuinrakennus vuodelta 1971. Kansalaiskoulun opettaja Asko Huovisen itselleen rakennuttama erillistalo. Suunnitelmat laati arkkitehti Risto Kärkkäinen, toteutus suunnitelmissa avusti naapuri, tekniikko Arvo Husso.

Tasakattoinen, yksikerroksinen, L:n muotoinen rakennus edustaa aikakautensa pientalojen suunnitteluihanteita. sisääntulojulkisivu on taiten sommiteltu. Pihalle rakennus aukeaa julkisivun levyisenä maisemaikkunarivinä. Sisääntulosivulle, Nahkurintien varrelle on istutettu 1960-70-luvuille tyypillisiä pensasmaisia havupuita. Rakennuksessa on tuohon aikaan suosituksi tullut sisäuima-allas. Huoneistoala on 128m², kellarikerros ja saunaosasto mukaan luettuna yhteensä 209m².

Arvo Husson haastattelu 8.9.2017. Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Lupa myönnetty 19.2.1970. Suunnittelija srkkitehti Risto Kärkkäinen/Arkkitehtitoimisto Risto Kärkkäinen.

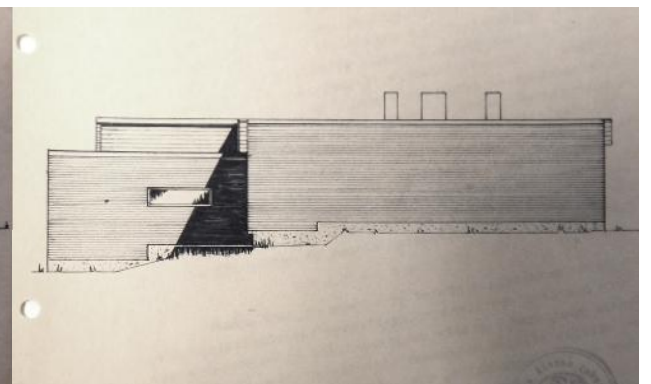
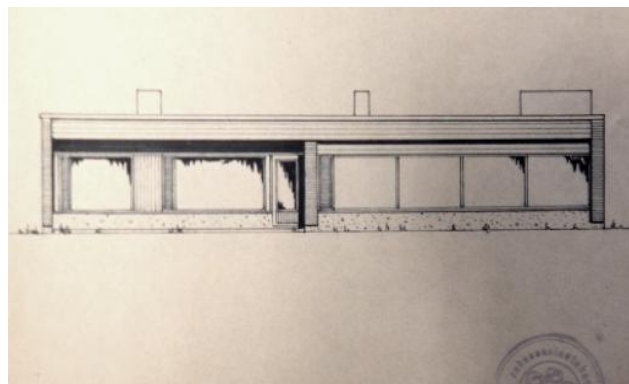
Koilliseen Nahkurintielle. NRVA

Kaakkoispääty. NRVA

Lounaaseen. NRVA

Luoteeseen. NRVA

Nahkurintie 14. Pääpiirustukset 3.2.1969. Arkkitehtitoimisto Risto Kärrkäinen. NRVA

563 NAHKURINTIE 5

Osoite Nahkurintie 5 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu -

Kaavatilanne AO09 Kaava 2010-luvulla
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1950
Suunnittelija
Tyyli-laji Jälleenrakennuskauden funktionalisimi
Alkup. käyttö Asuinrakennus
Nyk. käyttö Yhden asunnon talot
Kerros-luku 1 1/2
Perusta Betoni
Runko
Kattomuoto Satulakatto
Kätemateriaali Pelti, uusi aaltopelti
Vuoraus Rapattu
Ulkovärit Vaal. Ruskea, t. ruskea
Ikkunat Pystyjakoiset

Säilyneisyys Rakennuksen perushahmo, ikkunajako säilynyt alkuperäisten tyyppi- ja piirustusten mukaisena. Vuoraus ja vuorauksen vaaleanruskea väri tyyppitaloille ominainen (mahdollisesti uusittu rappaus). Katto uusittu, aaltopeltiä.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Puontilanmäen itärinteessä, Ahjolan pohjoispuolella sijaitsevaan kolmen 1950-luvulla peruskorjattuun tai rakennettuun asuinrakennuksen ryhmään kuuluva jälleenrakennuskauden tyyppitalo. Rakennus on säilynyt, aikaudelleen ominainen jälleenrakennuskauden tyyppitalo, joita Nurmijärven kirkonkylän keskusta-alueella ei ole monia. Rakennuksen sijainti on maisemallisesti luonteva.

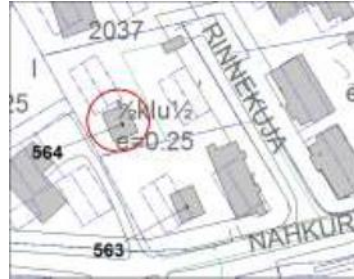

564 RINNEKUJA 4

Pohjoispaaty, länsisivu

Eteläpäätty

Osoite	Rinnekuja 4 01900 Nurmijärvi
Arvotus	2
Suojelu	
Kaavatilanne	AO09 Kaava 2010-luvulla
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1947
Suunnittelija	
Tyylilaji	Jälleenrakennuskauden funktionalisimi
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Nyk. käyttö	Yhden asunnon talot
Kerrosluku	1 1/2
Perusta	Betoni
Runko	Puu
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Rakennuslevy
Ulkovärit	Harmaa, valkoinen, katto pinainen
Ikkunat	Pystyjakoiset

Sailyneisyys Rakennuksen perushahmo, ikkunajako säilynyt alkuperäisten tyyppiinrakennusten mukaisena. Ulkovooraus jälleenrakennuskauden tyyppitaloissa käytettyä rakennuslevyä. Katto aaltopeltiä.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennustyyppinsä hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä

Puontilanmäen itärinteessä, Ahjolan pohjoispuolella sijaitsevaan kolmen 1950-luvulla peruskorjattuun tai rakennettuun asuinrakennuksen ryhmään kuuluva jälleenrakennuskauden tyyppitalo. Rakennus on säilynyt, aikaudelleen ominainen jälleenrakennuskauden tyyppitalo, joita Nurmijärven kirkonkylän keskusta-alueella ei ole monia. Rakennuksen sijainti on maisemallisesti luonteava.

Näkymä Nahkurintieltä

565 JÄRVITIE 1 TALO 1

Itäpäätty, pohjoissivu

Osoite Järvitie 1, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AR Kaava 2000-I

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1979

Suunnittelija

Tyylilaji Modernismi

Alkup. käyttö Asuinrivitalo

Nyk. käyttö Rivitalot

Kerrosluku 2

Perusta Betoni

Runko

Kattomuoto Tasakatto

Katemateriaali

Vuoraus Tiili, pystypontti

Ulkovärit Valkoinen, punainen, musta

Ikkunat Tuuletusikkunalliset

Pohjoissivu

Säilyneisyys Rakennus ulkopuolelta arvoituna säilynyt. Tarkempi arvio vaatii arkistotyötä.

Peruste a,h

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys

Kahden rivitalon muodostama kokonaisuus Järvitien varrella Einolassa. Rakennukset rakennusajankohdalleen ominaisia, tasakattoisia, kaaksikerroksisia rivitaloja. (KESKEN, lisätietoja tarvitaan)

Sisäänkäynti

Länsipäätty, pohjoissivu

Eteläsivu

566 JÄRVITIE 1 TALO 2

Pohjoispaaty, itäsivu

Osoite Puontilankaari 7, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne AR Kaava 2000-I

Sis. alueeseen

Valm. vuosi 1979

Suunnittelija

Tyylilaji Modernismi

Alkup. käyttö Asuinrivitalo

Nyk. käyttö Asuinrivitalo

Kerrosluku 2

Perusta Betoni

Runko

Kattomuoto Tasakatto

Katemateriaali

Vuoraus Tiili, pystypontti

Ulkovärit Valkoinen, punainen, musta

Ikkunat Tuuletusikkunalliset

Itäsivu

Sailyneisyys

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys

Kahden rivitalon muodostama kokonaisuus Järvitien varrella Einolassa. Rakennukset rakennusajankohdalleen ominaisia, tasakattoisia, kaaksikerroksisia rivitaloja. (KESKEN, lisätietoja tarvitaan)

Itäsivu

Länsisivu

567 TOREENINMÄKI, "KUNNALLISKOTI"

Itäpäätty, pohjoissivu

Eteläsivu 1967. NMA.

Länsipäätty, eteläsivu

Itäpäätty, eteläsivu

Osoite Rajamäentie 9b, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 1
Suojelu Asemakaava sr-1.

Kaavatilanne YS sr-1 Kaava 1990-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1928
Suunnittelija Arkkitehti Matti Paalanen
Tyyli-laji 1920-luvun klassismi

Alkup. käyttö Kunnalliskoti
Nyk. käyttö Palvelukoti
Kerros-luku 2 1/2
Perusta Rapattu
Runko Tiili
Kattomuoto Aumakatto
Katemateriaali Pelti
Vuoraus Rapattu
Ulko-värit Vaalea, sokkeli ruskea
Ikkunat Risti-ikkunat

Pohjoissivu 1930-l. NMA.

Sailyneisyys Julkisivut säilyneet, ikkunamalli sama, mutta lienee uusiutu. Parvekkeen ja sisäänkäyntien ulko-ovet alkueräistä uudemmat, parvekkeen ovi vaihdettu symmetrisistä pariovista epäsymmetriseksi.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Nurmijärven kirkonkylässä sijaitsevan nykyisen palvelukodin vanhempi osa, entinen kunnalliskoti. Useaan kertaan paloissa tuhoutuneiden kunnalliskotien tilalle rakennettiin vuonna 1928 arkkitehti Matti Paalasen suunnitelmien mukaan uusi, paloturvallisuussyistä sementtitiilirakenteinen vanhaikoti noin 40 asiakasta varten.

Rakennus on kolmikerroksinen ja aumakattoinen. Tyyliiltään se on aikakaudelleen ominaisesti 1920-luvun klassismia. Julkisivut ovat sileäksi rapatut ja symmetrisesti sommitellut. Pohjoisella pitkällä sivulla on kaksi kapeiden pylväiden kannattelemaa aumakattoista sisäänkäyntiä. Myös länsipäädystä on aumakattoinen, pylväiden kannattelema sisääntulokatos. Toisen kerroksen keskellä on parveke. Parvekkeen ovi, samoin kuin itäpäädyssä olevan parvekkeen ovi on alkujaan ollut symmetrinen,

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, kohteet

keskeltä aukeava lasi-kasettiovi. Katto on klassistiseen tyyliin ominaisella tavalla voimakkaasti listoitettu. Eteläjulkisivulla on koristeaiheena kaksi medaljonkia. Ullakon katolla on pitkillä sivuilla kolme lunetti-ikkunaa kattoikkunana, molemmissa päädyissä yksi.

Sotien jälkeen tämä kunnalliskoti vaati laajentamista, joten 1950-luvulla sen läheisyyteen rakennettiin kunnalliskodin sairaosasto. Se toteutettiin Maaseudun keskusrakennustoimiston suunnitelmien mukaan ja valmistui 1954.

568 TOREENINMÄKI, "SAIRASOSASTO"

Eteläsivu, itäpäätty

Osoite Rajamäentie 9b, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu Asemakaava sr-2.

Kaavatilanne YS sr-2 Kaava 1990-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1954
Suunnittelija Arkkitehti Matti Paalanen/Maaseudun kesk
Tyyllilaji 1950-lvun funktionalismi

Alkup. käyttö
Nyk. käyttö

Kerrosluku 3
Perusta Betoni

Runko
Kattomuoto Satulakatto

Katemateriaali Pelti
Vuoraus Rapattu

Ulkovärit Beige
Ikkunat Tuuletusikkunalliset

Länsipäätty, pohjoissivu, länsisivu v. 2009

Sailyneisyys Rakennus säilynyt ajankohdalleen ominaisena.

Peruste a, h, y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja , paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, maiseman kannalta tärkeä, lähiympäristö tärkeä

Nurmijärven kirkonkylässä sijaitsevan nykyisen palvelukodin uudempi, 1954 rakennettu laajennusosa.

Arkkitehti Matti Paalasan vuoden 1928 suunnitelmien mukaisen kunnalliskodin yhteyteen rakennettu, saman suunnittelijan suunnittelema sairaalaosasto. Kunnalliskoti vaati sotien jälkeen laajentamista, joten 1950-luvulla sen läheisyyteen rakennettiin kunnalliskodin sairausosasto. Se toteutettiin Maaseudun keskusrakennustoimiston suunnitelmien mukaan ja valmistui 1954. Rakennus on kolmikerroksinen ja satulakattoinen. Se omaa aikakautensa, 1950-luvun pehmeän funktionalismin, asuin-, asuntola- ja julkisen rakentamisen hyvän, ajalle ominaisen ulkoasun.

Länsipäätty, eteläsivu

Itäsivu, pohjoispäätty

Pohjoissivu, länsisivu

Lounais- ja luoteissivut

Sisäänkäyntiovi, katos

Koillis, luoteissivut

Kaakkoispäätty, koillisu

Luoteissivu 1950-l. NMA.

Osoite	Toreenintie 4, 01900 Nurmijärvi
Arvotus	1
Suojelu	-
Kaavatilanne	YL Kaava 1990-I
Sis. alueeseen	
Valm. vuosi	1951
Suunnittelija	
Tyylilaji	1950-luvun funktionalismi
Alkup. käyttö	Kunnanlääkärin asuinrakennus
Nyk. käyttö	Päiväkoti
Kerrosluku	2 1/2
Perusta	liuskekivi-päällys
Runko	
Kattomuoto	Satulakatto
Katemateriaali	Pelti
Vuoraus	Rapattu
Ulkovärit	Vaalean ruskea
Ikkunat	Pystyjako

Sailyneisyys Rakennus vaikuttaa pääosin säilyneen. Sisääntulokatokset ja portaiden kaitteet säilyneet alkuperäisinä. Myös ikkunoita säilynyt. Lisätty poistumistieporras ja portaan kohdalla toisessa kerroksessa ikkuna laajennettu oveksi.

Peruste a,h,y

Peruste, tark. rakennusaikansa hyvä edustaja, paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys, ympäristökokonaisuuden kannalta tärkeä, lähiympäristön merkitys

Kunnanlääkärin entinen asuinrakennus. Rakennettu hieman ennen Kunnansairaalan valmistumista 1950-luvun alussa. Tyyliltään edustaa samaa pehmeää, satulakattoista, ruskeaksi rapattua funktionalismia, kuin sairaalan vanha osakin. Arkkitehtuuriltaan korkealuokkainen ja aikaansa edustava asuinrakennus 1950-luvulta, aikakaudelta jolta on vain harvoja esimerkkejä Kirkonkylällä.

Rinteessä, terveyskeskuksen, entisen kunnansairaalan, itäpuolella metsäisessä rinteessä sijaitseva, nykyisin päiväkotina toimiva rakennus. Rakennus on L:n muotoinen. Kivijalka on päälylystetty ajalle ja tyylille ominaisesti liuskekivillä. Ikkunat ovat pystyjakoiset, kattomateriaali inventointihetkellä pelti.

Nurmijärven kunta, rakennusvalvonnan arkisto. Lupa 99-251 §135. Myönnetty 7.6.1999

570 ASUINRAKENNUKSEN TAKAINEN RAKENNELMA

Osoite Seppäläntie 10, 01900 Nurmijärvi
Arvotus 2
Suojelu

Kaavatilanne YS Kaava 1990-I
Sis. alueeseen
Valm. vuosi 1900-I
Suunnittelija
Tyyli-laji

Alkup. käyttö
Nyk. käyttö

Kerros-luku
Perusta
Runko
Kattomuoto
Katemateriaali
Vuoraus
Ulko-värit
Ikkunat

Eteläsivu

Sailyneisyys

Peruste h

Peruste, tark. paikallishistoriallinen merkitys, rakennushistoriallinen merkitys

Vuonna 1928 rakennetun asuinrakennuksen takana oleva rakennelma on tilanhoitajan asuntoon liittyvä vesitorni. Säilyneenä vesitornina harvinainen.

